

Nr 236.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av en mellan Sverige och Norge den 11 maj 1929 avslutad konvention angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention) m. m.; given Stockholms slott den 11 maj 1929.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll samt med överlämnande av en mellan Sverige och Norge den 11 maj 1929 avslutad konvention angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention). vill Kungl. Maj:t härmed dels äska riksdagens godkännande av samma konvention, dels, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om giltighet här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929 samt till lag med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929.

GUSTAF.

Georg Bismark.

Konvention.

Hans Majestät Konungen av Sverige och Hans Majestät Konungen av Norge, vilka överenskommit att sluta en konvention angående vissa frågor rörande vattenrätten, hava för detta ändamål till sina fullmäktige utsett,

Hans Majestät Konungen av Sverige:

Sin Minister för utrikes ärendena,
Hans Excellens Ernst Trygger;

Hans Majestät Konungen av Norge:

Sin envoyé extraordinaire och ministre plénipotentiaire i Stockholm Johan Herman Wollebæk;

vilka, därtill behörigen befullmäktigade, överenskommit om följande:

Konvention mellan Sverige och Norge angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention).

Konventionens omfattning.**Art. 1.**

1. Denna konvention avser anläggning, arbete eller annan åtgärd i vat-

Konvensjon.

Hans Majestet Norges Konge og Hans Majestet Kongen av Sverige, som er kommet overens om å avslutte en konvensjon om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten, har i dette öiemed utnevnt til befullmektigede,

Hans Majestet Norges Konge:

Sin overordentlige sendemann og befullmektigede minister i Stockholm Johan Herman Wollebæk;

Hans Majestet Kongen av Sverige:

Sin utenriksminister, Hans Excellence Ernst Trygger;

hvilke, behörig befullmektigede, er kommet overens om følgende:

Konvensjon mellem Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten (norsk-svensk vassdragsrettskonvensjon).

Konvensjonens omfang.**Art. 1.**

1. Denne konvensjon omfatter anlegg, arbeide eller annen foranstalt-

tendrag inom det ena riket av beskaffenhet att därigenom vållas märkbar förändring i vattendrag inom det andra riket med avseende å djup, läge, riktning, vattenstånd eller vattenmängd eller förorsakas hinder för fiskens gång till skada för fisket inom detta rike.

2. Konventionen avser ock samfärdsel och flottning i vattendrag, som utgöra gräns mellan rikena eller som eljest sträcka sig genom båda rikenas områden eller som hava avlopp till sådana vattendrag.

3. Till vattendrag hänföres i denna konvention jämväl sjöar och andra vattensamlingar. Anläggning, arbete eller åtgärd, som avses i mom. 1, kallas i denna konvention företag.

ning i vassdrag innan det ene rike av den beskaffenhet at derved voldes merkbar forandring i vassdrag innan det annet rike med hensyn til dybde, leie, retning, vannstand eller vannmengde eller forårsakes hinder for fiskens gang til skade for fisket innen dette rike.

2. Konvensjonen omfatter også ferdsel og flötning i vassdrag som danner grense mellem rikene eller som for övrig faller innenfor begge rikers områder eller som har avløp til sådanne vassdrag.

3. Med vassdrag forståes i denne konvensjon også innsjøer og andre vannsamlinger. Anlegg, arbeide eller foranstaltning som omhandlet i pkt. 1 kalles i denne konvensjon foretagende.

Art. 2.

Innefattar ett företag överföring av vatten från ett nederbördsområde till ett annat, må vartdera riket påfordra, att frågan göres till föremål för särskilda förhandlingar mellan rikena, därvid dessa icke äro bundna av bestämmelserna i denna konvention. Såsom ett nederbördsområde anses hela det område, från vilket vattnet har gemensamt avlopp till havet.

Art. 2.

Omfatter et foretagende overføring av vann fra et nedbørområde til et annet kan hvert av rikene forlange at spørsmålet gjøres til gjenstand for særskilte forhandlingar mellem rikene, hvorunder disse ikke er bundet av bestemmelsene i denne konvensjon. Som et nedbørområde ansees hele det område fra hvilket vannet har felles avløp til havet.

Lagtillämpning.

Huvudregler.

Art. 3.

1. Med iakttagande av bestämmelserna i denna konvention bedömes frågan huruvida ett företag må äga rum

Lovanvendelse.

Hovedregler.

Art. 3.

1. Under iakttagelse av bestämmelsene i denne konvensjon avgjøres spørsmålet om hvorvidt et foretagende

och villkoren därför enligt lagen i det rike, där företaget skall verkställas.

2. Med avseende å förhållandet mellan det andra riket och intressen inom detta ävensom mellan dessa intressen inbördes gäller lagen i detta rike.

de kan iverksettes og på hvilke vilkår efter loven i det rike hvor det aktes iverksatt.

2. Med hensyn til forholdet mellem det andet rike og interesser inden dette og mellem disse interesser innbyrdes gjelder loven i dette rike.

Likställighet mellan intressen.

Art. 4.

Tillstånd till ett företag kan meddelas oberoende av om det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flottningsintresse, för vars räkning företaget skall äga rum, hör till det ena eller det andra riket.

Art. 5.

Vid bedömande hurvida ett företag må verkställas skall hänsyn tagas till dess verkningar inom båda rikena. Som nytta av företaget anses dock i allmänhet allenast nyttan för det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flottningsintresse, för vars räkning företaget skall äga rum.

Ersättning.

Art. 6.

Vad angår ersättning för skada och olägenhet till följd av ett företag gäller lagen i det rike, där skadan eller olägenheten uppstår. I fråga om åtgärd till förebyggande eller minskande av skada eller olägenhet gäller la-

Likestilling mellem interesser.

Art. 4.

Tillatelse til et foretagende kan meddeles uden hensyn til hvorvidt det vannfall eller den faste eiendom eller den ferdssels- eller den fløtningsinteresse for hvis regning foretagendet aktes iverksatt hører hjemme i det ene eller det andet rike.

Art. 5.

Ved avgjørelsen av hvorvidt et foretagende kan iverksettes skal der tas hensyn til dets virkninger innen begge riker. Som fordel ved foretagendet ansees dog i almindelighet bare fordelen for det vannfall eller den faste eiendom eller den ferdssels- eller den fløtningsinteresse for hvis regning foretagendet aktes iverksatt.

Erstatning.

Art. 6.

Hvad angår erstatning for skade og ulempe som følge av et foretagende gjelder loven i det rike hvor skaden eller ulempen opstår. Med hensyn til foranstaltning for å forebygge eller minske skade eller ulem-

gen i det rike, där åtgärden skall vidtagas.

pe gjelder loven i det rike hvor foranstaltningen skal iverksettes.

Tidsbegränsning.

Art. 7.

Tillstånd till ett företag må meddelas för bestämd tid.

Tidsbegrænsning.

Art. 7.

Tillatelse til et foretagende kan meddeles for bestemt tid.

Avgifter och fonder.

Art. 8.

1. Vad lagen i det rike, där företaget skall verkställas, innehåller i fråga om skyldighet att gälda avgifter eller nedsätta fonder, må, med iakttagande av bestämmelserna här nedan, tillämpas jämväl å strömfall och annan fast egendom i det andra riket, för vilkas räkning företaget äger rum. Till fond, som här avses, hänföres jämväl gottgörelse för rådhetsen över sjö, som ej i sin helhet är underkastad äganderätt.

2. Avgifter och fonder, som avses i mom. 1, utgå till det rike, där företaget skall verkställas, och fastställas med hänsyn till intressen inom detta rike. Äro avgifter och fonder beroende av kraftökningens storlek, lägges till grund den kraftökning, som vinnes genom företaget, oavsett huru stor del därav uttages.

3. Har avgift bestämts att utgå årligen, skall den erläggas från och med kalenderåret efter det, då företaget enligt av vederbörande myndighet därom meddelad bestämmelse skall hava fullbordats.

4. Utöver vad som följer av bestämmelserna i denna artikel må ej

1. Hvad loven i det rike hvor foretagendet aktes iverksatt inneholder om plikt til å betale avgifter eller avsette fond får under iakttagelse av neden nevnte bestemmelser også anvendelse på vannfall og annen fast eiendom i det annet rike for hvis regning foretagendet iverksettes. Til fond som her nevnt regnes også godtgjørelse for å råde over innsjø som ikke i sin helhet er undergitt eiendomsrett.

2. Avgifter og fond som nevnt i pkt. 1 går til det rike hvor foretagendet skal iverksettes og fastsettes under hensyn til interesser innen dette rike. Er avgifter og fond avhengig av kraftökningens størrelse legges till grunn den kraftökning som vinnes ved foretagendet uten hensyn til hvor stor del derav blir tatt i bruk.

3. Avgift som er bestemt å skulle betales årlig, skal erlegges fra og med kalenderåret efter det hvori foretagendet ifølge vedkommende myndighets bestemmelse skal være fullført.

4. Utover det som følger av bestemmelsene i denne artikkel kan der

skyldighet åläggas ägare av strömfall eller annan fast egendom i ettdera riket att gälda avgifter eller nedsätta fonder till det andra riket.

ikke pålegges eier av vannfall eller annen fast eiendom i et av rikene å betale avgifter eller avsette fond til det annet rike.

Kraftöverföring.

Art. 9.

Ej må skyldighet åläggas att från strömfall i ettdera riket tillhandahålla kraft såsom ersättning för skada eller olägenhet eller eljest för tillgodoseende av intressen inom det andra riket.

Kraftoverføring.

Art. 9.

Der kan ikke pålegges plikt til fra vannfall i et av rikene å levere kraft som erstatning for skade eller ulempe eller for övrig for å tilgodese interesser i det annet rike.

Delaktighet.

Art. 10.

Vad ettdera rikets lag innehåller angående rätt eller skyldighet att taga del i ett företag kan icke göras gällande till förmån för eller gent emot strömfall eller annan fast egendom eller intresse inom det andra riket. Överenskommelse mellan intressenter i båda rikena om deltagande i ett företag är dock gällande, såframt den godkännes av vederbörande myndighet i vartdera riket.

Fellesskap.

Art. 10.

Hvad loven i et av rikene inneholder om rett eller plikt til å delta i et foretagende kan ikke påberopes til fordel for eller imot vannfall eller annen fast eiendom eller interesse innen det annet rike. Overenskomst mellem interessenter fra begge riker om fellesskap i et foretagende er dog gyldig såfremt den godkjennes av vedkommende myndighet i hvert av rikene.

Säkerhets ställande.

Art. 11.

Vartdera riket må fordra säkerhet för fullgörande av de villkor, som fastställas för ett företag, samt för de förpliktelser, som eljest kunna följa av detta.

Sikkerhetsstillelse.

Art. 11.

Hvert av rikene kan kreve sikkerhet for opfyllelsen av de vilkår som fastsettes for et foretagende og for de forpliktelser som for övrig kan følge av dette.

Samtycke av det andra riket.

Art. 12.

1. Tillstånd till ett företag må icke meddelas av det ena riket utan att

Samtykke fra det annet rike.

Art. 12.

1. Tillatelse til et foretagende kan ikke meddeles av det ene rike

det andra riket lämnat sitt samtycke, om företaget kan antagas medföra olägenhet av någon betydelse inom detta rike i ett vattendrags begagnande såsom farled eller flottled eller förorsaka hinder för fiskens gång till skada för fisket inom sistnämnda rike eller om företaget kan antagas där vålla betydande rubbningar i vattenförhållandena inom ett större område.

2. Kan företaget icke antagas inom det andra riket äga sådana verkningar, som i mom. 1 sägs, kan detta rike icke motsätta sig att företaget må verkställas.

uten at det annat rike har gitt sitt samtykke hvis foretagendet kan antas å medføre ulempe av noen betydning innen dette rike for et vassdrags benyttelse til ferdsel eller flötning eller å forårsake hinder for fiskens gang til skade for fisket innen sistnevnte rike eller hvis foretagendet kan antas der å fremkalle betydelige forstyrrelser i vannforholdene innenfor et større område.

2. Kan foretagendet ikke antas å ha sådanne virkninger innen det annet rike som nevnt i pkt. 1 kan dette rike ikke motsette sig at foretagendet iverksettes.

Art. 13.

Erfordras samtycke av det andra riket, skall frågan bedömas i överensstämmelse med de grunder, som beträffande anläggningar, arbeten eller åtgärder av motsvarande beskaffenhet gälla enligt lagen i detta rike, dock med iakttagande av bestämmelserna i art. 4 och 5. Ej må för samtycke uppställas andra villkor än som angå företagets planläggning eller förebyggande eller minskande av skada och olägenhet för allmänna intressen.

Art. 13.

Er samtykke fra det annet rike nødvendig skal spørsmålet avgjøres overensstemmende med de grunnsetninger som for anlegg, arbeide eller foranstaltning av lignende art gjelder efter loven i dette rike dog med iakttagelse av bestemmelsene i art. 4 og 5. Der kan ikke for samtykke stilles andre vilkår enn sådanne som angår foretagendets planleggelse eller forebyggelse eller minskning av skade og ulempe for almene interesser.

Förfarandet.

Ansökans ingivande.

Art. 14.

1. Ansökan om tillstånd till ett företag ingives till vederbörande myndighet i det rike, där företaget skall verkställas. Därest det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärd-

Behandlingsmåten.

Innsendelse av söknad.

Art. 14.

1. Söknad om tillatelse til et foretagende innsendes til vedkommen myndighet i det rike hvor foretagendet aktes iverksatt. Hvis det vannfall eller den faste eiendom eller

sels- eller det flottningsinteresse, för vars räkning företaget skall äga rum, hör till det andra riket, skall vid ansökningen fogas detta rikets förklaring, att från dess sida intet är att invända mot ansökningens upptagande till behandling.

2. Ansökningen skall vara åtföljd av de ritningar och beskrivningar samt innehålla de upplysningar, som erfordras för bedömande av företagens verkningar inom båda rikena.

3. Då ansökan inkommit till myndigheten i det rike, där företaget skall verkställas, skall ett exemplar av ansökningen jämte bilagor överlämnas till det andra riket.

den ferdssels- eller den flöttningsinteresse för hvis regning företaget aktes iverksatt hörer hemma i det annat rike skal søknaden være fulgt av dette rikets uttalelse om at der fra dets side intet er å innvende mot at søknaden optas til behandling.

2. Søknaden skal være fulgt av de tegninger og beskrivelser samt inneholde de opplysninger som er nødvendig for bedømmelse av foretagendets virkninger innenfor begge riker.

3. Når søknaden er innkommet til myndigheten i det rike hvor foretagendet aktes iverksatt skal et eksemplar av søknaden med bilag sendes til det annet rike.

Underrättelser.

Art. 15.

Vad lagen i det rike, där företaget skall verkställas, föreskriver om ansökningens kungörande samt om meddelanden och inhämtande av yttranden i anledning av ansökningen skall icke gälla inom det andra riket. Inbyggarna i detta skola dock på sätt vederbörande myndighet i samma rike anser lämpligt och genom dess försorg underrättas om ansökningen och dess behandling. För detta ändamål skola erforderliga upplysningar därom tillställas denna myndighet av vederbörande myndighet i förstnämnda rike.

Inhämtande av upplysningar.

Art. 16.

Vartdera riket må från vederbörande myndighet i det andra riket inhämta de upplysningar, som erfordras för bedömande av företagens verkningar inom detta rike.

Underretning.

Art. 15.

Hvad loven i det rike hvor foretagendet aktes iverksatt foreskriver om søknadens kunngjørelse samt om meddelelser og innhentelse av uttalelser i anledning av søknaden skal ikke gjelde innen det annet rike. Innvånere i dette skal dog på den måte som vedkommende myndighet i samme rike finner hensiktssvarende og gjennom denne myndighets forsorg underrettes om søknaden og dens behandling. I den hensikt skal de nødvendige opplysninger herom tilstilles denne myndighet av vedkommende myndighet i førstnevnte rike.

Innhentelse av opplysninger.

Art. 16.

Hvert av rikene kan hos vedkommende myndighet i det annet rike innhente de opplysninger som trenges for å bedømme foretagendets virkninger innen dette rike.

Kommissionsbehandling.

Art. 17.

Vartdera riket må för sakens behandling påkalla tillsättande av en kommission, bestående av två, fyra eller sex medlemmar, varav halva antalet utses av vartdera riket.

Art. 18.

1. Kommissionen har att utreda de frågor, som äro av intresse för båda rikena, och kan för detta ändamål tillkalla sakkunnigt biträde. Den fastställer själv sin förhandlingsordning.

2. De, vilkas rätt beröres av företaget, skola efter lämpligt kungörelseförfarande erhålla tillfälle att inför kommissionen bevaka sina intressen.

3. Vartdera riket bestämmer och utbetalar arvode till de medlemmar av kommissionen, som av riket utsetts. Kommissionens övriga utgifter gäldas av sökanden, men förskjutas av det rike, som påkallat kommissionens tillsättande. Sökanden kan åläggas att betala lämpligt förskott eller ställa säkerhet för dessa utgifter.

Art. 19.

1. Kommissionen har att yttra sig om, huruvida företaget bör äga rum, och för sådant fall, i den mån förhållandena därtill giva anledning, utreda:

a) huru företaget bör verkställas för att ändamålet må utan oskäligen kostnad vinnas med minsta skada och olägenhet, så ock vilka åtgärder kunna anses av nöden till förebyggande eller minskande av skada eller olägenhet för allmänna intressen,

b) vilka bestämmelser böra meddelas angående hushållningen med och framsläppande av vatten,

Kommisjonsbehandling.

Art. 17.

Hvert rike kan til sakens behandling forlange nedsatt en kommisjon bestående av to, fire eller seks medlemmer, hvorav hvert rike opnevner det halve antall.

Art. 18.

1. Kommisjonen skal utrede de spørsmål som er av interesse for begge riker og kan for dette öiemed tillkalle sakkyndig bistand. Den fastsetter selv sin forretningsorden.

2. Der skal gis dem hvis rett berøres av foretagendet anledning til efter rimelig varsel å fremholde sine interesser for kommisjonen.

3. Hvert rike bestemmer og utbetaler til de av kommisjonens medlemmer som riket har opnevnt godtgjørelse for deres arbeide. Kommisjonens övrigte utgifter bæres av ansökeren, men utredes forskuddsvis av det rike som har forlangt kommisjon nedsatt. Ansökeren kan pålegges å betale passende forskudd eller stille sikkerhet for disse utgifter.

Art. 19.

1. Kommisjonen skal uttale sig om hvorvidt foretagendet bör gjennomføres og i så fall i den utstrekning forholdene tilsier utrede:

a) hvordan foretagendet bör gjennomføres for at hensikten uten uforholdsmessige omkostninger kan nås med minst mulig skade og ulempe samt hvilke foranstaltninger der anses nødvendige for å forebygge eller minske skade eller ulempe for almene interesser,

b) hvilke bestemmelser bör treffes angående vannslippningen,

c) med vilka belopp avgifter skola erläggas och fonder nedsättas enligt bestämmelserna i art. 8,

d) huruvida överenskommelse, som avses i art. 10, om deltagande i företaget bör godkännas,

e) vilken säkerhet bör ställas för fullgörande av de villkor, som fastställas för företaget, samt för de förpliktelser, som eljest kunna följa av detta,

f) inom vilken tid företaget bör vara påbörjat och slutfört,

g) för vilken tid tillståndet bör vara gällande,

h) de ytterligare spørsmål i anledning av företaget, som äro av intresse för båda rikena.

2. Då kommissionens undersökning bragts till slut, skall dess utlåtande överlämnas till båda rikena. Vartdera riket må från kommissionen inhämta tilläggsförklaringar, vilka likaledes tillställas båda rikena.

c) med hvilke belöp avgifter bör betales og fond avsettes efter bestemmelsene i art. 8,

d) hvorvidt overenskomst som nevnt i art. 10 om fellesskap i foretagendet bör godkjennes,

e) hvilken sikkerhet der bør stilles for opfyllelsen av de vilkår som fastsettes for foretagendet og for de forpliktelser som for övrig kan følge av dette,

f) innen hvilken tid foretagendet bør være påbegynt og fullført,

g) for hvilken tid tillatelsen bör gjelde,

h) de ytterligere spørsmål i anledning av foretagendet som er av interesse for begge riker.

2. Når kommisjonens undersøkelser er avsluttet skal dens uttalelse sendes til begge riker. Hvert rike kan innhente tilleggserklæringer fra kommisjonen, hvilke likeledes tilstilles begge riker.

Prövningsmyndighet.

Art. 20.

Fråga huruvida för ett företag erfordras samtycke av det andra riket och, för sådant fall, om samtycke bör meddelas och angående villkoren därför avgöres av Konungen. Erfordras samtycke och har för detta uppställts särskilda villkor, kan jämväl i det rike, där företaget skall verkställas, fråga om företagets tillåtlighet och villkoren därför avgöras av Konungen.

Avgjörelsesmyndighet.

Art. 20.

Spørsmål om hvorvidt et foretagende trenger samtykke fra det annet rike og i så fall om samtykke bør meddeles og om vilkårene derfor avgjøres av Kongen. Trenges samtykke og der for sådant er opstillet vilkår kan også i det rike hvor foretagendet aktes iverksatt spørsmål om det kan tillates og vilkårene derfor avgjøres av Kongen.

Tillståndets innehåll.

Art. 21.

1. Tillstånd till ett företag meddelas av vederbörande myndighet i det rike, där företaget skall verkställas.

Tillatelsens innhold.

Art. 21.

1. Tillatelse til et foretagende meddeles av vedkommende myndighet i det rike hvor det aktes iverksatt.

Tillståndet skall innehålla ej mindre de villkor, som föreskrivas av detta rike, än även de villkor, som må hava uppställts för det andra rikets samtycke enligt art. 13. I tillståndet skall tillika intagas erinran därom, att det icke är gällande i det andra riket med mindre sökanden av vederbörande myndighet i detta rike inhämtat sådan förklaring, som avses i art. 22.

2. Då slutligt beslut meddelats av det rike, där företaget skall äga rum, skall avskrift därav översändas till det andra riket samtidigt med att beslutet tillställles sökanden.

Tillståndets rättsverkan i det andra riket.

Art. 22.

1. Då tillstånd till ett företag meddelats och vunnit laga kraft, har sökanden att inom 180 dagar därefter hos vederbörande myndighet i det andra riket inhämta denna myndighets förklaring, att tillståndet tillkommit i den ordning, som är föreskriven i denna konvention. Sökes ej förklaring inom tid, som nu sagts, må företaget ej verkställas utan att nytt tillstånd meddelas.

2. Därest det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flötningsintresse, för vars räkning tillstånd till företaget meddelats, hör till det andra riket, må förklaring icke lämnas med mindre beslut meddelats rörande vad enligt art. 3 mom. 2 må bliva föreskrivet.

3. Har sådan förklaring lämnats, åligger envar inom samma rike att mot ersättning avstå den fasta egendom, som erfordras, samt tåla det intrång och den skada eller olägenhet,

Tillatelsen skal inneholde både de vilkår som fastsettes av dette rike og de vilkår som måtte være stillet for det annet rikes samtykke i henhold til art. 13. Tillatelsen skal tillike inneholde forbehold om at den ikke gjelder i det annet rike for ansøgeren av vedkommende myndighet i dette rike har innhentet sådan bevidnelse som omhandlet i art. 22.

2. Når det rike hvor foretagendet aktes iverksatt har fattet sin endelige beslutning skal avskrift av den sendes til det annet rike samtidig med at beslutningen tilstilles ansøgeren.

Tillatelsens rettsvirkning i det annet rike.

Art. 22.

1. Når der er meddelt tillatelse til et foretagende skal ansøgeren innen 180 dage efter at tillatelsen er blitt endelig innhente bevidnelse hos vedkommende myndighet i det annet rike om at tillatelsen er utferdiget på den måte som er foreskrevet i denne konvensjon. Begjæres ikke sådan bevidnelse innen den nevnte tid, kan foretagendet ikke fremmes uten ny tillatelse.

2. Hvis det vannfall eller den faste eiendom eller den ferdsels- eller den flötningsinteresse for hvis regning tillatelse til foretagendet er meddelt hörer hjemme i det annet rike kan bevidnelse ikke gis för der er fattet beslutning om hvad der efter art. 3 pkt. 2 vil bli foreskrevet.

3. Når sådan bevidnelse foreligger plikter enhver innen samme rike mot erstatning å avstå den nödvendige grunn samt tåle de eiendomsbyrder og den skade eller ulempe som

som vållas genom företaget, allt i voldes ved foretagendet alt overens-
överensstämmelse med lagen i detta stemmende med loven i dette rike.
rike.

Avgift för ansökans behandling.

Art. 23.

Skall enligt lagen i ettdera riket utgå avgift såsom bidrag till kostnaden för behandling av ansökningen inom detta rike, må beloppet efter omständigheterna nedsättas under vad eljest kan vara bestämt.

Tillsyn och underhåll.

Art. 24.

1. Beträffande tillsyn å ett företag och underhållet därav gäller lagen i det rike, där företaget verkställts, dock skall i fråga om åtgärder inom det andra riket till förebyggande eller minskande av skada eller olägenhet lagen i detta rike äga tillämpning. Båda rikenas inbyggare skola äga samma rätt att tillvarataga sina intressen.

2. Vad angår ersättning för skada och olägenhet, som vållas genom bristande underhåll, gäller lagen i det rike, där skadan eller olägenheten uppstår.

3. Rörande hushållningen med och framsläppande av vatten skall vad i denna artikel stadgas med avseende å tillsyn och underhåll äga motsvarande tillämpning.

Nedläggande.

Art. 25.

1. Beträffande nedläggande av ett företag gäller lagen i det rike, där företaget verkställts. Båda rikenas inbyggare skola äga samma rätt att tillvarataga sina intressen. Härvid skola

Avgift for søknadens behandling.

Art. 23.

Skal der efter loven i et av rikene erlægges avgift som bidrag til omkostningene ved behandling av søknaden innen dette rike kan beløpet efter omstendighetene nedsettes under hvad ellers måtte være bestemt.

Tilsyn og vedlikehold.

Art. 24.

1. Hvad angår tilsyn med et foretagende og vedlikehold av dette gjelder loven i det rike hvor foretagendet er iverksatt, dog skal foranstaltninger innen det annet rike for å forebygge eller minske skade eller ulempe loven i dette rike gjelde. Begge rikers innvånere skal ha samme rett til å vareta sine interesser.

2. Hvad angår erstatning for skade og ulempe som følge av manglen vedlikehold gjelder loven i det rike hvor skaden eller ulempen oppstår.

3. Hvad angår vannslippningen skal det som i denne artikkel er bestemt om tilsyn og vedlikehold få tilsvarende anvendelse.

Nedleggelse.

Art. 25.

1. Med hensyn til nedleggelse av et foretagende gjelder loven i det rike hvor foretagendet er iverksatt. Begge rikers innvånere skal ha samme rett til å vareta sine interesser.

bestämmelserna i art. 15 och 16 äga motsvarande tillämpning.

2. Vad angår skada och olägenhet, som vållas genom ett företags nedläggande, skola bestämmelserna i art. 6 äga motsvarande tillämpning.

Bestemmelsene i art. 15 og 16 får herunder tilsvarende anvendelse.

2. Hvad angår skade og ulempe som følge av foretagendets nedleggelse skal bestemmelsene i art. 6 få tilsvarende anvendelse.

Samfärdsel och flottning.

Art. 26.

Med avseende å öppnande, bibehållande eller begagnande av farled eller flottled i vattendrag, varom i art. 1 mom. 2 sägs, skola vartdera rikets inbyggare i det andra riket åtnjuta samma rättigheter och vara underkastade samma förpliktelser som detta rikes egna inbyggare. Vartdera riket må dock meddela särskilda föreskrifter om skyldighet för inbyggare i det andra riket att ställa säkerhet för de förpliktelser, som åligga dem såsom flottande.

Särskilda bestämmelser.

Undersökningsarbeten.

Art. 27.

I fråga om undersökningsarbeten som förberedelse till ett företag skola vartdera rikets inbyggare inom det andra riket åtnjuta samma rättigheter och vara underkastade samma förpliktelser som detta rikes egna inbyggare.

Tidsfrister.

Art. 28.

Skall enligt lagen i ettdera riket något påbörjas eller fullgöras inom bestämd tidsfrist efter det tillstånd till ett företag meddelats, skall fristen räknas från den tidpunkt, då sådan förklaring, som avses i art. 22, utfärdats.

Ferdsel og flötning.

Art. 26.

Med hensyn til åpning, bibehold eller benyttelse av vassdrag som i art. 1 pkt. 2 nevnt til ferdsel eller flötning skal hvert rikes innvånere nyte samme rettigheter og være underkastet samme forpliktelser i det annet rike som dette rikets egne innvånere. Hvert av rikene kan dog gi særskilte forskrifter om at innvånere i det annet rike skal stille sikkerhet for de forpliktelser som påligger dem som flötende.

Forskjellige bestemmelser.

Undersøkelsesarbeider.

Art. 27.

Hvad angår undersøkelsesarbeider til forberedelse av et foretagende skal hvert rikes innvånere nyte samme rettigheter og være underkastet samme forpliktelser innen det annet rike som dette rikets egne innvånere.

Tidsfrister.

Art. 28.

Skal der efter loven i et av rikene påbegynnes eller gjennomføres noget innen en bestemt tidsfrist efter at tillatelse til et foretagende er meddelt skal fristen regnes fra det tidspunkt da sådan bevidnelse som omhandles i art. 22 er utferdiget.

Ombud.

Art. 29.

1. Den, som äger tillstånd till ett företag, kan av vederbörande myndighet i det av rikena, där han icke har hemvist, föreläggas att utse ett av denna myndighet godkänt ombud, som är bosatt inom riket och som skall äga att å hans vägnar svara vid domstolar och hos andra myndigheter samt mottaga meddelanden i tvister och andra angelägenheter, som röra företaget. Ombudets namn och adress skola anmälas hos vederbörande myndighet i sistnämnda rike för att kungöras för allmänheten. Iakttages ej vad sålunda är föreskrivet, må denna myndighet utse ombud.

2. Har den, som idkar flottning inom ettdera riket, icke där sitt hemvist, skola bestämmelserna i mom. 1 äga motsvarande tillämpning, med mindre han företrädes av en i överensstämmelse med lagen i detta rike bildad flottningsförening.

Verkställighet.

Art. 30.

1. Lagakraftvunnen dom eller lagakraftvunnet utlåtande i ettdera riket angående ett företag eller angående samfärdsel eller flottning, som avses i denna konvention, skall, såframt domen eller utlåtandet kan verkställas i detta rike och avser annat än straff, på begäran omedelbart verkställas i det andra riket.

2. Hade den förpliktade icke medborgarskap eller hemvist i det rike, där domen eller utlåtandet meddelats, kan verkställighet ej påfordras, med mindre han inställt sig i rättegången eller ock stämningen i behörig tid lagligen delgivits antingen honom person-

Fullmektig.

Art. 29.

1. Den som har tillatelse til et foretagende kan av vedkommende myndighet i det av rikene hvor han ikke har bopel pålegges å opnevne en av denne myndighet godkjent fullmektig som skal være bosatt innen riket og som på hans vegne svarer for domstolene og andre myndigheter og mottar meddelelser i tvistemål og andre anliggender som vedrører foretagendet. Fullmektigens navn og adresse skal anmeldes til vedkommende myndighet i sistnevnte rike for å kunngjøres for almenheten. Iaktas ikke hvad således er foreskrevet kan denne myndighet opnevne fullmektig.

2. Har den som flöter i et av rikene ikke sin bopel der får bestemmelsene i pkt. 1 tilsvarende anvendelse, medmindre han representeres gjennom en flötningsforening som er dannet overensstemmende med dette rikes lov.

Fullbyrdelse.

Art. 30.

1. Rettskraftig dom eller rettskraftig kjennelse i et av rikene angående et foretagende eller angående ferdsel eller flötning som omfattes av denne konvensjon skal, såfremt dommen eller kjennelsen kan fullbyrdes i dette rike og angår annet enn straff, kunne kreves umiddelbart fullbyrdet i det annet rike.

2. Hadde den forpliktete ikke statsborgerskap eller bopel i det rike hvor dommen eller kjennelsen er avsagt kan fullbyrdelse ikke kreves medmindre han har avgitt möte under rettssaken eller stevning til denne i rett tid er lovlig forkynt enten

ligen eller hans enligt bestämmelserna i art. 29 utsedda ombud.

for ham personlig eller for fullmektig opnevnt i henhold til bestemmelsene i art. 29.

3. Vad i mom. 1 stadgas om dom eller utlåtande skall äga motsvarande tillämpning i fråga om annat beslut eller fordran i ettdera riket, som enligt lagen i detta rike må verkställas eller utsökas såsom lagakraftvunnen dom.

3. Bestemmelsene i pkt. 1 om dom eller kjennelse får tilsvarende anvendelse på annen beslutning eller krav i et av rikene som efter dette rikes lov kan fullbyrdes eller inndrives på samme måte som rettskraftig dom.

4. Framställning om erhållande av verkställighet göres och mottages i Norge av vederbörande departement samt i Sverige av utrikesdepartementets rättsavdelning eller vederbörande länsstyrelse. Vid framställningen skall fogas bevis av den myndighet, som gör framställningen, att domen, utlåtandet, beslutet eller fordringen uppfyller de här ovan stadgade villkor för verkställighet.

4. Begjæring om fullbyrdelse avsendes og mottas i Norge av vedkommende departement og i Sverige av Utrikesdepartementets rättsavdelning eller vedkommende lensstyrelse. Begjæringen skal være ledsaget av bevidnelse fra den avsendende myndighet om at dommen, kjennelsen, beslutningen eller kravet opfyller de ovenfor fastsatte vilkår for fullbyrdelse.

5. Verktälligheten sker i vartdera riket enligt där gällande lag. Förmånsrätt, som enligt ettdera rikets lag är tillagd fordran på avgifter eller fonder, kan dock icke göras gällande. Belopp, som inflyter, översändes till den myndighet, som gjort framställningen.

5. Fullbyrdelsen iverksettes i hvert rike efter der gjeldende lov. Den fortrinsrett som i et av rikenes lov måtte være tillagt inndrivelse av avgifter og fond skal dog ikke kunne påberopes. De belöp som innkommer sendes til den myndighet som har begjært fullbyrdelsen.

6. Kostnadsersättning, som ålagts den förpliktade i anledning av frågans prövning, kan indrivas enligt reglerna i denna artikel.

6. Erstatning for saksomkostninger som er pålagt den forpliktete i anledning av avgjørelsen kan inndrives efter reglene i denne artikkel.

Företag utan tillstånd.

Art. 31.

Har ett företag verkställt utan tillstånd, skola i fråga om företagets laglighet båda rikenas inbyggare äga samma rätt att tillvarataga sina intressen.

Foretagende uten tillatelse.

Art. 31.

Er et foretagende iverksatt uten tillatelse skal hvad angår dets lovligheit begge rikers innvånere ha samme rett til å vareta sine interesser.

Sammanslutningar.

Art. 32.

Vad i denna konvention är stadgat i fråga om rättigheter och förpliktel-

Sammenslutninger.

Art. 32.

Hvad der i denne konvensjon er fastsatt om rettigheter og forplik-

ser inom ettdera riket för det andra rikets inbyggare skall jämväl äga tillämpning beträffande riket och dess kommuner samt där hemmahörande bolag, föreningar och stiftelser. Med kommun förstås här jämväl landsting (fylkeskommun).

telser i et av rikene for det annet rikets innvånere skal også gjelde for riket og dets kommuner samt der hjemmehørende selskaper, foreninger og stiftelser. Med kommuner forstås også fylkeskommuner (landsting).

Statsföretag.

Art. 33.

Skall ettdera riket för egen räkning verkställa ett företag, må den i konventionen stadgade ordningen för frågans behandling jämkas.

Statsforetagende.

Art. 33.

Når et foretagende fremmes av et av rikene for egen regning skal den i konvensjonen fastsatte behandlingsmåte følges i den utstrekning den passer.

Ikraftträdande och giltighetstid.

Art. 34.

Denna konvention skall ratificeras, för Sveriges del av Hans Maj:t Konungen av Sverige under förutsättning av svenska riksdagens bifall, och för Norges del av Hans Maj:t Konungen av Norge under förutsättning av norska stortingets bifall. Ratifikationerna skola utväxlas i Oslo.

Ikrafttredelse og varighet.

Art. 34.

Denne konvensjon skal ratifiseres for Norges vedkommende av Hans Majestet Norges Konge under forutsetning av det norske Stortings samtykke og for Sveriges vedkommende av Hans Majestet Kongen av Sverige under forutsetning av den svenske Riksdags samtykke. Ratifikasjonene skal utveksles i Oslo.

Art. 35.

Denna konvention träder i kraft å trettionde dagen efter ratifikationernas utväxlande och gäller under en tid av femtio år. Därest konventionen icke senast fem år före denna tids utgång blivit av ettdera riket uppsagd, skall den gälla ytterligare tjugu år; och skall den allt framgent anses förlängd för tidsperioder av tjugu år, om den icke senast fem år före utgången av närmast föregående tjuguårsperiod uppsagts. I och med ikraftträdandet av denna konvention upphäves konventionen den 26 oktober 1905 angående gemensamma sjöar och vatten-

Art. 35.

Denne konvensjon trer i kraft den tredevte dag efter utveksling av ratifikasjonene og gjelder for en tid av femti år. Hvis konvensjonen ikke senest fem år för utløpet av denne tid er opsagt av et av rikene skal den gjelde ytterligere i tyve år og skal den fremdeles ansees forlenget for tidsperioder av tyve år, hvis den ikke er opsagt senest fem år för utløpet av nærmest foregående tyveårsperiode. I og med ikrafttredelsen av denne konvensjon opheves konvensjonen av 26. oktober 1905 angående felles innsjøer og vassdrag. På anlegg,

drag. På anläggning, arbete eller åtgärd, som utförts eller påbörjats före den nya konventionens ikraftträdande eller verkställs därefter med stöd av tidigare meddelat tillstånd, skola äldre bestämmelser fortfarande gälla. Den nya konventionens bestämmelser i art. 24 och 25 skola dock äga tillämpning jämväl å sådana företag.

arbeide eller foranstaltning som er utført eller påbegynt før nærværende konvensjons ikrafttredelse eller iverksettes efter denne med hjemmel i tidligere meddelt tillatelse skal eldre bestemmelser fremdeles gjelde. Den nye konvensjons bestemmelser i art. 24 og 25 får dog anvendelse også på sådanne foretagender.

Till bekräftelse härav hava vederbörande fullmäktige undertecknat denna konvention och försett densamma med sina sigill.

Som skedde i Stockholm, i två exemplar, den 11 maj 1929.

ERNST TRYGGER.
(L. S.)

Til bekreftelse herav har de respektive befullmægtigede undertegnet denne konvensjon og forsynt den med sine segl.

Utfærdiget i Stockholm, i to eksemplarer, den 11. mai 1929.

J. H. WOLLEBÆK
(L. S.)

Förslag
till
Lag
om giltighet här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av
den 11 maj 1929.

Häri genom förordnas som följer:

Under förutsättning att en den 11 maj 1929 mellan Sverige och Norge avslutad konvention angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention) blivit ratificerad, skola de under artiklarna 1—33 i konventionen upptagna bestämmelserna — jämte de föreskrifter, som enligt särskild lag skola gälla i fråga om konventionens tillämpning — lända till efterrättelse här i riket. Ifrågavarande bestämmelser äro av följande lydelse:

»Konventionens omfattning.

Art. 1.

1. Denna konvention avser anläggning, arbete eller annan åtgärd i vattendrag inom det ena riket av beskaffenhet att därigenom vållas märkbar förändring i vattendrag inom det andra riket med avseende å djup, läge, riktning, vattenstånd eller vattenmängd eller förorsakas hinder för fiskens gång till skada för fisket inom detta rike.

2. Konventionen avser ock samfärdsel och flottning i vattendrag, som utgöra gräns mellan rikena eller som eljest sträcka sig genom båda rikenas områden eller som hava avlopp till sådana vattendrag.

3. Till vattendrag hänföras i denna konvention jämväl sjöar och andra vattensamlingar. Anläggning, arbete eller åtgärd, som avses i mom. 1, kallas i denna konvention företag.

Art. 2.

Innefattar ett företag överföring av vatten från ett nederbördsområde till ett annat, må vartdera riket påfordra, att frågan göres till föremål för särskilda förhandlingar mellan rikena, därvid dessa icke äro bundna av bestämmelserna i denna konvention. Såsom ett nederbördsområde anses hela det område, från vilket vattnet har gemensamt avlopp till havet.

Lagtillämpning.

Huvudregler.

Art. 3.

1. Med iakttagande av bestämmelserna i denna konvention bedömes frågan huruvida ett företag må äga rum och villkoren därför enligt lagen i det rike, där företaget skall verkställas.

2. Med avseende å förhållandet mellan det andra riket och intressen inom detta ävensom mellan dessa intressen inbördes gäller lagen i detta rike.

Likställighet mellan intressen.

Art. 4.

Tillstånd till ett företag kan meddelas oberoende av om det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flottningsintresse, för vars räkning företaget skall äga rum, hör till det ena eller det andra riket.

Art. 5.

Vid bedömande huruvida ett företag må verkställas skall hänsyn tagas till dess verkningar inom båda rikena. Som nytta av företaget anses dock i allmänhet allenast nyttan för det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flottningsintresse, för vars räkning företaget skall äga rum.

Ersättning.

Art. 6.

Vad angår ersättning för skada och olägenhet till följd av ett företag gäller lagen i det rike, där skadan eller olägenheten uppstår. I fråga om åtgärd till förebyggande eller minskande av skada eller olägenhet gäller lagen i det rike, där åtgärden skall vidtagas.

Tidsbegränsning.

Art. 7.

Tillstånd till ett företag må meddelas för bestämd tid.

Avgifter och fonder.

Art. 8.

1. Vad lagen i det rike, där företaget skall verkställas, innehåller i fråga om skyldighet att gälda avgifter eller nedsätta fonder, må, med iakttagande av bestämmelserna här nedan, tillämpas jämväl å strömfall och annan fast egendom i det andra riket, för vilkas räkning företaget äger rum. Till fond, som här avses, hänföres jämväl gottgörelse för rådigheten över sjö, som ej i sin helhet är underkastad äganderätt.

2. Avgifter och fonder, som avses i mom. 1, utgå till det rike, där företaget skall verkställas, och fastställas med hänsyn till intressen inom detta rike. Äro avgifter och fonder beroende av kraftökningens storlek, lägges till grund den kraftökning, som vinnes genom företaget, oavsett huru stor del därav uttages.

3. Har avgift bestämts att utgå årligen, skall den erläggas från och med kalenderåret efter det, då företaget enligt av vederbörande myndighet därom meddelad bestämmelse skall hava fullbordats.

4. Utöver vad som följer av bestämmelserna i denna artikel må ej skyldighet åläggas ägare av strömfall eller annan fast egendom i ettdera riket att gälda avgifter eller nedsätta fonder till det andra riket.

Kraftöverföring.

Art. 9.

Ej må skyldighet åläggas att från strömfall i ettdera riket tillhandahålla kraft såsom ersättning för skada eller olägenhet eller eljest för tillgodoseende av intressen inom det andra riket.

Delaktighet.

Art. 10.

Vad ettdera rikets lag innehåller angående rätt eller skyldighet att taga del i ett företag kan icke göras gällande till förmån för eller gent emot strömfall eller annan fast egendom eller intresse inom det andra riket. Överenskommelse mellan intressenter i båda rikena om deltagande i ett företag är dock gällande, såframt den godkännes av vederbörande myndighet i vardera riket.

Säkerhets ställande.

Art. 11.

Vardera riket må fordra säkerhet för fullgörande av de villkor, som fastställas för ett företag, samt för de förpliktelser, som eljest kunna följa av detta.

Samtycke av det andra riket.

Art. 12.

1. Tillstånd till ett företag må icke meddelas av det ena riket utan att det andra riket lämnat sitt samtycke, om företaget kan antagas medföra olägenhet av någon betydelse inom detta rike i ett vattendrags begagnande såsom farled eller flottled eller förorsaka hinder för fiskens gång till skada för fisket inom sistnämnda rike eller om företaget kan antagas där vålla betydande rubbningar i vattenförhållandena inom ett större område.

2. Kan företaget icke antagas inom det andra riket äga sådana verkningar, som i mom. 1 sägs, kan detta rike icke motsätta sig att företaget må verkställas.

Art. 13.

Erfordras samtycke av det andra riket, skall frågan bedömas i överensstämmelse med de grunder, som beträffande anläggningar, arbeten eller åtgärder av motsvarande beskaffenhet gälla enligt lagen i detta rike, dock med iakttagande av bestämmelserna i art. 4 och 5. Ej må för samtycke uppställas andra villkor än som angå företagets planläggning eller förebyggande eller minskande av skada och olägenhet för allmänna intressen.

Förfarandet.

Ansökans ingivande.

Art. 14.

1. Ansökan om tillstånd till ett företag ingives till vederbörande myndighet i det rike, där företaget skall verkställas. Därest det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flottningsintresse, för vars räkning företaget skall äga rum, hör till det andra riket, skall vid ansökningen fogas detta rikes förklaring, att från dess sida intet är att invända mot ansökningens upptagande till behandling.

2. Ansökningen skall vara åtföljd av de ritningar och beskrivningar samt innehålla de upplysningar, som erfordras för bedömande av företagets verkningar inom båda rikena.

3. Då ansökan inkommit till myndigheten i det rike, där företaget skall verkställas, skall ett exemplar av ansökningen jämte bilagor överlämnas till det andra riket.

Underrättelser.

Art. 15.

Vad lagen i det rike, där företaget skall verkställas, föreskriver om ansökningens kungörande samt om meddelanden och inhämtande av yttranden i anledning av ansökningen skall icke gälla inom det andra riket. Inbyggarna i detta skola dock på sätt vederbörande myndighet i samma rike anser lämpligt och genom dess försorg underrättas om ansökningen och dess behandling. För detta ändamål skola erforderliga upplysningar därom tillställas denna myndighet av vederbörande myndighet i förstnämnda rike.

Inhämtande av upplysningar.

Art. 16.

Vartdera riket må från vederbörande myndighet i det andra riket inhämta de upplysningar, som erfordras för bedömande av företagets verkningar inom detta rike.

Kommissionsbehandling.

Art. 17.

Vartdera riket må för sakens behandling påkalla tillsättande av en kommission, bestående av två, fyra eller sex medlemmar, varav halva antalet utses av vartdera riket.

Art. 18.

1. Kommissionen har att utreda de frågor, som äro av intresse för båda rikena, och kan för detta ändamål tillkalla sakkunnigt biträde. Den fastställer själv sin förhandlingsordning.

2. De, vilkas rätt beröres av företaget, skola efter lämpligt kungörelseförfarande erhålla tillfälle att inför kommissionen bevaka sina intressen.

3. Vartdera riket bestämmer och utbetalar arvode till de medlemmar av kommissionen, som av riket utsetts. Kommissionens övriga utgifter gäldas av sökanden, men förskjutas av det rike, som påkallat kommissionens tillsättande. Sökanden kan åläggas att betala lämpligt förskott eller ställa säkerhet för dessa utgifter.

Art. 19.

1. Kommissionen har att yttra sig om, huruvida företaget bör äga rum, och för sådant fall, i den mån förhållandena därtill giva anledning, utreda:

a) huru företaget bör verkställas för att ändamålet må utan oskäligen kostnad vinnas med minsta skada och olägenhet, så ock vilka åtgärder kunna anses av nöden till förebyggande eller minskande av skada eller olägenhet för allmänna intressen,

b) vilka bestämmelser böra meddelas angående hushållningen med och framsläppande av vatten,

c) med vilka belopp avgifter skola erläggas och fonder nedsättas enligt bestämmelserna i art. 8,

d) huruvida överenskommelse, som avses i art. 10, om deltagande i företaget bör godkännas,

e) vilken säkerhet bör ställas för fullgörande av de villkor, som fastställas för företaget, samt för de förpliktelser, som eljest kunna följa av detta,

f) inom vilken tid företaget bör vara påbörjat och slutfört,

g) för vilken tid tillståndet bör vara gällande,

h) de ytterligare spörsmål i anledning av företaget, som äro av intresse för båda rikena.

2. Då kommissionens undersökning bragts till slut, skall dess utlåtande överlämnas till båda rikena. Vartdera riket må från kommissionen inhämta tilläggsförklaringar, vilka likaledes tillställas båda rikena.

Prövningsmyndighet.

Art. 20.

Fråga huruvida för ett företag erfordras samtycke av det andra riket och, för sådant fall, om samtycke bör meddelas och angående villkoren därför avgöras av Konungen. Erfordras samtycke och har för detta uppställts särskilda villkor, kan jämväl i det rike, där företaget skall verkställas, fråga om företagets tillåtlighet och villkoren därför avgöras av Konungen.

Tillståndets innehåll.

Art. 21.

1. Tillstånd till ett företag meddelas av vederbörande myndighet i det rike, där företaget skall verkställas. Tillståndet skall innehålla ej mindre de villkor, som föreskrivas av detta rike, än även de villkor, som må hava uppställts

för det andra rikets samtycke enligt art. 13. I tillståndet skall tillika intagas erinran därom, att det icke är gällande i det andra riket med mindre sökanden av vederbörande myndighet i detta rike inhämtat sådan förklaring, som avses i art. 22.

2. Då slutligt beslut meddelats av det rike, där företaget skall äga rum, skall avskrift därav översändas till det andra riket samtidigt med att beslutet tillställles sökanden.

Tillståndets rättsverkan i det andra riket.

Art. 22.

1. Då tillstånd till ett företag meddelats och vunnit laga kraft, har sökanden att inom 180 dagar därefter hos vederbörande myndighet i det andra riket inhämta denna myndighets förklaring, att tillståndet tillkommit i den ordning, som är föreskriven i denna konvention. Sökes ej förklaring inom tid, som nu sagts, må företaget ej verkställas utan att nytt tillstånd meddelas.

2. Därest det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flottningsintresse, för vars räkning tillstånd till företaget meddelats, hör till det andra riket, må förklaring icke lämnas med mindre beslut meddelats rörande vad enligt art. 3 mom. 2 må bli föreskrivet.

3. Har sådan förklaring lämnats, åligger envar inom samma rike att mot ersättning avstå den fasta egendom, som erfordras, samt tåla det intrång och den skada eller olägenhet, som vållas genom företaget, allt i överensstämmelse med lagen i detta rike.

Avgift för ansökans behandling.

Art. 23.

Skall enligt lagen i ettdera riket utgå avgift såsom bidrag till kostnaden för behandling av ansökningen inom detta rike, må beloppet efter omständigheterna nedsättas under vad eljest kan vara bestämt.

Tillsyn och underhåll.

Art. 24.

1. Beträffande tillsyn å ett företag och underhållet därav gäller lagen i det rike, där företaget verkställts, dock skall i fråga om åtgärder inom det andra riket till förebyggande eller minskande av skada eller olägenhet lagen i detta rike äga tillämpning. Båda rikenas inbyggare skola äga samma rätt att tillvarata sina intressen.

2. Vad angår ersättning för skada och olägenhet, som vållas genom bristande underhåll, gäller lagen i det rike, där skadan eller olägenheten uppstår.

3. Rörande hushållningen med och framsläppande av vatten skall vad i denna artikel stadgas med avseende å tillsyn och underhåll äga motsvarande tillämpning.

Nedläggande.**Art. 25.**

1. Beträffande nedläggande av ett företag gäller lagen i det rike, där företaget verkställes. Båda rikenas inbyggare skola äga samma rätt att tillvarata sina intressen. Härvid skola bestämmelserna i art. 15 och 16 äga motsvarande tillämpning.

2. Vad angår skada och olägenhet, som vållas genom ett företags nedläggande, skola bestämmelserna i art. 6 äga motsvarande tillämpning.

Samfärdsel och flottning.**Art. 26.**

Med avseende å öppnande, bibehållande eller begagnande av farled eller flottled i vattendrag, varom i art. 1 mom. 2 sägs, skola vartdera rikets inbyggare i det andra riket åtnjuta samma rättigheter och vara underkastade samma förpliktelser som detta rikets egna inbyggare. Vartdera riket må dock meddela särskilda föreskrifter om skyldighet för inbyggare i det andra riket att ställa säkerhet för de förpliktelser, som åligga dem såsom flottande.

Särskilda bestämmelser.**Undersökningsarbeten.****Art. 27.**

I fråga om undersökningsarbeten som förberedelse till ett företag skola vartdera rikets inbyggare inom det andra riket åtnjuta samma rättigheter och vara underkastade samma förpliktelser som detta rikets egna inbyggare.

Tidsfrister.**Art. 28.**

Skall enligt lagen i ettdera riket något påörjas eller fullgöras inom bestämd tidsfrist efter det tillstånd till ett företag meddelats, skall fristen räknas från den tidpunkt, då sådan förklaring, som avses i art. 22, utfärdats.

Ombud.**Art. 29.**

1. Den, som äger tillstånd till ett företag, kan av vederbörande myndighet i det av rikena, där han icke har hemvist, föreläggas att utse ett av denna myndighet godkänt ombud, som är bosatt inom riket och som skall äga att å hans vägnar svara vid domstolar och hos andra myndigheter samt mottaga meddelanden i tvister och andra angelägenheter, som röra företaget. Ombudets namn och adress skola anmälas hos vederbörande myndighet i sistnämnda rike för att kungöras för allmänheten. Iakttages ej vad sålunda är föreskrivet, må denna myndighet utse ombud.

2. Har den, som idkar flottning inom ettdera riket, icke där sitt hemvist, skola bestämmelserna i mom. 1 äga motsvarande tillämpning, med mindre han företrädes av en i överensstämmelse med lagen i detta rike bildad flottningsförening.

Verkställighet.

Art. 30.

1. Lagakraftvunnen dom eller lagakraftvunnet utlåtande i ettdera riket angående ett företag eller angående samfärdsel eller flottning, som avses i denna konvention, skall, såframt domen eller utlåtandet kan verkställas i detta rike och avser annat än straff, på begäran omedelbart verkställas i det andra riket.

2. Hade den förpliktade icke medborgarskap eller hemvist i det rike, där domen eller utlåtandet meddelats, kan verkställighet ej påfordras, med mindre han inställt sig i rättegången eller ock stämningen i behörig tid lagligen delgivits antingen honom personligen eller hans enligt bestämmelserna i art. 29 utsedda ombud.

3. Vad i mom. 1 stadgas om dom eller utlåtande skall äga motsvarande tillämpning i fråga om annat beslut eller fordran i ettdera riket, som enligt lagen i detta rike må verkställas eller utsökas såsom lagakraftvunnen dom.

4. Framställning om erhållande av verkställighet göres och mottages i Norge av vederbörande departement samt i Sverige av utrikesdepartementets rättsavdelning eller vederbörande länsstyrelse. Vid framställningen skall fogas bevis av den myndighet, som gör framställningen, att domen, utlåtandet, beslutet eller fordringen uppfyller de här ovan stadgade villkor för verkställighet.

5. Verkställigheten sker i vartdera riket enligt där gällande lag. För-månsrätt, som enligt ettdera rikets lag är tillagd fordran på avgifter eller fonder, kan dock icke göras gällande. Belopp, som inflyter, översändes till den myndighet, som gjort framställningen.

6. Kostnadsersättning, som ålagts den förpliktade i anledning av frågans prövning, kan indrivras enligt reglerna i denna artikel.

Företag utan tillstånd.

Art. 31.

Har ett företag verkställts utan tillstånd, skola i fråga om företagets laglighet båda rikenas inbyggare äga samma rätt att tillvarata sina intressen.

Sammanlutningar.

Art 32.

Vad i denna konvention är stadgat i fråga om rättigheter och förpliktelser inom ettdera riket för det andra rikets inbyggare skall jämväl äga tillämpning beträffande riket och dess kommuner samt där hemmahörande bolag, föreningar och stiftelser. Med kommun förstås här jämväl landsting (fylkeskommun).

Statsföretag.

Art. 33.

Skall ettdera riket för egen räkning verkställa ett företag, må den i konventionen stadgade ordningen för frågans behandling jämkas.»

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer och gäller så länge konventionen bibehåller giltighet.

Med avseende å anläggning, arbete eller åtgärd, som utförts eller påbörjats före nämnda dag eller verkställs därefter med stöd av tidigare meddelat tillstånd, skola äldre bestämmelser fortfarande gälla. Konventionens bestämmelser i artiklarna 24 och 25 skola dock äga tillämpning jämväl å sådana företag.

F ö r s l a g

till

L a g

med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929.

Härigenom förordnas, att vid tillämpning här i riket av den mellan Sverige och Norge den 11 maj 1929 avslutade konventionen angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention) följande skall iakttagas:

Företag, varom ansökan göres här i riket.

1 §.

Ansökan i mål, som jämlikt konventionen anhängiggöres vid vattendomstol, skall ingivas i ett exemplar utöver det antal, som för varje särskilt fall eljest finnes föreskrivet.

Är i fall då enligt art. 14 av konventionen ansökan skall vara åtföljd av förklaring, som där avses, sådan förklaring ej bilagd ansökningen, skall den avvisas. Göres ansökan om förordnande av förrättningsman till syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen, må i fall, som nu nämnts, förordnande ej meddelas med mindre sådan förklaring föreligger. Vad nu sagts skall dock icke äga tillämpning i fråga om ansökan av norska staten.

2 §.

Vad i vattenlagen stadgas om ansökans innehåll skall äga tillämpning jämväl i fråga om företagets verkningar i Norge; dock erfordras ej uppgift å där belägna fastigheter, som beröras av företaget, eller å ägare eller nyttjanderätts-havare till sådan fastighet eller å de ersättningsbelopp, som böra utgå till ägare eller annan för skada å egendom i Norge.

I kungörelse, som utfärdas om ansökningen, skall i vad angår företagets verkningar i Norge allenast intagas uppgift å det vattenområde, som där kan komma att röna inverkan av företaget.

3 §.

Vattenrättsdomaren åligger, så snart kungörelse utfärdats om ansökningen, att översända ett exemplar av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen till utrikesdepartementet för att tillställas vederbörande norska myndighet. Sedan den förberedande skriftväxlingen avslutats, må fortsatt behandling av målet

icke äga rum, innan från utrikesdepartementet kommit underrättelse, som i 4 eller 5 § sägs.

Skall frågan behandlas vid syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen, åligger förrättningsmannen, så snart sammanträde med sakägarna utsatts, att till utrikesdepartementet översända avskrift av ansökningshandlingarna jämte uppgift om tid och plats för sammanträdet; och må innan underrättelse, som nyss nämnts, kommit förrättningsmannen till handa ej meddelas slutligt utlåtande angående företaget.

Finner vattenrättsdomaren eller förrättningsmannen med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den utredning, som ytterligare är av nöden, att frågan bör behandlas av kommission, äger han att därom insända framställning till utrikesdepartementet, varefter Konungen meddelar beslut i anledning av framställningen.

4 §.

Har till utrikesdepartementet inkommit meddelande, att samtycke å norsk sida ej erfordras eller att samtycke givits utan att därför uppställts villkor, skall underrättelse därom meddelas vattenrättsdomaren eller förrättningsmannen.

Har samtycke vägrats, skall besked därom meddelas vattenrättsdomaren eller förrättningsmannen; och varde ansökningen av vattendomstolen eller syne-
männen avslagen.

5 §.

Där för samtycke, som å norsk sida givits, uppställts särskilda villkor, ankommer på Konungens beslut, huruvida Konungen vill förbehålla sig prövningen av fråga, som avses i andra punkten av art. 20 i konventionen. Sedan den prövning, som därav må föranledas, ägt rum, skall underrättelse om Konungens beslut ävensom de från norsk sida meddelade villkoren tillställas vattenrättsdomaren eller förrättningsmannen för den vidare prövning, som med iakttagande av nämnda beslut och villkor erfordras för målets avgörande.

Äger Konungen enligt första stycket förbehålla sig prövningen av viss fråga och är företaget av sådan beskaffenhet att på grund av bestämmelse i vattenlagen fråga angående företaget kunnat hemställas Konungens prövning, skall den prövning, som sålunda i särskilda hänseenden kan ankomma å Konungen, företagas i ett sammanhang.

6 §.

Stadgandet i art. 7 av konventionen om meddelande av tillstånd för bestämd tid skall icke äga tillämpning i vad angår strömfall eller fast egendom eller intresse här i riket, för vars räkning företaget skall verkställas.

Meddelas tillstånd för bestämd tid, skola i fråga om strömfall eller fast egendom eller intresse, som därav beröres, vattenlagens bestämmelser om nyprövning icke gälla. Tiden för tillståndet må icke sättas längre än till 60 år från det kalenderår, under vilket företaget enligt därom meddelad bestämmelse skall hava fullbordats.

7 §.

Där kungörelse eller annat meddelande, som enligt vattenlagen skall införas i ortstidning, rör sakägare i Norge, skall ett exemplar av kungörelsen eller meddelandet översändas till utrikesdepartementet för att jämlikt art. 15 i konventionen tillställas vederbörande norska myndighet.

Vattenlagens bestämmelser om underrättelse till styrelse eller förvaltning, som avses i 10 kap. 8 § andra stycket och 40 §, samt om delgivning av kungörelse eller annat meddelande på sätt om stämning är stadgat skola gälla även vad angår sakägare i Norge.

Företag, varom ansökan göres i Norge.

8 §.

Förklaring, som avses i art. 14 av konventionen, meddelas av Konungen.

Den, som vill erhålla sådan förklaring, har att till vattenrättsdomaren ingiva ansökan därom. I ansökningen skola så fullständigt som möjligt uppgivas företagets beskaffenhet, omfattning och verkningar med angivande av det vattenområde, som av företaget kan komma att beröras. Vattenrättsdomaren översänder med eget yttrande ansökningen till utrikesdepartementet.

9 §.

Då ansökan angående ett företag, vilken ingivits till myndighet i Norge, inkommit till utrikesdepartementet, skall den jämte tillhörande bilagor tillställas vattenrättsdomaren. Vad nu sagts skall jämväl gälla i fråga om upplysningar, som avses i tredje punkten av art. 15 i konventionen.

Sedan de i första stycket avsedda handlingarna inkommit till vattenrättsdomaren, åligger denne att ofördröjligen utfärda kungörelse om ansökningen. Kungörelsen skall innehålla *dels* uppgift om företagets beskaffenhet och omfattning samt de verkningar, som därav kunna väntas uppkomma inom svenskt område, *dels* underrättelse ej mindre om vad sakägare, som vill hos norsk myndighet framställa erinran i anledning av företaget, har att iakttaga, än ock därom, att erinringar i anledning av ansökningen må inom viss, i kungörelsen utsatt tid insändas till vattenrättsdomaren. Kungörelsen skall innehålla tillkännagivande, att ett exemplar av ansökningshandlingarna finnes tillgängligt å vattendomstolens kansli eller å annan lämplig plats, som vattenrättsdomaren bestämmer. Genom vattenrättsdomarens försorg skall kungörelsen så snart ske kan införas i en eller flera av ortens tidningar samt i allmänna tidningarna. Ett exemplar av kungörelsen skall tillika översändas till utrikesdepartementet.

Inkommer efter det kungörelse utfärdats från myndighet i Norge underrättelse om frågans fortsatta behandling därstädes, skall ock sådant meddelande kungöras på sätt nu sagts.

Är företaget av beskaffenhet, att någon menlig inverkan därav här i riket uppenbarligen icke är att motse, erfordras ej kungörelse, som ovan nämnts.

10 §.

Kan företaget antagas bli till men för allmänna intressen såsom samfärd-
sel eller flottning eller fiske av någon betydighet eller för vattenreglerings-
eller torrlägningsföretag, som redan verkställts eller med sannolikhet kan
motses, åligger vattenrättsdomaren att inhämta yttrande från myndighet, som
i sådant hänseende har att bevaka det allmännas rätt, ävensom från styrelse
eller syssloman för företag, som av frågan beröres. Yttrande skall avgivas
inom den tid för erinringars framställande, som bestämts i kungörelsen.

11 §.

Sedan den enligt 9 § utsatta tid för erinringars insändande utgått, åligger
vattenrättsdomaren att till Konungen avgiva yttrande huruvida enligt art. 12
av konventionen samtycke till företaget å svensk sida må anses erforderligt
ävensom huruvida till följd av omfattningen och beskaffenheten av den utred-
ning, som ytterligare är av nöden, frågan angående företaget bör behandlas av
kommission. Därest det med hänsyn till utredningens fullständighet kan ske,
bör vattenrättsdomaren tillika meddela huruvida enligt hans åsikt samtycke
bör lämnas och för sådant fall avgiva förslag till de villkor, som därför böra
uppställas. Yttrandet skall åtföljas av samtliga till ärendet hörande hand-
lingar. Avskrift av Konungens beslut i ärendet tillställles vattenrättsdoma-
ren.

12 §.

Vid avgivande av yttrande, som avses i 8 eller 11 §, bör vattenrättsdoma-
ren, där frågans beskaffenhet det påkallar, samråda med vattenrättsingenjör-
erna. För överläggning med vattenrättsdomaren må ock vattenrättsnämnde-
man tillkallas. Erfordras särskild undersökning, äger vattenrättsdomaren upp-
draga åt vattenrättsingenjörerna eller någon av dem att med eller utan biträde
av vattenrättsnämndeman verkställa sådan.

Kostnaden för undersökningen så ock utgifter i anledning av kungörelser
och dylikt gäldas av statsmedel.

13 §.

I fråga om företag, som skall verkställas för svenska statens räkning, äger
Konungen förordna, att frågan om samtycke till företaget skall behandlas i
annan ordning än här ovan i 9—12 §§ är föreskriven. Stadgandet i 9 § skall
dock jämväl för sådant fall gälla i vad därmed avses att bereda sakägare
kännedom om ansökningen och dess behandling samt om vad de hava att iakt-
taga, därest de vilja hos norsk myndighet framställa erinran i anledning av
företaget.

14 §.

Förklaring, som avses i art. 22 av konventionen, meddelas av vattendomstol.
Ansökan om sådan förklaring ingives till vattenrättsdomaren i tre exemplar.
Göres ansökan efter utgången av den i art. 22 stadgade tid, skall den av vat-
tenrättsdomaren avvisas.

I samband med förklaring, som i första stycket nämnts, skall ock prövning

äga rum av fråga, som avses i art. 3 mom. 2 eller art. 6 och är av beskaffenhet att besked däri skolat enligt vattenlagen upptagas i medgivande till företaget.

Hava ansökningshandlingarna ej ingivits i föreskrivet antal exemplar eller finner vattenrättsdomaren flera exemplar vara erforderliga eller innehålla icke handlingarna nödiga upplysningar för behandlingen av fråga, som i denna paragraf avses, äger vattenrättsdomaren förelägga sökanden att inom viss tid fullständiga vad sålunda brister vid äventyr, om det försummas, att ansökningen må förklaras förfallen.

15 §.

Angående behandlingen av fråga, som avses i 14 §, skall i tillämpliga delar gälla vad beträffande ansökningsmål är i vattenlagen stadgat.

16 §.

Då förklaring, som i 14 § sägs, meddelats och vunnit laga kraft, skall rörande de förhållanden, som äro av vikt för kännedom om de rättigheter och skyldigheter här i riket, vilka för framtiden äro förenade med företaget, ske inskrivning i vattenboken; och gälle beträffande sådan inskrivning i tillämpliga delar vad om inskrivning av beslut, som avses i 12 kap. 3 § vattenlagen, är stadgat.

17 §.

Ansökan eller ärende, som avses i 8, 9 eller 14 §, upptages av vattenrättsdomaren i den vattendomstol, inom vilkens område den inverkan å vattenförhållandena, varom är fråga, uppkommer.

Särskilda bestämmelser.

18 §.

Vad i vattenlagen stadgas om skyldighet att taga del i kostnaden för ett företag eller att utgiva bidrag till detta skall äga tillämpning jämväl å företag, som enligt konventionen verkställes till förmån för strömfall eller fast egendom eller intresse här i riket, dock att hänsyn må tagas allenast till båtnad, som här uppkommer genom företaget.

Skall till följd av överenskommelse, som avses i art. 10 av konventionen, skyldighet att taga del i ett företag åvila jämväl fast egendom eller intresse i Norge, må vid tillämpningen av denna paragraf såsom kostnad för företaget anses allenast den del därav, som enligt nämnda överenskommelse faller å egendom eller intresse här i riket.

19 §.

Fråga om godkännande av överenskommelse, som avses i art. 10 av konventionen, prövas beträffande företag, varom ansökan göres här i riket, i samband med tillstånd till företaget samt eljest i den ordning, som i 14 och 15 §§ är för där avsett fall föreskriven.

20 §.

Är med vattenreglering enligt vattenlagen förenad skyldighet för ägare av strömfall att erlagga regleringsavgifter, skall vad sålunda stadgats lända till

efterrättelse jämväl i fråga om företag, vartill tillstånd meddelas enligt konventionen, dock att sådan skyldighet icke må åläggas till förmån för intressen utom riket samt att hänsyn må tagas allenast till den ökning i uttagbar vattenkraft, som här vinnes genom företaget. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning i fråga om skyldighet för ägare av strömfall här i riket att tillhandahålla kraft åt kringliggande bygd.

Avgift, som avses i första stycket, må, därest det med hänsyn till avgiftsskyldighet, som ålagts enligt art. 8 av konventionen, eller andra omständigheter finnes skäligt, sättas lägre än vad eljest är stadgat eller ock helt eftergivnas.

21 §.

Vad i 12 § är stadgat om yttrande, som där sägs, skall äga tillämpning jämväl i fråga om meddelande av upplysning, varom enligt art. 16 av konventionen framställning inkommer till vattenrättsdomaren.

Vill myndighet här i riket inhämta upplysning, som avses i nämnda artikel, skall framställningen därom insändas till utrikesdepartementet för att tillställas vederbörande norska myndighet.

22 §.

Fråga om ställande av säkerhet, som avses i art. 11 av konventionen, prövas beträffande företag, varom ansökan göres här i riket, i samband med tillstånd till företaget samt eljest vid meddelande av samtycke till företaget eller i den ordning, som i 14 och 15 §§ är för där avsett fall föreskriven. Angående sådan säkerhet skall vad i 14 kap. 8 § vattenlagen är stadgat äga tillämpning.

23 §.

Föreläggande, varom stadgas i art. 29 av konventionen, meddelas av Konungens befallningshavande i det län, där företaget verkställes eller den flottled, varom fråga är, framgår eller, om företaget verkställes i Norge, inverkan å vattenförhållandena till följd av företaget uppkommer.

Då ombud enligt nämnda artikel utsetts, skall underrättelse därom jämte uppgift å ombudets namn och adress införas i en eller flera av ortens tidningar samt i allmänna tidningarna. Sker ändring i förhållande, som tidigare kungjorts, skall den på samma sätt offentliggöras. Uppgifter, som nu nämnts, skola tillika upptagas i särskild, hos Konungens befallningshavande tillgänglig förteckning.

Kostnad för kungörelse, som avses i denna paragraf, må uttagas i den ordning, som angående lösen för expedition är föreskriven.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementetsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 22 mars 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGÖR, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för kommunikations- och jordbruksdepartementen anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bissmark:

Vissa vattenrättsliga spörsmål mellan Sverige och Norge äro ordnade genom konventionen den 26 oktober 1905 angående gemensamma sjöar och vattendrag. Sedan från norsk sida gjorts framställning om svenska regeringens medverkan till en förberedande utredning av frågan om ändring i och tillägg till denna konvention, har ministern för utrikes ärendena enligt nådigt be- myndigande i och för dylik utredning tillkallat två sakkunniga, vattenrätts- domaren numera regeringsrådet N. Gärde samt tillförordnade förste byrå- direktören i vattenfallsstyrelsen A. Westerlind. Å norsk sida ha likaledes två sakkunniga utsetts. Efter gemensamma överläggningar ha de sakkun- niga uppnått enighet om och den 19 december 1928 undertecknat ett å såväl svenska som norska språken avfattat förslag till vattenrättskonvention mellan de båda länderna, avsedd att ersätta 1905 års konvention, jämte till- hörande protokoll. Till öfvervägande del äro bestämmelserna i konventions- förslaget av allmän lags natur. För att bliva gällande här i riket måste de följaktligen fastställas i den ordning, som är föreskriven beträffande sådan lag. I afseende å tillämpningen erfordras därjämte vid sidan av konventio- nen vissa föreskrifter, som likaledes böra antagas i nyssnämnda ordning. De svenska sakkunniga ha därför utarbetat förslag till dels lag om giltighet här i riket av en mellan Sverige och Norge den avslutad konvention an- gående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention), dels lag med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av den mellan Sverige och Norge den ingångna vattenrättskonventionen. Genom ett den 31 januari 1929 afgivet betänkande ha berörda konventions- och författningsförslag jämte motiv ävensom det till konventionsförslaget hö- rande protokollet överlämnats till ministern för utrikes ärendena.

Över betänkandet ha efter remiss yttranden avgivits av vattenfallsstyrelsen samt delegerade inom styrelsen för svenska vattenkraftföreningen. Förslagen ha därvid tillstyrkts, fränsett en av vattenfallsstyrelsen gjord erinran av huvudsakligen formell natur.

De sakkunnigas betänkande ävensom de däröver avgivna yttrandena torde såsom bilagor få åtfölja detta protokoll.

Föredraganden hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över ifrågavarande lagförslag måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet; därvid föredraganden, under förmälan att länsstyrelserna i de sju län, som gränsa mot Norge, beretts tillfälle att före den 15 april 1929 yttra sig i ärendet, tillika anhåller, att, i den mån från nämnda länsstyrelser yttranden inkomma, dessa måtte få överlämnas till lagrådet för övervägande i samband med utlåtandet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

H. Stefenson.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 25 april 1929.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden STENBERG,
APPELBERG,
TISELIUS,
regeringsrådet SÖDERWALL.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 22 mars 1929, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättade förslag till *lag om giltighet här i riket av en mellan Sverige och Norge den avslutad konvention angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention)* samt *lag med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av den mellan Sverige och Norge den ingånga vattenrättskonventionen.*

Sedan länsstyrelserna i de sju län, som gränsa mot Norge, beretts tillfälle att före den 15 april 1929 yttra sig i ärendet, hade, jämlikt Kungl. Maj:ts i samband med nämnda remiss fattade beslut, av dessa länsstyrelser avgivna yttranden i ärendet överlämnats till lagrådet för övervägande vid avgivandet av det infordrade utlåtandet.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av extra ledamoten å justitiedepartementets lagavdelning, hovrättsrådet Ragnar Gyllenswärd.

Lagrådet fann förslagen föranleda följande erinringar.

Förslaget till lag om giltighet här i riket av en mellan Sverige och Norge den avslutad konvention angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention).

Vid granskning av konventionsförslaget har lagrådet visserligen funnit det samma på några punkter lämna rum för erinringar. Dessa hänföra sig emellertid huvudsakligen därtill, att vissa bestämmelser, exempelvis i art. 5 och art. 8 mom. 2, icke blivit avfattade med önskvärd tydlighet — något som vä-

sentligen torde finna sin förklaring däri, att man vid förslagets utarbetande haft att taga hänsyn till de båda ländernas ganska olikartade lagstiftningar på ifrågavarande område. Med hänsyn härtill och då vid tolkningen av sådana, på mera obestämt sätt formulerade stadganden erforderlig ledning i allmänhet lär kunna hämtas ur de vid förslaget fogade motiven, anser sig lagrådet kunna tillstyrka, att detsamma lägges till grund för svensk lagstiftning.

Av det föreliggande förslaget till lag, varigenom åt konventionens bestämmelser skulle beredas giltighet här i riket, synes framgå, att denna lag skulle avse konventionen i dess helhet. Varken art. 34, som handlar om konventionens ratificerande, eller vad art. 35 innehåller om dess giltighetstid och om upphävande av 1905 års konvention är emellertid av beskaffenhet att böra införas i svensk lag. Uteslutas dessa stadganden, torde den övergångsbestämmelse, som i övrigt innefattas i art. 35, erhålla plats i lagen efter stadgandet om dess giltighetstid.

Därest en i konventionen upptagen bestämmelse har karaktären av ett medgivande för vartdera riket att i något hänseende förfara på visst sätt, är, strängt taget, ej heller en sådan bestämmelse ägnad att upptagas i den svenska lagen. Det står nämligen varje rike fritt att vid utformandet av den inre lagstiftning, som föranledes av konventionen, lämna ett sådant medgivande helt eller delvis obegagnat. Så skulle t. ex. för Sveriges del ske, om, såsom nu föreslås, i 6 § av den svenska tillämpningslagen bestämmes, att stadgandet i art. 7 av konventionen därom, att tillstånd till ett företag må meddelas för bestämd tid, icke skall äga tillämpning i vad angår strömfall eller fast egendom eller intresse här i riket, för vars räkning företaget skall verkställas. Den bristande överensstämmelse, som, på sätt vattenfallsstyrelsen i sitt utlåtande över de sakkunnigas betänkande erinrat, i detta fall skulle föreligga mellan konventionen och den svenska lagen, är visserligen endast skenbar. För ett tydligt utmärkande av rätta förhållandet mellan konventionen och den svenska lagstiftningen torde det dock vara lämpligt, att i den lag, varigenom konventionens bestämmelser skulle erhålla giltighet här i riket, intages en erinran om att vid tillämpningen av dessa bestämmelser skola iakttagas de föreskrifter, som innefattas i tillämpningslagen.

Genom vad sålunda föreslagits bliva visserligen de anmärkta formella oegentligheterna icke helt avhjälpta. För deras fullständiga undanröjande vore nödvändigt att — såsom oftast plägar ske när åt en internationell konvention å civilrättens område skall beredas giltighet i vårt land — utarbeta en lag, innehållande konventionens bestämmelser allenast i den mån de böra gälla såsom svensk civillag samt dessutom erforderliga tillämpningsstadganden. Men med hänsyn å ena sidan till de stora svårigheter, vilka i detta fall skulle möta vid utarbetandet av en dylik lag, samt å andra sidan därtill, att förevarande lagstiftning kan komma att tillämpas allenast i ett ringa antal fall, har lagrådet funnit sig böra begränsa sin hemställan på sätt ovan angivits.

Giltighetslagen bör, liksom för övrigt även tillämpningslagen, träda i kraft den dag, som blir bestämd för konventionens ikraftträdande.

Förslaget till lag med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av den mellan Sverige och Norge den ingångna vatten-rättskonventionen.

I den ingress, varmed lagen bör föreses, bör angivas, att lagen innehåller föreskrifter att iakttagas vid konventionens tillämpning.

3—5 §§.

I mål, som anhängiggjorts vid svensk vattendomstol, får enligt första stycket av 3 § efter avslutandet av den förberedande skriftväxlingen fortsatt behandling av målet icke äga rum, innan från utrikesdepartementet kommit besked, att hinder för målets återföretagande ej möter; liknande regel skall enligt paragrafens andra stycke gälla, då målet handlägges vid syneförrättning. Uppskovet avser ordnandet av frågan om samtycke från Norge, och beskedet skall, såsom av en jämförelse med 4 och 5 §§ framgår, givas i följande fall: när samtycke å norsk sida funnits icke vara erforderligt, när samtycke givits utan att därför uppställts villkor, när, sedan å norsk sida uppställts villkor för samtycke, Konungen icke funnit nödigt förbehålla sig sådan prövning, som avses i andra punkten av konventionens art. 20, när Konungen vid sådan prövning funnit företaget tillåtligt och slutligen när Konungen därvid funnit företaget icke böra tillåtas. I sistnämnda fall kan, likasom i det uti 4 § andra stycket omförmälda, företaget icke komma till stånd, men målet måste dock vinna slutlig behandling.

Enär bestämmelserna i förevarande paragrafer synas bliva onödigt invecklade genom föreskriften om nämnda besked, att hinder för målets fortsatta behandling ej möter, hemställer lagrådet, att i 3 § första stycket orden »besked, att hinder därför ej möter» ersättes med »underrättelse, som i 4 eller 5 § sägs», att i 3 § andra stycket ordet »besked» utbytes mot »underrättelse» och i samband därmed »underrättelse om tid och plats» ändras till »uppgift om tid och plats», att i 4 § första stycket orden »jämte sådant besked som i 3 § sägs» få utgå samt att i 5 § första stycket orden »avskrift av» utbytas mot »underrättelse om» och orden »jämte besked, som i 3 § sägs» få utgå.

Då vid samtycke, som från norsk sida givits till företag i Sverige, fästats vissa villkor, kan Konungen enligt första stycket av 5 §, som härvid stöder sig på art. 20 i konventionen, förbehålla sig prövningen av fråga om företagets tillåtlighet och om villkoren därför. Prövningen avser uppenbarligen närmast att tillse, om med hänsyn till de från norsk sida uppställda villkoren företaget bör få komma till stånd och under vilka villkor från svensk sida det bör ske. Såsom av motiven framgår, har emellertid ansetts lämpligt att, då villkor från norsk sida uppställts, bereda Konungen möjlighet att pröva företagets tillåtlighet över huvud och sålunda även i hänseenden, vari enligt vanliga regler prövningsrätt skulle tillkomma annan myndighet. Mot denna ståndpunkt, såvitt den innebär icke blott att Konun-

gen kan i dessa fall vägra tillåtelse till företaget eller uppställa särskilda villkor för dess utförande utan även att ett Konungens beslut, att företaget tillåtes, blir bindande för den myndighet, som formellt har att meddela tillståndet, synas betänkligheter kunna göras gällande. Då emellertid redan enligt gällande vattenlag Konungen i vissa fall tillägges befogenhet att avgöra, huruvida trots den skada å enskilda intressen, som förorsakas genom ett företag, det samma må komma till stånd, och det synes bidraga till önskvärd enkelhet, att Konungen äger förbehålla sig prövningen i hela den utsträckning, som finnes lämplig, torde förslaget i denna del kunna godtagas.

Med stadgandet i andra stycket av 5 § läser vara avsett att uttrycka, att i de åsyftade fallen den prövningsrätt, som enligt särskilda paragrafer i vattenlagen kan tillkomma Konungen, icke skall utövas i den ordning där sägs; prövningen ur de synpunkter, som föranlett bestämmelserna i dessa paragrafer, bör enligt förslaget i förekommande fall ske vid den prövning, som Konungen enligt första stycket företager. För tydligare uttryckande av den avsedda meningen torde stadgandet böra något omformuleras.

7 §.

Denna paragraf synes böra förtydligas, särskilt så, att av densamma framgår, att, såsom läser vara avsett, undantag från vattenlagens regler om kallelser och andra meddelanden till sakägare icke skall, vad angår sakägare i Norge, gälla beträffande underrättelser, som skola tillställas de i 10 kap. 8 § andra stycket och 40 § vattenlagen avsedda styrelser och förvaltningar, samt ej heller meddelanden, som skola delgivas på sätt, som för delgivande av stämning är stadgat.

23 §.

Enligt denna paragraf skall länsstyrelse vara behörig myndighet för meddelande av föreläggande för den, som erhållit tillstånd till företag i Sverige men ej har hemvist här i riket, att utse någon här bosatt person att vara hans ombud med avseende å företaget. För att länsstyrelserna skola kunna fullgöra den funktion, som sålunda skulle utövas av dem, böra de från vattenrättsdomarna erhålla underrättelse om beviljade tillstånd. Lagrådet förutsätter därför, att stadgande härom utfärdas i administrativ ordning. Till ett dylikt stadgande kunde lämpligen fogas åläggande för vattenrättsdomaren att tillika avgiva yttrande, huruvida ombud är behövt.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 april 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för kommunikations- och jordbruksdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bissmark, frågan om godkännande av ett av svenska och norska sakkunniga avgivet förslag till svensk-norsk vattenrättskonvention.

Föredraganden anför:

Enligt statsrådsprotokollet den 22 mars 1929 — vid vilket såsom bilaga A fogats av de sakkunniga avlämnat betänkande med bland annat omförmälda konventionsförslag — har lagrådets utlåtande infordrats över förslag, som de sakkunniga i samband med konventionsförslaget upprättat i avseende å den lagstiftning, som påkallas å svensk sida, därest den föreslagna konventionen ratificeras.

Lagrådet har den 25 april 1929 avgivit utlåtande, däri lagrådet vid granskning av föreliggande förslag till lag, varigenom åt konventionens bestämmelser skulle beredas giltighet här i riket, funnit sig kunna tillstyrka, att konventionsförslaget lägges till grund för svensk lagstiftning. Vid avgivande av sitt utlåtande har lagrådet tagit i övervägande jämväl de yttranden över de sakkunnigas betänkande, vilka efter remissen till lagrådet inkommit från länsstyrelserna i de sju län, som gränsa mot Norge. Länsstyrelserna hava tillstyrkt eller lämnat utan erinran de sakkunnigas förslag. Dock har länsstyrelsen i Värmlands län förklarat sig instämma i den anmärkning mot art. 7 i konventionen, som vattenfallsstyrelsen framställt i det vid omförmälda statsrådsprotokoll såsom bilaga B fogade utlåtandet. Vidare har länsstyrelsen i Norrbottens län ifrågasatt en jämkning beträffande avfattningen av art. 2, som enligt länsstyrelsens förmenande måhända icke omfattade det fall att i avseende å sjöar, vilka, på sätt förekomme, avbördade sitt vatten dels till Atlantiska havet och dels till Östersjön, sådan åtgärd vidtoges, att till minskning av vattenföringen inom det ena landet mera vatten än förut avrunne till det andra landet.

Departement-
chefe.

Lika med de sakkunniga finner jag, att konventionen den 26 oktober 1905 mellan Sverige och Norge angående gemensamma sjöar och vattendrag, vilken det nu framlagda förslaget avser att ersätta, icke längre erbjuder en tillfredsställande lösning av de vattenrättsliga spörsmål, som kunna uppkomma mellan rikena. En ny överenskommelse i ämnet torde därför vara av behovet påkallad, och då de föreskrifter, som upptagas i förslaget, synas innefatta en för riket antaglig lösning av däri avhandlade frågor, lär förslaget böra å svensk sida godkännas. Till denna uppfattning ha ock samtliga de myndigheter och andra, som avgivit yttranden i ärendet, anslutit sig. Vål har vattenfallsstyrelsen, med instämmande av länsstyrelsen i Värmlands län, funnit bristande överensstämmelse föreligga mellan art. 7 av konventionen och den tillämnade svenska lagstiftningen. Detta är emellertid, på sätt även lagrådet framhållit, allenast skenbart fallet och för övrigt kan i enlighet med vad lagrådet hemställt rätta förhållandet utmärkas genom att en erinran om föreskrifterna i den föreslagna tillämpningslagen intages i den lag, varigenom konventionens bestämmelser skulle erhålla giltighet här i riket. Vad åter beträffar den anmärkning, som i fråga om art. 2 av konventionen framställts av länsstyrelsen i Norrbottens län, lär få anses, att jämväl åtgärd av det slag, länsstyrelsen omnämnt, innefattar sådan överföring av vatten, som avses i denna artikel.

På grund av vad nu anförts tillåter jag mig förorda, att konventionsförslaget godkännes av Kungl. Maj:t. I enlighet med önskemål från norsk sida lär vid undertecknandet av blivande överenskommelse med Norge kunna bestämmas, att konventionen skall träda i kraft å trettionde dagen efter ratifikationernas utväxlande. Erforderlig framställning rörande sådant undertecknande torde senare i dag göras av ministern för utrikes ärendena. Därest Kungl. Maj:t lämnar sitt bifall till konventionsförslaget, lär detsamma, innan ratifikation ifrågakommer, skola underställas riksdagens prövning. Till detta spörsmål liksom till frågan om de lagstiftningsåtgärder, som efter vad förut sagts påkallas av en eventuell ratifikation, torde jag sedan konventionen undertecknats få återkomma.

Föredraganden uppläser härefter ifrågavarande förslag till *konvention mellan Sverige och Norge angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention)* samt hemställer, att nämnda förslag, däri införts förbehåll varigenom överenskommelsens giltighet gjorts beroende av riksdagens bifall, måtte vinna Kungl. Maj:ts godkännande.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

*Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 26 april 1929.*

N Ä R V A R A N D E:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

1:o)

Under erinran att Kungl. Maj:t förut denna dag på föredragning av chefen för justitiedepartementet beslutat godkänna upprättat förslag till konvention mellan Sverige och Norge angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention), hemställer ministern för utrikes ärendena, efter gemensam beredning med bemälda departementschef ävensom med cheferna för kommunikations- och jordbruksdepartementen, att Kungl. Maj:t måtte be-
myndiga ministern för utrikes ärendena att på grundval av berörda förslag med vederbörande ombud från norsk sida underteckna en konvention i överensstämmelse med den text, som bilaga¹ till protokollet i detta ärende utvisar.

Till vad ministern under ovanstående punkt hemställt, däruti övriga statsrådsledamöter förenade sig, behagar Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall.

Ur protokollet:

Rolf Arfwedson.

¹ Denna bilaga har här uteslutits.

först efter stadgandet om lagens giltighetstid samt att i lagen infördes en erinran om bestämmelserna i den särskilda tillämpningslagen. Vad lagrådet sålunda hemställt, har synts mig böra iakttagas. I fråga om tillämpningslagen har lagrådet anmärkt, att i den ingress, varmed lagen skulle föreses, borde angivas, att lagen innehölle föreskrifter att iakttagas vid konventionens tillämpning. Vidare har lagrådet i huvudsakligen förtydligande syfte föreslagit någon omformulering av 3—5 och 7 §§. Jämväl i dessa hänseenden har jag ansett lagrådets hemställan böra biträdas. I övrigt har jag i likhet med lagrådet funnit lagförslagen kunna godtagas. Dock ha vissa jämkningar av formell natur synts böra vidtagas och i samband därmed paragraffföljden i förslaget till tillämpningslag sålunda ändras, att stadgandet i 15 § upptages först efter bestämmelserna i 16 och 17 §§. Härjämte kunna rubrikerna något förkortas. Med hänsyn till den i samband med undertecknandet bestämda tiden för konventionens ikraftträdande synes lämpligt, att ikraftträdandet av nu ifrågavarande lagstiftning göres beroende av Konungens förordnande. Vid meddelande av dylikt förordnande måste tydligen iakttagas, att, såsom lagrådet erinrat, såväl giltighetslagen som tillämpningslagen böra träda i kraft samma dag som konventionen. Till frågan om utfärdande i administrativ ordning av ytterligare föreskrifter med anledning av konventionen torde jag framledes få återkomma.

Jämlikt § 54 riksdagsordningen torde här förevarande spörsmål kunna föreläggas årets riksdag utan hinder därav, att den för propositioners avlämnande i allmänhet stadgade tid gått till ända.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition *dels* äska riksdagens godkännande av omförmälda konvention, *dels* i samband härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga de nu omarbetade lagförslagen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

H. Stefenson.

Bilaga A till statsrådsprotokollet den 22 mars 1929.

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG
TILL
SVENSK-NORSK VATTENRÄTTSS-
KONVENTION M. M.

AVGIVET AV

*INOM UTRIKESDEPARTEMENTET
TILLKALLADE SAKKUNNIGA*

Till Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena.

Sedan från norsk sida gjorts framställning om svenska regeringens medverkan till en förberedande utredning av frågan om ändring i och tillägg till konventionen den 26 oktober 1905 mellan Sverige och Norge angående gemensamma sjöar och vattendrag, har ministern för utrikes ärendena den 3 november 1925 enligt nådigt bemyndigande såsom sakkunniga i och för nämnda utredning tillkallat undertecknad Gärde samt undertecknad Westerlind. Enligt Kungl. Maj:ts förordnande den 18 juni 1926 har såsom sekreterare hos de svenska sakkunniga från och med den 1 juli sistnämnda år tjänstgjort tillförordnade revisionssekreteraren, numera extra ledamoten å justitiedepartementets lagavdelning, hovrättsassessorn Ragnar Gyllenswärd.

Till sakkunniga å norsk sida ha utsetts förutvarande generaldirektören vid hovedstyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen, høiesterettsadvokaten Birger Stuevold-Hansen samt vassdrags- og flötningsdirektören vid hovedstyret Arthur Hugo-Sörensen med hovedstyrets juridiske konsulent, høiesterettsadvokaten Birger Olafsen såsom sekreterare.

De sålunda utsedda sakkunniga ha sammanträtt för överläggning dels i Stockholm och dels i Oslo samt å andra platser, under år 1926 den 24—27 februari, den 17—22 maj och den 18—27 november, under år 1927 den 11—16 april, den 1—12 augusti och den 26 november—3 december samt under år 1928 den 26 mars—4 april, den 4—16 augusti, den 22—27 oktober och den 11—19 december.

Under senare hälften av juli månad 1926 ha de sakkunniga företagit en resa i gränstrakterna för att förskaffa sig närmare kännedom om vissa gränsvattendrag, särskilt Klarälven och Neaälven.

Vid de sakkunnigas sammanträde sistlidna december månad ha de sakkunniga uppnått enighet om och undertecknat ett förslag till vattenrättskonvention mellan de båda rikena, avsedd att ersätta 1905 års konvention, jämte tillhörande protokoll. Därjämte ha å svensk sida utarbetats dels motiv till konventionsförslaget, dels ock förslag jämte motiv till vissa följdförfattningar, som vid antagande av konventionsförslaget torde erfordras för Sveriges del. De svenska motiven till konventionsförslaget ha icke varit föremål för gemensamma förhandlingar, men de norska sakkunniga ha erhållit tillfälle att taga del av desamma.

Då det oss anförtrödda uppdraget sålunda blivit slutfört, få vi härmed vördsam- samt överlämna

dels ett å svenska och norska språken avfattat förslag till konvention mellan Sverige och Norge angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention) med tillhörande protokoll och motiv,

dels ock förslag till lag om giltighet här i riket av en mellan Sverige och Norge den avslutad konvention angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention) samt till lag med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av den mellan Sverige och Norge den ingångna vattenrättskonventionen, jämte
motiv till dessa förslag.

Genom särskilda beslut den 24 februari och den 4 maj 1928 har Kungl. Maj:t medgivit *dels* att till gemensamt yttrande av de svenska och de norska sakkunniga finge hänskjutas vissa frågor i avseende å en tillämnad reglering av Brödbölsvassdraget i Norge, *dels* att i samband härmed de svenska sakkunniga finge, jämte de norska sakkunniga, verkställa viss utredning i fråga om ordnandet av allmän flottled i tre angivna vattendrag inom Bogens och Lekvattnets socknar i Värmlands län. Sedan å norsk sida motsvarande uppdrag meddelats, hava de sakkunniga företagit jämväl nämnda spörsmål till behandling, och torde särskilt yttrande över desamma komma att avgivas inom den närmaste tiden.

Stockholm den 31 januari 1929.

N. GÄRDE.

ALB. WESTERLIND.

R. Gyllenswärd.

F Ö R S L A G

TILL

VATTENRÄTTSKONVENTION

Protokoll i samband med avgivande av ett av svenska och norska sakkunniga utarbetat förslag till konvention mellan Sverige och Norge angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention), hållet i Oslo den 19 december 1928.

Närvarande:

de norska sakkunniga
f. d. generaldirektören, höiesterettsadvokaten B. Stuevold-Hansen;
vassdrags- og flötningsdirektören A. Hugo-Sörensen;

jämte sekreterare höiesterettsadvokaten B. Olafsen;

de svenska sakkunniga
regeringsrådet N. Gärde;
förste byrådirektören A. Westerlind;

jämte sekreterare hovrättsassessorn R. Gyllenswärd.

De sakkunniga enades om att för sina respektive regeringar framlägga härvid fogat förslag till konvention mellan Sverige och Norge angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention).

De sakkunniga enades tillika om att i detta protokoll skulle intagas följande anmärkningar till nämnda förslag.

Protokol opsatt i forbindelse med avgivelse av et av de norske og svenske sakkyn-dige utarbeidet forslag til konvensjon mellem Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten (norsk-svensk vassdragsrettskonvensjon) datert Oslo den 19 desember 1928.

Tilstede var:

de norske sakkyndige
fhv. generaldirektør, høiesterettsadvokat B. Stuevold-Hansen,
vassdrags- og flötningsdirektør A. Hugo-Sörensen

med sekretær, høiesterettsadvokat B. Olafsen,

de svenske sakkyndige
regeringsrådet N. Gärde,
förste byrådirektör A. Westerlind

med sekretær, hovrättsassessoren R. Gyllenswärd.

De sakkyndige enedes om å fremlegge for sine respektive regjeringer vedlagte forslag til konvensjon mellem Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten (Norsk-svensk vassdragsrettskonvensjon).

De sakkyndige enedes tillike om at der i denne protokol skal inntas følgende anmerkninger til forslaget:

Till art. 1.

Vi ha övervägt huruvida konventionen borde omfatta jämväl förening av vatten. Detta spörsmål regleras ej genom 1905 års konvention. Vid sådant förhållande är tveksamt om vårt uppdrag omfattar samma spörsmål. Lagstiftningen om förening av vatten är i båda rikena föga utvecklad. Skall frågan göras till föremål för avtal mellan rikena, bör den ordnas genom en särskild konvention under medverkan av på området speciellt sakkunniga.

Till art. 2.

Art. 1 i förslaget omfattar också överföring av vatten från ett nedbördsområde till ett annat. Detta ger ej anledning till någon betänklighet såvitt rör mindre överföringar. Annat är förhållandet med avseende å större företag. Vi avse här särskilt de tid efter annan framkomna planerna på att överföra vatten från svenskt till norskt område över gränsen mellan Nordland fylke i Norge samt Norrbottens och Västerbottens län i Sverige. I vissa fall är här fråga om överföringar av mycket betydande omfattning, som i långt högre grad än andra företag kunna inverka å förhållandena såväl i det vattendrag, varifrån vattnet ledes, som i det vattendrag, dit det föres, eller på den ort, där kraftproduktionen sker. Undersökningar och andra arbeten, som föregå det slutliga avgörandet, kunna på grund härav bliva mycket vidlyftiga och av helt annan beskaffenhet än vid vanliga företag för vattnets reglering. Vi ha därför ansett, att vartdera riket bör kunna fordra, att frågor om överföring av vatten skola göras till föremål för särskilda

Til art. 1.

Vi har overveiet hvorvidt konvensjonen også burde omfatte forurensning av vann. Dette spørsmål er ikke regulert ved konvensjonen av 1905, hvorfor det vel er tvilsomt hvorvidt vort mandat omfatter dette spørsmål. Lovreglene om forurensning av vann er lite utviklet i begge riker. Hvis spørsmålet skal tas op mellem rikene bør det derfor ordnes ved en egen konvensjon under medvirken av spesielt sakkyndige på området.

Til art. 2.

Forslagets art. 1 omfatter også overføring av vann fra et nedbørområde til et annet. Dette vil være uten betenkelighet for mindre overføringer. Anderledes kan det stille sig for større foretagender. Vi tenker da spesielt på de fra tid til annen fremkomne planer om å overføre vann fra svensk til norsk område på grensen mellem Nordland fylke i Norge og Norrbottens län og Vesterbottens län i Sverige. Det er her tildels tale om overføringer av meget betydelig rekkevidde, som i langt sterkere grad enn ved andre foretagender kan gripe inn i forholdene både i det vassdrag, hvorfra vannet føres vekk og i det vassdrag hvortil det føres eller på det sted, hvor kraften produseres. Undersøkelser og annet forberedende arbeide for den endelige avgjørelse kan av disse grunne komme til å bli meget vidtløftige og i det hele stille sig anderledes enn ved vanlige reguleringsforetagender. Vi har derfor funnet at hvert av rikene bør ha anledning til å forlange at spørsmål om overføring av vann skal gjøres til gjenstand for særskilte forhandlinger mellem rikene, hvorved

förhandlingar mellan rikena, därvid dessa icke skola vara bundna av konventionens bestämmelser om behandlingen av företag i övrigt.

Till art. 3.

Då i konventionsförslaget i vissa fall hänvisas till lagen i ettdera riket, avse vi därmed den lagstiftning, som i allmänhet gäller för motsvarande fall inom vederbörande rike.

Till art. 8.

De avgifter och fonder, som avhandlas i denna artikel, avse ej avgifter och fonder, som enligt vederbörande rikets lag kunna fastställas som ersättning eller till täckande av kostnader för åtgärder till förebyggande eller minskande av skada eller olägenhet för allmänna eller enskilda intressen.

Till art. 26.

I båda rikenas lagstiftning upptagas bestämmelser angående flottningens ombesörjande genom föreningar av de flottande, flottningsföreningar. De befogenheter i avseende å flottningen, som enligt ettdera rikets lag tillkomma dessa föreningar, avse allenast den flottning, som äger rum i vederbörande rike. Dessa befogenheter kunna alltså icke utövas av flottningsförening, som är hemmahörande i det andra riket.

Vi äro ense om att vederbörande rike i tillstånd till ett företag kan göra förbehåll om ändring framdeles av bestämmelserna rörande vattenhushållningen till förmån för andra intressen

disse ikke skal være bundet av bestemmelsene i konvensjonen om behandling av foretagender forøvrig.

Til art. 3.

Når der i forslaget til konvensjon på forskjellige steder er henvist til loven i et av rikene mener vi hermed de almindelige lovbestemmelser som gjelder for lignende forhold innen vedkommende rike.

Til art. 8.

De avgifter og fond som er nevnt i denne artikkel tar ikke sikte på de avgifter og fond som efter vedkommende rikets lov kan fastsettes som erstatning eller til dekning av omkostninger ved foranstaltninger til forebyggelse eller minskning av skade eller ulempe for almene eller private interesser.

Til art. 26.

I begge rikers love er der inntatt bestemmelser om flötningens gjennomførelse ved foreninger av de flötende (flötningforeninger). De rettigheter med hensyn til flötningen som ifölge det ene rikets lov tilkommer disse foreninger tar alene sikte på den flötning som skjer i vedkommende rike. Disse rettigheter kan altså ikke utöves av en flötningforening som er hjemmehørende i det annet rike.

Vi er enige om at et av rikene i sin tillatelse til å iverksette et foretagende kan ta forbehold om senere endring av vannslipping til fordel for andre interesser enn dem for hvis

än dem, för vilkas räkning företaget skall verkställas. Har sådant förbehåll gjorts, äga varken de, för vilkas räkning företaget verkställts, eller de, som sedermera må bliva delägare i företaget, någon rätt att göra gällande anspråk på ersättning, därest de till följd av den ändrade vattenushållningen förlora någon förmån.

regning foretagendet iverksettes. Hvis sådant forbehold er tatt har de for hvis regning foretagendet er iverk-satt eller de som senere måtte bli eiere av det eller delta i det ikke krav på erstatning om de som følge av den endrede vannslipning taper noen fordel.

Tvister mellan rikena angående konventionens tolkning eller tillämpning torde komma att behandlas enligt de mellan Sverige och Norge gällande allmänna förliknings- och skiljedomsavtalen. Jfr konventionen den 27 juni 1924 angående upprättandet av en fast undersöknings- och förlikningsnämnd och konventionen den 25 november 1925 angående fredligt avgörande av tvister.

Twist mellem rikene angående konvensjonens forståelse og anvendelse har vi ment skulde behandles overensstemmende med de mellem Norge og Sverige gjeldende almindelige forliks- og voldgiftsavtaler, jfr. konvensjon av 27. juni 1924 angående oprettelse av en fast undersøkelses- og forliksnevnd, og konvensjon av 25. november 1925 angående fredlig avgjørelse av tvister.

Oslo den 19 december 1928.

Oslo den 19 desember 1928.

N. GÄRDE. B. STUEVOLD-HANSEN.
ALB. WESTERLIND. A. HUGO-SÖRENSEN.

B. STUEVOLD-HANSEN. N. GÄRDE.
A. HUGO-SÖRENSEN. ALB. WESTERLIND.

R. Gyllenswärd. Birger Olafsen.

Birger Olafsen. R. Gyllenswärd.

Förslag

till

Konvention mellan Sverige och Norge angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention).

Konventionens omfattning.**Art. 1.**

1. Denna konvention avser anläggning, arbete eller annan åtgärd i vattendrag inom det ena riket av beskaffenhet att därigenom vållas märkbar förändring i vattendrag inom det andra riket med avseende å djup, läge, riktning, vattenstånd eller vattenmängd eller förorsakas hinder för fiskens gång till skada för fisket inom detta rike.

2. Konventionen avser ock samfärdsel och flottning i vattendrag, som utgöra gräns mellan rikena eller som eljest sträcka sig genom båda rikenas områden eller som hava avlopp till sådana vattendrag.

3. Till vattendrag hänföres i denna konvention jämväl sjöar och andra vattensamlingar. Anläggning, arbete eller åtgärd, som avses i mom. 1, kallas i denna konvention företag.

Art. 2.

Innefattar ett företag överföring av vatten från ett nederbördsområde till ett annat, må vartdera riket påfordra,

Förslag

till

Konvensjon mellem Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten (norsk-svensk vassdragsrettskonvensjon).

Konvensjonens omfang.**Art. 1.**

1. Denne konvensjon omfatter anlegg, arbeide eller annen foranstaltning i vassdrag innen det ene rike av den beskaffenhet at derved voldes merkbar forandring i vassdrag innen det annet rike med hensyn til dybde, leie, retning, vannstand eller vannmengde eller forårsakes hinder for fiskens gang til skade for fisket innen dette rike.

2. Konvensjonen omfatter også ferdsel og fløtning i vassdrag som danner grense mellem rikene eller som for övrig faller innenfor begge rikers områder eller som har avløp til sådanne vassdrag.

3. Med vassdrag forståes i denne konvensjon også innsjøer og andre vannsamlinger. Anlegg, arbeide eller foranstaltning som omhandlet i pkt. 1 kalles i denne konvensjon foretagende.

Art. 2.

Omfatter et foretagende overføring av vann fra et nedbørområde til et annet kan hvert av rikene forlange

att frågan göres till föremål för särskilda förhandlingar mellan rikena, därvid dessa icke äro bundna av bestämmelserna i denna konvention. Såsom ett nederbördsområde anses hela det område, från vilket vattnet har gemensamt avlopp till havet.

Lagtillämpning.

Huvudregler.

Art. 3.

1. Med iakttagande av bestämmelserna i denna konvention bedömes frågan huruvida ett företag må äga rum och villkoren därför enligt lagen i det rike, där företaget skall verkställas.

2. Med avseende å förhållandet mellan det andra riket och intressen inom detta ävensom mellan dessa intressen inbördes gäller lagen i detta rike.

Likställighet mellan intressen.

Art. 4.

Tillstånd till ett företag kan meddelas oberoende av om det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flottningsintresse, för vars räkning företaget skall äga rum, hör till det ena eller det andra riket.

Art. 5.

Vid bedömande huruvida ett företag må verkställas skall hänsyn tagas till dess verkningar inom båda rikena. Som nytta av företaget anses dock i allmänhet allenast nyttan för det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flottningsintresse, för vars räkning företaget skall äga rum.

at spørgsmålet gjøres til gjenstand for særskilte forhandlinger mellem rikene, hvorunder disse ikke er bundet av bestemmelsene i denne konvensjon. Som et nedbørområde ansees hele det område fra hvilket vannet har felles avløp til havet.

Lovanvendelse.

Hovedregler.

Art. 3.

1. Under iakttagelse av bestämmelsene i denne konvensjon avgjøres spørgsmålet om hvorvidt et foretagende kan iverksettes og på hvilke vilkår efter loven i det rike hvor det aktes iverksatt.

2. Med hensyn til forholdet mellem det annet rike og interesser innen dette og mellem disse interesser innbyrdes gjelder loven i dette rike.

Likestilling mellem interesser.

Art. 4.

Tillatelse til et foretagende kan meddeles uten hensyn til hvorvidt det vannfall eller den faste eiendom eller den ferdssels- eller den fløtningsinteresse for hvis regning foretagendet aktes iverksatt hører hjemme i det ene eller det annet rike.

Art. 5.

Ved avgjørelsen av hvorvidt et foretagende kan iverksettes skal der tas hensyn til dets virkninger innen begge riker. Som fordel ved foretagendet ansees dog i almindelighet bare fordelene for det vannfall eller den faste eiendom eller den ferdssels- eller den fløtningsinteresse for hvis regning foretagendet aktes iverksatt.

Ersättning.

Art. 6.

Vad angår ersättning för skada och olägenhet till följd av ett företag gäller lagen i det rike, där skadan eller olägenheten uppstår. I fråga om åtgärd till förebyggande eller minskande av skada eller olägenhet gäller lagen i det rike, där åtgärden skall vidtagas.

Tidsbegränsning.

Art. 7.

Tillstånd till ett företag må meddelas för bestämd tid.

Avgifter och fonder.

Art. 8.

1. Vad lagen i det rike, där företaget skall verkställas, innehåller i fråga om skyldighet att gälda avgifter eller nedsätta fonder, må, med iakttagande av bestämmelserna här nedan, tillämpas jämväl å strömfall och annan fast egendom i det andra riket, för vilkas räkning företaget äger rum. Till fond, som här avses, hänföres jämväl gottgörelse för rådhetsen över sjö, som ej i sin helhet är underkastad äganderätt.

2. Avgifter och fonder, som avses i mom. 1, utgå till det rike, där företaget skall verkställas, och fastställas med hänsyn till intressen inom detta rike. Äro avgifter och fonder beroende av kraftökningens storlek, lägges till grund den kraftökning, som vinnes genom företaget, oavsett huru stor del därav uttages.

3. Har avgift bestämts att utgå årligen, skall den erläggas från och

Erstatning.

Art. 6.

Hvad angår erstatning för skade og ulempe som følge av et foretagende gjelder loven i det rike hvor skaden eller ulempen opstår. Med hensyn til foranstaltning for å forebygge eller minske skade eller ulempe gjelder loven i det rike hvor foranstaltningen skal iverksettes.

Tidsbegrænsning.

Art. 7.

Tillatelse til et foretagende kan meddeles for bestemt tid.

Avgifter og fond.

Art. 8.

1. Hvad loven i det rike hvor foretagendet aktes iverksatt inneholder om plikt til å betale avgifter eller avsette fond får under iakttagelse av neden nevnte bestemmelser også anvendelse på vannfall og annen fast eiendom i det annet rike for hvis regning foretagendet iverksettes. Til fond som her nevnt regnes også godtgjørelse for å råde over innsjø som ikke i sin helhet er undergitt eiendomsrett.

2. Avgifter og fond som nevnt i pkt. 1 går til det rike hvor foretagendet skal iverksettes og fastsettes under hensyn til interesser innen dette rike. Er avgifter og fond avhengig av kraftökningens størrelse legges til grunn den kraftökning som vinnes ved foretagendet uten hensyn til hvor stor del derav blir tatt i bruk.

3. Avgift som er bestemt å skulle betales årlig, skal erlegges fra og

med kalenderåret efter det, då företaget enligt av vederbörande myndighet därom meddelad bestämmelse skall hava fullbordats.

4. Utöver vad som följer av bestämmelserna i denna artikel må ej skyldighet åläggas ägare av strömfall eller annan fast egendom i ettdera riket att gälda avgifter eller nedsätta fonder till det andra riket.

Kraftöverföring.

Art. 9.

Ej må skyldighet åläggas att från strömfall i ettdera riket tillhandahålla kraft såsom ersättning för skada eller olägenhet eller eljest för tillgodoseende av intressen inom det andra riket.

Delaktighet.

Art. 10.

Vad ettdera rikets lag innehåller angående rätt eller skyldighet att taga del i ett företag kan icke göras gällande till förmån för eller gent emot strömfall eller annan fast egendom eller intresse inom det andra riket. Överenskommelse mellan intressenter i båda rikena om deltagande i ett företag är dock gällande, såframt den godkännes av vederbörande myndighet i vardera riket.

Säkerhets ställande.

Art. 11.

Vardera riket må fordra säkerhet för fullgörande av de villkor, som fastställas för ett företag, samt för de förpliktelser, som eljest kunna följa av detta.

med kalenderåret efter det hvori företaget ifölge vedkommende myndighets bestämmelse skal være fullført.

4. Utover det som følger av bestemmelsene i denne artikkel kan der ikke pålegges eier av vannfall eller annen fast eiendom i et av rikene å betale avgifter eller avsette fond til det annet rike.

Kraftoverføring.

Art. 9.

Der kan ikke pålegges plikt til fra vannfall i et av rikene å levere kraft som erstatning for skade eller ulempe eller for øvrig for å tillgodese interesser i det annet rike.

Delaktighet.

Art. 10.

Hvad loven i et av rikene inneholder om rett eller plikt til å delta i et foretagende kan ikke påberopes til fordel for eller imot vannfall eller annen fast eiendom eller interesse innen det annet rike. Overenskomst mellem interessenter fra begge riker om fellesskap i et foretagende er dog gyldig såfremt den godkjennes av vedkommende myndighet i hvert av rikene.

Sikkerhetsstillelse.

Art. 11.

Hvert av rikene kan kreve sikkerhet for opfyllelsen av de vilkår som fastsettes for et foretagende og for de forpliktelser som for øvrig kan følge av dette.

Samtycke av det andra riket.**Art. 12.**

1. Tillstånd till ett företag må icke meddelas av det ena riket utan att det andra riket lämnat sitt samtycke, om företaget kan antagas medföra olägenhet av någon betydelse inom detta rike i ett vattendrags begagnande såsom farled eller flottled eller förorsaka hinder för fiskens gång till skada för fisket inom sistnämnda rike eller om företaget kan antagas där vålla betydande rubbningar i vattenförhållandena inom ett större område.

2. Kan företaget icke antagas inom det andra riket äga sådana verkningar, som i mom. 1 sägs, kan detta rike icke motsätta sig att företaget må verkställas.

Art. 13.

Erfordras samtycke av det andra riket, skall frågan bedömas i överensstämmelse med de grunder, som beträffande anläggningar, arbeten eller åtgärder av motsvarande beskaffenhet gälla enligt lagen i detta rike, dock med iakttagande av bestämmelserna i art. 4 och 5. Ej må för samtycke uppställas andra villkor än som angå företagets planläggning eller förebyggande eller minskande av skada och olägenhet för allmänna intressen.

Förfarandet.*Ansökans ingivande.***Art. 14.**

1. Ansökan om tillstånd till ett företag ingives till vederbörande myndighet i det rike, där företaget skall verkställas. Därest det strömfall eller

Samtykke fra det annet rike.**Art. 12.**

1. Tillatelse til et foretagende kan ikke meddeles av det ene rike uten at det annet rike har gitt sitt samtykke hvis foretagendet kan antas å medføre ulempe av noen betydning innen dette rike for et vassdrags benyttelse til ferdsel eller flötning eller å forårsake hinder for fiskens gang til skade for fisket innen sistnevnte rike eller hvis foretagendet kan antas der å fremkalle betydelige forstyrrelser i vannforholdene innenfor et større område.

2. Kan foretagendet ikke antas å ha sådanne virkninger innen det annet rike som nevnt i pkt. 1 kan dette rike ikke motsette sig at foretagendet iverksettes.

Art. 13.

Er samtykke fra det annet rike nødvendig skal spørsmålet avgjøres overensstemmende med de grunnsetninger som for anlegg, arbeide eller foranstaltning av lignende art gjelder efter loven i dette rike dog med iakttagelse av bestemmelsene i art. 4 og 5. Der kan ikke for samtykke stilles andre vilkår enn sådanne som angår foretagendets planleggelse eller forebyggelse eller minskning av skade og ulempe for almene interesser.

Behandlingsmåten.*Innsendelse av søknad.***Art. 14.**

1. Søknad om tillatelse til et foretagende innsendes til vedkommande myndighet i det rike hvor foretagendet aktes iverksatt. Hvis det

den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flottningsinteresse, för vars räkning företaget skall äga rum, hör till det andra riket, skall vid ansökningen fogas detta rikets förklaring, att från dess sida intet är att invända mot ansökningens upptagande till behandling.

2. Ansökningen skall vara åtföljd av de ritningar och beskrivningar samt innehålla de upplysningar, som erfordras för bedömande av företagets verkningar inom båda rikena.

3. Då ansökan inkommit till myndigheten i det rike, där företaget skall verkställas, skall ett exemplar av ansökningen jämte bilagor överlämnas till det andra riket.

Underrättelser.

Art. 15.

Vad lagen i det rike, där företaget skall verkställas, föreskriver om ansökningens kungörande samt om meddelanden och inhämtande av yttranden i anledning av ansökningen skall icke gälla inom det andra riket. Inbyggarna i detta skola dock på sätt vederbörande myndighet i samma rike anser lämpligt och genom dess försorg underrättas om ansökningen och dess behandling. För detta ändamål skola erforderliga upplysningar därom tillställas denna myndighet av vederbörande myndighet i förstnämnda rike.

Inhämtande av upplysningar.

Art. 16.

Vartdera riket må från vederbörande myndighet i det andra riket inhämta de upplysningar, som erfordras för bedömande av företagets verkningar inom detta rike.

vannfall eller den faste eiendom eller den ferdssels- eller den flötningsinteresse för hvis regning företaget aktes iverksatt hörer hemma i det annat rike skal söknaden være fulgt av dette rikets uttalelse om at der fra dets side intet er å innvende mot at söknaden optas til behandling.

2. Söknaden skal være fulgt av de tegninger og beskrivelser samt inneholde de oplysninger som er nødvendig for bedømmelse av foretagendets virkninger innenfor begge riker.

3. Når söknaden er innkommet til myndigheten i det rike hvor foretagendet aktes iverksatt skal et eksemplar av söknaden med bilag sendes til det annet rike.

Underretning.

Art. 15.

Hvad loven i det rike hvor foretagendet aktes iverksatt foreskriver om söknadens kunngjørelse samt om meddelelser og innhentelse av uttalelser i anledning av söknaden skal ikke gjelde innen det annet rike. Innvånere i dette skal dog på den måte som vedkommende myndighet i samme rike finner hensiktssvarende og gjennom denne myndighets forsorg underrettes om söknaden og dens behandling. I den hensikt skal de nødvendige oplysninger herom tilstilles denne myndighet av vedkommende myndighet i førstnevnte rike.

Innhentelse av oplysninger.

Art. 16.

Hvert av rikene kan hos vedkommende myndighet i det annet rike innhente de oplysninger som trenges for å bedømme foretagendets virkninger innen dette rike.

Kommissionsbehandling.

Art. 17.

Vartdera riket må för sakens behandling påkalla tillsättande av en kommission, bestående av två, fyra eller sex medlemmar, varav halva antalet utses av vartdera riket.

Art. 18.

1. Kommissionen har att utreda de frågor, som äro av intresse för båda rikena, och kan för detta ändamål tillkalla sakkunnigt biträde. Den fastställer själv sin förhandlingsordning.

2. De, vilkas rätt beröres av företaget, skola efter lämpligt kungörelseförfarande erhålla tillfälle att inför kommissionen bevaka sina intressen.

3. Vartdera riket bestämmer och utbetalar arvode till de medlemmar av kommissionen, som av riket utsetts. Kommissionens övriga utgifter gäldas av sökanden, men förskjutas av det rike, som påkallat kommissionens tillsättande. Sökanden kan åläggas att betala lämpligt förskott eller ställa säkerhet för dessa utgifter.

Art. 19.

1. Kommissionen har att yttra sig om, huruvida företaget bör äga rum, och för sådant fall, i den mån förhållandena därtill giva anledning, utreda:

a) huru företaget bör verkställas för att ändamålet må utan oskäligen kostnad vinnas med minsta skada och olägenhet, så ock vilka åtgärder kunna anses av nöden till förebyggande eller minskande av skada eller olägenhet för allmänna intressen,

b) vilka bestämmelser böra meddelas angående hushållningen med och framsläppande av vatten,

Kommisjonsbehandling.

Art. 17.

Hvert rike kan til sakens behandling forlange nedsatt en kommisjon bestående av to, fire eller seks medlemmer, hvorav hvert rike opnevner det halve antall.

Art. 18.

1. Kommisjonen skal utrede de spørsmål som er av interesse for begge riker og kan for dette öiemed tillkalle sakkyndig bistand. Den fastsetter selv sin forretningsorden.

2. Der skal gis dem hvis rett beröres av foretagendet anledning til efter rimelig varsel å fremholde sine interesser for kommisjonen.

3. Hvert rike bestemmer og utbetaler til de av kommisjonens medlemmer som riket har opnevnt godtgjørelse for deres arbeide. Kommisjonens övrige utgifter bæres av ansökeren, men utredes forskuddsvis av det rike som har forlangt kommisjon nedsatt. Ansökeren kan pålegges å betale passende forskudd eller stille sikkerhet for disse utgifter.

Art. 19.

1. Kommisjonen skal uttale sig om hvorvidt foretagendet bör gjennomføres og i så fall i den utstrekning forholdene tilsier utrede:

a) hvordan foretagendet bör gjennomføres for at hensikten uten uforholdsmessige omkostninger kan nåes med minst mulig skade og ulempe samt hvilke foranstaltninger der anses nødvendige for å forebygge eller minske skade eller ulempe for almene interesser,

b) hvilke bestemmelser bör trefes angående vannslipningen,

c) med vilka belopp afgifter skola erläggas och fonder nedsättas enligt bestämmelserna i art. 8,

d) huruvida överenskommelse, som avses i art. 10, om deltagande i företaget bör godkännas,

e) vilken säkerhet bör ställas för fullgörande av de villkor, som fastställas för företaget, samt för de förpliktelser, som eljest kunna följa av detta,

f) inom vilken tid företaget bör vara påbörjat och slutfört,

g) för vilken tid tillståndet bör vara gällande,

h) de ytterligare spørsmål i anledning av företaget, som äro av intresse för båda rikena.

2. Då kommissionens undersökning bragts till slut, skall dess utlåtande överlämnas till båda rikena. Vartdera riket må från kommissionen inhämta tilläggsförklaringar, vilka likaledes tillställas båda rikena.

Prövningsmyndighet.

Art. 20.

Fråga huruvida för ett företag erfordras samtycke av det andra riket och, för sådant fall, om samtycke bör meddelas och angående villkoren därför avgöres av Konungen. Erfordras samtycke och har för detta uppställts särskilda villkor, kan jämväl i det rike, där företaget skall verkställas, fråga om företagets tillåtlighet och villkoren därför avgöras av Konungen.

Tillståndets innehåll.

Art. 21.

1. Tillstånd till ett företag meddelas av vederbörande myndighet i det rike, där företaget skall verkställas.

c) med hvilke belöp afgifter bør betales og fond avsettes efter bestemmelsene i art. 8,

d) hvorvidt overenskomst som nevnt i art. 10 om fellesskap i foretagendet bør godkjennes,

e) hvilken sikkerhet der bør stilles for opfyllelsen av de vilkår som fastsettes for foretagendet og for de forpliktelser som for övrig kan følge av dette,

f) innen hvilken tid foretagendet bør være påbegynt og fullført,

g) for hvilken tid tillatelsen bør gjelde,

h) de ytterligere spørsmål i anledning av foretagendet som er av interesse for begge riker.

2. Når kommisjonens undersøkelser er avsluttet skal dens uttalelse sendes til begge riker. Hvert rike kan innhente tilleggserklæringer fra kommisjonen, hvilke likeledes tilstilles begge riker.

Avgjørelsesmyndighet.

Art. 20.

Spørsmål om hvorvidt et foretagende trenger samtykke fra det annet rike og i så fall om samtykke bör meddeles og om vilkårene herfor avgjøres av Kongen. Trenges samtykke og der for sådant er opstillet vilkår kan også i det rike hvor foretagendet aktes iverksatt spørsmål om det kan tillates og vilkårene derfor avgjøres av Kongen.

Tillatelsens innhold.

Art. 21.

1. Tillatelse til et foretagende meddeles av vedkommende myndighet i det rike hvor det aktes iverksatt.

Tillståndet skall innehålla ej mindre de villkor, som föreskrivas av detta rike, än även de villkor, som må hava uppställts för det andra rikets samtycke enligt art. 13. I tillståndet skall tillika intagas erinran därom, att det icke är gällande i det andra riket med mindre sökanden av vederbörande myndighet i detta rike inhämtat sådan förklaring, som avses i art. 22.

2. Då slutligt beslut meddelats av det rike, där företaget skall äga rum, skall avskrift därav översändas till det andra riket samtidigt med att beslutet tillställles sökanden.

Tillståndets rättsverkan i det andra riket.

Art. 22.

1. Då tillstånd till ett företag meddelats och vunnit laga kraft, har sökanden att inom 180 dagar därefter hos vederbörande myndighet i det andra riket inhämta denna myndighets förklaring, att tillståndet tillkommit i den ordning, som är föreskriven i denna konvention. Sökes ej förklaring inom tid, som nu sagts, må företaget ej verkställas utan att nytt tillstånd meddelas.

2. Därest det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flottningsintresse, för vars räkning tillstånd till företaget meddelats, hör till det andra riket, må förklaring icke lämnas med mindre beslut meddelats rörande vad enligt art. 3 mom. 2 må bli föreskrivet.

3. Har sådan förklaring lämnats, åligger envar inom samma rike att mot ersättning avstå den fasta egendom, som erfordras, samt tåla det intrång och den skada eller olägenhet,

Tillatelsen skal inneholde både de vilkår som fastsettes av dette rike og de vilkår som måtte være stillet for det annet rikes samtykke i henhold til art. 13. Tillatelsen skal til- like inneholde forbehold om at den ikke gjelder i det annet rike for an- søkeren av vedkommende myndighet i dette rike har innhentet sådan bevid- nelse som omhandlet i art. 22.

2. Når det rike hvor foretagendet aktes iverksatt har fattet sin ende- lige beslutning skal avskrift av den sendes til det annet rike samtidig med at beslutningen tilstilles ansøke- ren.

Tillatelsens rettsvirken i det annet rike.

Art. 22.

1. Når der er meddelt tillatelse til et foretagende skal ansøgeren innen 180 dage efter at tillatelsen er blitt endelig, innhente bevidnelse hos vedkommende myndighet i det annet rike om at tillatelsen er utferdiget på den måte som er foreskrevet i denne konvensjon. Begjæres ikke sådan bevidnelse innen den nevnte tid, kan foretagendet ikke fremmes uten ny tillatelse.

2. Hvis det vannfall eller den faste eiendom eller den ferdseis- eller den fløtningsinteresse for hvis reg- ning tillatelse til foretagendet er meddelt hører hjemme i det annet rike kan bevidnelse ikke gis for der er fattet beslutning om hvad der ef- ter art. 3 pkt. 2 vil bli foreskrevet.

3. Når sådan bevidnelse forelig- ger plikter enhver innen samme rike mot erstatning å avstå den nødvendi- ge grunn samt tåle de eiendomsbyr- der og den skade eller ulempe som

som vållas genom företaget, allt i voldes ved foretagendet alt overensstemmende med lagen i dette rike.

Avgift för ansökans behandling.

Art. 23.

Skall enligt lagen i ettdera riket utgå avgift såsom bidrag till kostnaden för behandling av ansökningsen inom detta rike, må beloppet efter omständigheterna nedsättas under vad eljest kan vara bestämt.

Tillsyn och underhåll.

Art. 24.

1. Beträffande tillsyn å ett företag och underhållet därav gäller lagen i det rike, där företaget verkställts, dock skall i fråga om åtgärder inom det andra riket till förebyggande eller minskande av skada eller olägenhet lagen i detta rike äga tillämpning. Båda rikenas inbyggare skola äga samma rätt att tillvarataga sina intressen.

2. Vad angår ersättning för skada och olägenhet, som vållas genom bristande underhåll, gäller lagen i det rike, där skadan eller olägenheten uppstår.

3. Rörande hushållningen med och framsläppande av vatten skall vad i denna artikel stadgas med avseende å tillsyn och underhåll äga motsvarande tillämpning.

Nedläggande.

Art. 25.

1. Beträffande nedläggande av ett företag gäller lagen i det rike, där företaget verkställts. Båda rikenas inbyggare skola äga samma rätt att tillvarataga sina intressen. Härvid skola

Avgift for søknadens behandling.

Art. 23.

Skal der efter loven i et av rikene erlægges avgift som bidrag til omkostningene ved behandling av søknaden innen dette rike kan beløpet efter omstendighetene nedsettes under hvad ellers måtte være bestemt.

Tilsyn og vedlikehold.

Art. 24.

1. Hvad angår tilsyn med et foretagende og vedlikehold av dette gjelder loven i det rike hvor foretagendet er iverksatt, dog skal foranstaltninger innen det annet rike for å forebygge eller minske skade eller ulempe loven i dette rike gjelde. Begge rikers innvånere skal ha samme rett til å vareta sine interesser.

2. Hvad angår erstatning for skade og ulempe som følge av manglende vedlikehold gjelder loven i det rike hvor skaden eller ulempen oppstår.

3. Hvad angår vannslipningen skal det som i denne artikkel er bestemt om tilsyn og vedlikehold få tilsvarende anvendelse.

Nedleggelse.

Art. 25.

1. Med hensyn til nedleggelse av et foretagende gjelder loven i det rike hvor foretagendet er iverksatt. Begge rikers innvånere skal ha samme rett til å vareta sine interesser.

bestämmelserna i art. 15 och 16 äga motsvarande tillämpning.

2. Vad angår skada och olägenhet, som vållas genom ett företags nedläggande, skola bestämmelserna i art. 6 äga motsvarande tillämpning.

Samfärdsel och flottning.

Art. 26.

Med avseende å öppnande, bibehållande eller begagnande av farled eller flottled i vattendrag, varom i art. 1 mom. 2 sägs, skola vartdera rikets inbyggare i det andra riket åtnjuta samma rättigheter och vara underkastade samma förpliktelser som detta rikes egna inbyggare. Vartdera riket må dock meddela särskilda föreskrifter om skyldighet för inbyggare i det andra riket att ställa säkerhet för de förpliktelser, som åligga dem såsom flottande.

Särskilda bestämmelser.

Undersökningsarbeten.

Art. 27.

I fråga om undersökningsarbeten som förberedelse till ett företag skola vartdera rikets inbyggare inom det andra riket åtnjuta samma rättigheter och vara underkastade samma förpliktelser som detta rikes egna inbyggare.

Tidsfrister.

Art. 28.

Skall enligt lagen i ettdera riket något påbörjas eller fullgöras inom bestämd tidsfrist efter det tillstånd till ett företag meddelats, skall fristen räknas från den tidpunkt, då sådan förklaring, som avses i art. 22, utfärdats.

Bestämmelsene i art. 15 og 16 får herunder tilsvarende anvendelse.

2. Hvad angår skade og ulempe som følge av foretagendets nedleggelse skal bestemmelsene i art. 6 få tilsvarende anvendelse.

Ferdsel og flötning.

Art. 26.

Med hensyn til åpning, bibehold eller benyttelse av vassdrag som i art. 1 pkt. 2 nevnt til ferdsel eller flötning skal hvert rikes innvånere nyte samme rettigheter og være underkastet samme forpliktelser i det annet rike som dette rikets egne innvånere. Hvert av rikene kan dog gi særskilte forskrifter om at innvånere i det annet rike skal stille sikkerhet for de forpliktelser som påligger dem som flötende.

Forskjellige bestemmelser.

Undersøkelsesarbeider.

Art. 27.

Hvad angår undersøkelsesarbeider til forberedelse av et foretagende skal hvert rikes innvånere nyte samme rettigheter og være underkastet samme forpliktelser innen det annet rike som dette rikets egne innvånere.

Tidsfrister.

Art. 28.

Skal der efter loven i et av rikene påbegynnes eller gjennomføres noget innen en bestemt tidsfrist efter at tillatelse til et foretagende er meddelt skal fristen regnes fra det tidspunkt da sådan bevidnelse som omhandles i art. 22 er utferdiget.

*Ombud.**Art. 29.*

1. Den, som äger tillstånd till ett företag, kan av vederbörande myndighet i det av rikena, där han icke har hemvist, föreläggas att utse ett av denna myndighet godkänt ombud, som är bosatt inom riket och som skall äga att å hans vägnar svara vid domstolar och hos andra myndigheter samt mottaga meddelanden i tvister och andra angelägenheter, som röra företaget. Ombudets namn och adress skola anmälas hos vederbörande myndighet i sistnämnda rike för att kungöras för allmänheten. Iakttages ej vad sålunda är föreskrivet, må denna myndighet utse ombud.

2. Har den, som idkar flottning inom ettdera riket, icke där sitt hemvist, skola bestämmelserna i mom. 1 äga motsvarande tillämpning, med mindre han företrädes av en i överensstämmelse med lagen i detta rike bildad flottningsförening.

*Verkställighet.**Art. 30.*

1. Lagakraftvunnen dom eller lagakraftvunnet utlåtande i ettdera riket angående ett företag eller angående samfärdsel eller flottning, som avses i denna konvention, skall, såframt domen eller utlåtandet kan verkställas i detta rike och avser annat än straff, på begäran omedelbart verkställas i det andra riket.

2. Hade den förpliktade icke medborgarskap eller hemvist i det rike, där domen eller utlåtandet meddelats, kan verkställighet ej påfordras, med mindre han inställt sig i rättegången eller ock stämningen i behörig tid lagligen delgivits antingen honom person-

*Fullmektig.**Art. 29.*

1. Den som har tillatelse till ett företagande kan av vedkommende myndighet i det av rikene hvor han icke har bopel påläggas å opnevne en av denne myndighet godkjent fullmektig som skal være bosatt innen riket og som på hans vegne svarer for domstolene og andre myndigheter og mottar meddelelser i tvistemål og andre anliggender som vedrører foretagendet. Fullmektigens navn og adresse skal anmeldes til vedkommen- de myndighet i sistnevnte rike for å kunngjøres for almenheten. Iakttas ikke hvad således er foreskrevet kan denne myndighet opnevne fullmektig.

2. Har den som flöter i et av rikene ikke sin bopel der får bestemmelsene i pkt. 1 tilsvarende anvendelse, medmindre han representeres gjennom en flötningsforening som er dannet overensstemmende med dette rikes lov.

*Fullbyrdelse.**Art. 30.*

1. Rettskraftig dom eller rettskraftig kjennelse i et av rikene angående et företagende eller angående ferdsl eller flötning som omfattes av denne konvensjon skal, såfremt dommen eller kjennelsen kan fullbyrdes i dette rike og angår annet enn straff, kunne kreves umiddelbart fullbyrdet i det annet rike.

2. Hadde den forpliktete ikke statsborgerskap eller bopel i det rike hvor dommen eller kjennelsen er avsagt kan fullbyrdelse ikke kreves medmindre han har avgitt möte under rettssaken eller stevning til denne i rett tid er lovlig forkynt enten

ligen eller hans enligt bestämmelserna i art. 29 utsedda ombud.

3. Vad i mom. 1 stadgas om dom eller utlåtande skall äga motsvarande tillämpning i fråga om annat beslut eller fordran i ettdera riket, som enligt lagen i detta rike må verkställas eller utsökas såsom lagakraftvunnen dom.

4. Framställning om erhållande av verkställighet göres och mottages i Norge av vederbörande departement samt i Sverige av utrikesdepartementets rättsavdelning eller vederbörande länsstyrelse. Vid framställningen skall fogas bevis av den myndighet, som gör framställningen, att domen, utlåtandet, beslutet eller fordringen uppfyller de här ovan stadgade villkor för verkställighet.

5. Verkställigheten sker i vartdera riket enligt där gällande lag. Förmånsrätt, som enligt ettdera rikets lag är tillagd fordran på avgifter eller fonder, kan dock icke göras gällande. Belopp, som inflyter, översändes till den myndighet, som gjort framställningen.

6. Kostnadsersättning, som ålagts den förpliktade i anledning av frågans prövning, kan indrivnas enligt reglerna i denna artikel.

Företag utan tillstånd.

Art. 31.

Har ett företag verkställts utan tillstånd, skola i fråga om företags tillighet båda rikenas inbyggare äga samma rätt att tillvarata sina intressen.

Sammanslutningar.

Art. 32.

Vad i denna konvention är stadgat i fråga om rättigheter och förpliktel-

ser för ham personlig eller för fullmektig opnevnt i henhold til bestemmelsene i art. 29.

3. Bestemmelsene i pkt. 1 om dom eller kjennelse får tilsvarende anvendelse på annen beslutning eller krav i et av rikene som efter dette rikes lov kan fullbyrdes eller inndrives på samme måte som rettskraftig dom.

4. Begjæring om fullbyrdelse avsendes og mottas i Norge av vedkommende departement og i Sverige av Utrikesdepartementets rättsavdelning eller vedkommende lensstyrelse. Begjæringen skal være ledsaget av bevidnelse fra den avsendende myndighet om at dommen, kjennelsen, beslutningen eller kravet opfyller de ovenfor fastsatte vilkår for fullbyrdelse.

5. Fullbyrdelsen iverksettes i hvert rike efter der gjeldende lov. Den fortrinsrett som i et av rikenes lov måtte være tillagt inndrivelse av avgifter og fond skal dog ikke kunne påberopes. De belöp som innkommer sendes til den myndighet som har begjært fullbyrdelsen.

6. Erstatning for saksomkostninger som er pålagt den forpliktete i anledning av avgjørelsen kan inndrives efter reglene i denne artikkel.

Foretagende uten tillatelse.

Art. 31.

Er et foretagende iverksatt uten tillatelse skal hvad angår dets lovligheit begge rikers innvånere ha samme rett til å vareta sine interesser.

Sammenslutninger.

Art. 32.

Hvad der i denne konvensjon er fastsatt om rettigheter og forplik-

ser inom ettdera riket för det andra rikets inbyggare skall jämväl äga tillämpning beträffande riket och dess kommuner samt där hemmahörande bolag, föreningar och stiftelser. Med kommun förstås här jämväl landsting (fylkeskommun).

Statsföretag.

Art. 33.

Skall ettdera riket för egen räkning verkställa ett företag, må den i konventionen stadgade ordningen för frågans behandling jämkas.

Ikraftträdande och giltighetstid.

Art. 34.

Denna konvention skall ratificeras, för Sveriges del av Hans Maj:t Konungen av Sverige under förutsättning av svenska riksdagens bifall, och för Norges del av Hans Maj:t Konungen av Norge under förutsättning av norska stortingets bifall. Ratifikationerna skola utväxlas i

Art. 35.

Denna konvention träder i kraft .. och gäller under en tid av femtio år. Därest konventionen icke senast fem år före denna tids utgång blivit av ettdera riket uppsagd, skall den gälla ytterligare tjugu år; och skall den allt framgent anses förlängd för tidsperioder av tjugu år, om den icke senast fem år före utgången av närmast föregående tjuguårsperiod uppsagts. I och med ikraftträdandet av denna konvention upphäves konventionen den 26 oktober 1905 angående gemensamma sjöar och vattendrag. På anläggning, arbete eller åt-

telser i et av rikene for det annet rikes innvånere skal også gjelde for riket og dets kommuner samt der hjemmehørende selskaper, foreninger og stiftelser. Med kommuner forståes også fylkeskommuner (landsting).

Statsforetagende.

Art. 33.

Når et foretagende fremmes av et av rikene for egen regning skal den i konvensjonen fastsatte behandlingsmåte følges i den utstrekning den passer.

Ikrafttreden og varighet.

Art. 34.

Denne konvensjon skal ratifiseres for Norges vedkommende av Hans Majestet Norges Konge under forutsetning av det norske Stortings samtykke og for Sveriges vedkommende av Hans Majestet Kongen av Sverige under forutsetning av den svenske Riksdags samtykke. Ratifikasjonene skal utveksles i

Art. 35.

Denne konvensjon trer i kraft og gjelder for en tid av femti år. Hvis konvensjonen ikke senest fem år för utløpet av denne tid er opsagt av et av rikene skal den gjelde ytterligere i tyve år og skal den fremdeles ansees forlenget for tidsperioder av tyve år, hvis den ikke er opsagt senest fem år för utløpet av nærmest foregående tyveårsperiode. I og med ikrafttreden av denne konvensjon opheves konvensjonen av 26. oktober 1905 angående felles innsjøer og vassdrag. På anlegg, arbeide eller foranstaltning som er ut-

gärd, som utförts eller påbörjats före den nya konventionens ikraftträdande eller verkställes därefter med stöd av tidigare meddelat tillstånd, skola äldre bestämmelser fortfarande gälla. Den nya konventionens bestämmelser i art. 24 och 25 skola dock äga tillämpning jämväl å sådana företag.

fört eller påbegynt för närvarande konvensjons ikrafttreden eller iverksettes efter denne med hjemmel i tidligere meddelt tillatelse skal eldre bestemmelser fremdeles gjelde. Den nye konvensjons bestemmelser i art. 24 og 25 får dog anvendelse også på sådanne foretagender.

Oslo den 19 december 1928.

Oslo den 19 desember 1928.

N. GÄRDE. B. STUEVOLD-HANSEN. B. STUEVOLD-HANSEN. N. GÄRDE.
ALB. WESTERLIND. A. HUGO-SÖRENSEN. A. HUGO-SÖRENSEN. ALB. WESTERLIND.

R. Gyllenswärd. Birger Olafsen. Birger Olafsen. R. Gyllenswärd.

M O T I V

TILL

KONVENTIONSFÖRSLAGET

Inledning.

Ett stort antal av den skandinaviska halvöns vattensystem berör såväl svenskt som norskt område. Flera av dessa äro av den beskaffenhet att vattenföringen inom ettdera riket skulle gynnsamt påverkas av regleringsåtgärder inom det andra. Det är jämväl tydligt, att vissa åtgärder till förbättring av vattenförhållandena i ett dylikt vattendrag icke kunna äga rum utan att intrång vållas å egendom och intressen i det andra riket. I vissa fall kan av en regleringsåtgärd, företagen i det ena riket, väntas uppstå fördelar för båda rikena. Motsvarande förhållanden göra sig också gällande beträffande andra företag inom vattenrättens område, såsom i fråga om samfärdsel och flottning samt torrläggning av mark. Av särskild betydelse i detta hänseende är den flottning, som sedan urminnes tid ägt rum mellan de båda rikena. Frågan huruvida och i vad mån den politiska gränsen skall utgöra hinder för vidtagande av sådana åtgärder, som erfordras för åstadkommande av det i ekonomiskt och tekniskt hänseende bästa tillgodogörandet av vattenkraften i ett visst vattendrag eller det eljest i varje särskilt fall mest ändamålsenliga ordnandet av vattenförhållandena, är sålunda ur båda rikenas synpunkt av stor betydelse.

Enligt allmänna folkrättsliga regler torde en stat icke äga att inom sitt område vidtaga åtgärder av beskaffenhet att förorsaka förändring av någon betydelse i vattenförhållandena inom en annan stat. Därutöver måste av grundsatsen om staternas höghetsrätt över sina egna områden anses följa, att en stat icke kan framställa anspråk att inom en annan stats område vidtaga någon åtgärd i syfte att förändra vattenförhållandena. Skyldighet för en stat att inom sitt område tåla eller lämna sin medverkan till åtgärder av nu antydd beskaffenhet kan följaktligen grundas allenast på överenskommelse staterna emellan.

Folkrättsliga regler.

Avtal mellan två eller flera stater med avseende å internationella vattenförhållanden ha tidigt förekommit. Dock avsågos därmed till en början huvudsakligen reglering av fiskets eller sjöfartens intressen eller frågor, som därmed äga samband. Spörsmålet om tillgodogörande av vattenkraften i gemensamma vattensystem har av lätt insedda skäl först på senare tid blivit föremål för någon större uppmärksamhet. En redogörelse för vissa överenskommelser, underhandlingar och förslag i detta ämne har såsom bilaga fogats vid betänkandet (s. 61).

1905 års
konvention.

Vad angår förhållandet mellan Sverige och Norge innefattar den med sistnämnda rike den 26 oktober 1905 avslutade konventionen angående gemensamma sjöar och vattendrag ett ordnande av vissa vattenrättsliga spörsmål de båda länderna emellan.

Konventionens huvudstadganden återfinnas i dess båda första artiklar. Enligt art. 1 skall, då fråga uppstår att inom det ena rikets område uppdämma, sänka eller uttappa sjö, bygga i vattendrag, bortleda vatten ur vattendrag eller vidtaga annan åtgärd för dess förändring till djup, läge eller riktning, med hänsyn till rättigheten att vidtaga sådan åtgärd, detta rikets lag komma till användning, ändå att åtgärden kan utöva inverkan på vattenförhållandena inom det andra riket. Emellertid må enligt art. 2 åtgärd ej vidtagas i det ena riket utan det andra rikets medgivande, om den genom ändring i vattenförhållandena inom detta rike skulle åstadkomma avsevärt hinder i ett vattendrags begagnande som flottled eller farled eller eljest verka betydande rubbningar i vattenförhållandena inom ett större område.

Med dessa bestämmelser torde ha åsyftats, att vid bedömande av en åtgärds tillåtlighet hänsyn i första hand skall tagas till dess verkningar inom det rike, där åtgärden skall verkställas. Enligt båda rikenas lagstiftning är i allmänhet tillåtligheten av sådan åtgärd beroende därav, att vid jämförelse mellan nyttan och skadan den förra finnes vara i viss omfattning övervägande. Om nyttan inom det rike, där åtgärden skall verkställas, icke i den omfattning, som föreskrives i detta rikets lag, överstiger skadan, må åtgärden i regel icke tillåtas. Till stöd för densamma torde alltså icke kunna åberopas den nytta, som kan uppkomma i det andra riket. Härav följer att, om den nytta, som kan åberopas till stöd för ett företag, uteslutande hänför sig till det andra riket, företaget icke kan mot skada i det egna landet komma att tillåtas. Där emot framstår det som mera ovisst vilken betydelse bör tilläggas den i det andra riket uppkommande skadan. Enligt en tolkning, som vinner stöd i ett uttalande av föredragande departementschefen vid konventionens framläggande till antagande av riksdagen, skulle vid det egna rikets prövning av företagets tillåtlighet såsom hinder för företaget kunna åberopas jämväl skada i det andra riket. Sådan skada skulle alltså enligt denna uppfattning kunna tilläggas betydelse såväl vid denna prövning som ock vid den prövning, som det andra riket har att verkställa enligt art. 2. Enligt en annan tolkning skulle skadan uteslutande komma i beaktande i samband med prövning enligt art. 2. I detta sammanhang skall ej upptagas frågan åt vilkendera tolkningen bör givas företräde. Någon meningsskiljaktighet torde icke föreligga därom att, såvitt angår nyttan av företaget, ej heller vid det andra rikets prövning enligt art. 2 någon skyldighet föreligger att taga hänsyn till nyttan inom samma rike. Än mindre innefattar denna artikel något beaktande av företagets verkningar — nyttiga eller skadliga — inom det rike, där företaget skall verkställas.

I fråga om villkoren för en åtgärds vidtagande med hänsyn till motstående intressen stadgar konventionen, likaledes i första artikeln, att inbyggarna i det andra riket skola erhålla samma tillfälle att bevaka sin rätt, som under motsvarande förhållanden tillkommer inbyggarna i det rike, där åtgärden skall

äga rum, så ock i övrigt i fråga om alla villkor för åtgärdens vidtagande njuta samma rätt som dessa.

I denna bestämmelse innefattas bl. a. sakägares rätt till ersättning för skada till följd av åtgärden. Lagen i det rike, där åtgärden äger rum, skall äga tillämpning jämväl i fråga om sådan skada, som uppstår i andra riket. Verkställes åtgärden inom svenskt område, skall alltså skadan, även vad angår norsk egendom, bestämmas enligt svenska vattenlagens regler. Och i omvänt fall skola norsk lags bestämmelser lända till efterrättelse jämväl med avseende å skada på egendom i Sverige. Det kan alltså inträffa, att ägare av egendom i ettdera riket, som lider skada, förlust eller intrång på grund av någon åtgärd i ett gemensamt vattendrag, får sitt därigenom uppkomna anspråk bedömt efter olika lagstiftning, allt efter som åtgärden verkställes inom det ena eller det andra riket.

Båda ländernas vattenlagstiftning innehåller numera föreskrifter i ändamål att tillgodose vissa statliga, sociala eller lokala intressen av mera allmän natur. Sålunda stadgas bland annat skyldighet att erlagga avgifter och att tillhandahålla kraft. Ifrågavarande bestämmelser ha upptagits i respektive länders lagstiftning först efter 1905. Konventionens avfattning erbjuder vid detta förhållande icke någon säker ledning för bedömande av frågan om sådana bestämmelsers tillämplighet.

Vad det processuella förfarandet angår bestämmes detta enligt art. 1 av det lands lag, där åtgärden skall verkställas. Inbyggarna i det andra riket skola erhålla samma tillfälle att bevaka sin rätt, som under motsvarande förhållanden tillkommer inbyggarna i det rike, där åtgärden skall äga rum. Detta rikets lagstiftning skall alltså vara avgörande i fråga om kungörelseförfarande och dylikt. Även sakägare i andra riket äro hänvisade att bevaka sina anspråk hos förstnämnda rikets myndighet och, sedan målet utretts, ankommer på denna att avgöra de särskilda rättsägarnas anspråk, oavsett huruvida de hänföra sig till ena eller andra riket. Ehuru den nu angivna regeln enligt sin avfattning i konventionen är undantagslös, torde dock på grund av sakens egen natur därtill böra knytas en viktig begränsning. Enligt allmänna folkrättsliga regler torde gälla, att en främmande statsmyndighet icke kan utan särskilt tillstånd inom en annan stats territorium utöva offentlig verksamhet. Sådant tillstånd kan icke anses inneslutet i konventionen. I överensstämmelse härmed torde svensk domstol icke äga att inom norskt område utöva någon dömande verksamhet såsom avhållande av syn, upptagande av vittnesbevisning el. dylikt. Då emellertid den svenska domstolen har att avgöra jämväl norska rättsägares anspråk, förutsättes härför, att den erforderliga utredningen tillhandahålles domstolen vid dess sammanträden inom svenskt område. Förhållandena gestalta sig uppenbarligen på motsvarande sätt i fråga om de norska myndigheternas verksamhet.

Förutom de i art. 1 och 2 upptagna bestämmelserna, för vilkas innehåll redogörelse nu lämnats, upptager konventionen föreskrifter, i art. 3 om samfärdsel (farled) och flottning (flottled) i vattendrag, i art. 4 angående konventionens tillämplighetsområde, i art. 5 om konventionens giltighetstid och i art. 6

om avgörande av tvister angående konventionens tolkning och tillämpning. Konventionens stadganden i dessa ämnen skola icke i detta sammanhang göras till föremål för behandling.

*Riktlinjer för
omarbetning
av 1905 års
konvention.*

Vid en omarbetning av 1905 års konvention inställer sig i främsta rummet frågan, huruvida konventionen numera motsvarar de intressen och berättigade anspråk, som i båda länderna göra sig gällande i fråga om gränsvattendragens utnyttjande. Härvid må till en början erinras hurusom, sedan nämnda konvention avslöts, utnyttjandet av vattendragen särskilt för kraftalstring varit föremål för en ständig, alltjämt fortgående utveckling. I denna utveckling är särskilt att uppmärksamma den stora betydelse för vattenkraftens ekonomiska tillgodogörande, som tillkommer vattnets uppmagasinering i naturliga eller konstgjorda sjöbassänger och den därigenom möjliggjorda regleringen av vattenframrinningen i ett vattendrag. Dessa sjöbassänger, som måste utväljas med hänsyn såväl till föreliggande naturförhållanden som ock till ekonomiska och tekniska betingelser i övrigt för genomförande av regleringens syfte, äro understundom belägna på långt avstånd från de strömfall, där kraften skall uttagas. Det är därför helt naturligt, att i de vattensystem, som korsa gränsen, de för en vattenreglering lämpade bassängerna ej sällan äro att finna på en annan sida av densamma än åtminstone den övervägande delen av de strömfall, en sådan reglering skulle komma till godo. Såsom exempel må åberopas de förslag, som framkommit om reglering av Fämundsjön till förmån för vattenfall i Klarälven¹ samt av de på svensk sida belägna källflödena till Neaälven² till gagn för strömfall längre ned i vattendragets norska del.

Även om företag av nu antydd art redan vid tiden för konventionens tillkomst tilldragit sig ett ej obetydligt intresse, hade dessa spörsmål dock ännu icke upptagits till mera ingående behandling i någotdera landets lagstiftning. En sådan behandling har sedermera kommit dem till del i Sverige genom 1918 års vattenlag och i Norge genom 1911 års »lov om vassdragsreguleringer i industrielt öiemed». Det är därför ej ägnat att väcka förvåning att vid utarbetande av 1905 års konvention detta slag av företag lämnats relativt obeaktat.

Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen utgår 1905 års konvention från den förutsättningen, att de åtgärder, som skola verkställas, och det intresse, som de äro till nytta, avse samma land. En uppdämning verkställles på svenskt område till förmån för ett nedanför beläget svenskt strömfall. Företagets tillåtlighet bedömes enligt svensk lag med hänsyn till nyttan av företaget här i riket. Beträffande företagens inverkan å norska intressen är med konventionens utgångspunkt allenast de skadegörande verkningarna av betydelse. Ett enhetligt eller samlat bedömande av företagens verkningar — så-

¹ Fallhöjden i Klarälven mellan Fämundsjön och Vänern uppgår till omkring 620 m. därav omkring 370 m. tillhör Norge.

² Neaälven upprinner å svenskt område i närheten av Sylfjällen samt har sitt utlopp i Trondhjemsfjorden. Fallhöjden å norskt område uppgår till omkring 830 m. Enligt en uppgjord regleringsplan skulle å svenskt område bildas en dammsjö av betydande omfattning. Nyttan av regleringen skulle så gott som uteslutande tillfalla norska strömfall.

väl nyttiga som skadliga — inom båda länderna rymmes icke i konventionens bestämmelser.

Vid en omarbetning av 1905 års konvention måste enligt vår mening som en huvudgrund fasthållas, att ett sådant enhetligt bedömande, som nu antytts, såvitt möjligt främjas. Endast därigenom kan ernås ett allsidigt avvägande av ett företags allmänt ekonomiska betydelse. Genom denna ståndpunkt torde icke några rent nationella intressen behöva eftergivnas eller sättas i fara. Ej sällan är ett företag av nu ifrågavarande art till gagn för intressen inom båda länderna. I varje fall är ej här fråga om att en fördel, som eljest skulle stått det ena landet till buds, genom företaget överflyttas till det andra. Kommer företaget icke till stånd, blir följden den, att det ena, understundom båda rikena, gå miste om den nytta, företaget skulle ha medfört. En förutsättning är uppenbarligen, att de intressen, som lida men av företaget, beredas fullt vederlag och detta vare sig dessa intressen äro av rent ekonomisk eller mera allmän eller social innebörd.

Den nu antydda grundtanken för en omarbetning av konventionen står i god överensstämmelse med de strävanden, som under senare tid gjort sig alltmera gällande i samarbetet mellan folken. På vattenrättens område ha dessa strävanden kommit till uttryck bland annat i det genom Nationernas förbund utarbetade förslaget till internationell konvention angående tillgodogörande av vattenkraften i sådana vattendrag, vilka ha sitt lopp genom eller åtskilja ett flertal stater. Samma tanke ligger också till grund för flera av de konventioner rörande vattenrättsliga förhållanden, som på senare tid avslutats. I detta sammanhang må särskilt erinras om dels den mellan Nordamerikas Förenta Stater och Canada den 11 januari 1909 ingångna konventionen rörande utnyttjande av de mellan sagda länder belägna gränsvattnen, dels ock konventionen den 10 april 1922 mellan Danmark och Tyskland angående vissa gränsvattendrag. Intet torde vara naturligare än att jämväl i förhållandet mellan den skandinaviska halvöns båda folk, som förenas genom så många band av ekonomisk och ideell natur, denna samförståndstanke omsättes i verklighet.

Ett upptagande av grundsatsen om intressenas likaberättigande, oavsett vilket land de än tillhöra, behöver icke medföra någon rubbning i de huvudregler rörande vartdera landets prövningsrätt i fråga om ett företags tillåtlighet, vartill 1905 års konvention anslutit sig. Denna prövning kan som hittills tillkomma det land, där företaget verkställs, enligt detta lands lag, dock att behörig hänsyn tages till företagets verkningar — såväl nyttiga som skadliga — jämväl i det andra landet. Ej heller möter något hinder att, såsom skett i art. 2 av 1905 års konvention, i vissa fall tillägga det andra riket befogenhet att ur dess synpunkter överväga, huruvida medgivande till företaget bör lämnas. Jämväl denna prövning bör dock uppenbarligen ske med beaktande av företagets verkningar inom båda länderna.

Det är å nu antydda grunder, som det av oss utarbetade konventionsförslaget blivit uppbyggt. Huvudregeln att det lands lag, där företaget skall verkställas, äger tillämpning i fråga om företagets tillåtlighet och därtill anknutna villkor upptages i art. 3 mom. 1. Denna regel kompletteras genom de i art. 4

och 5 återgivna bestämmelserna om likställighet mellan intressen inom båda länderna. Stadgandet i art. 2 av 1905 års konvention om medgivande från det andra rikets sida som villkor för ett företag i vissa fall motsvaras av föreskrifterna i art. 12 och 13 om samtycke från detta rikets sida. I art. 13 har tillika intagits den grundläggande bestämmelsen, att denna prövning skall ske i överensstämmelse med det andra rikets lagstiftning för motsvarande fall, varjämte tillika erinrats därom att stadgandena i art. 4 och 5 om likställighet mellan intressen skola iakttagas jämväl vid denna prövning.

*Gemensam
kommission
för vissa frå-
gors utred-
ning.*

Därest, såsom skett i konventionsförslaget, konventionen bygges å den grundsatsen, att vardera riket har att vid sin prövning taga hänsyn till företagets verkningar inom båda länderna, inställer sig frågan huru den härför erforderliga utredningen skall, såvitt angår det andra riket, kunna åvägbringas.

Onekligen ligger den utvägen nära till hands att låta prövningsmyndigheten i det ena landet utsträcka sina undersökningar jämväl till det andra landets område. Mot en sådan lösning talar emellertid den redan förut berörda folkrättsliga grundsatsen, att ett lands myndigheter icke må inom ett annat land utöva någon offentlig verksamhet. Härtill kunna läggas vissa praktiska olägenheter. Ett lands myndigheter kunna icke i sin verksamhet i ett annat land påräkna den auktoritativa ställning i förhållande till inbyggarna som det egna landets myndigheter. De besitta ej heller den ingående kännedom om det andra landets samfundsliv och dess allmänna ekonomiska förhållanden, som vid avvägande och utjämnande av intressemotsättningarna å nu ifrågavarande område är av så stor betydelse. På dessa skäl kan den nu antydda utvägen för frågans lösning icke förordas.

I några av de konventioner, som under senare tid avslutats, har behandlingen av för två länder gemensamma frågor angående de vattenrättsliga förhållandena överlämnats åt en särskild kommission, sammansatt av representanter från de båda länderna. Detta tillvägagångssätt har kommit till användning uti de förut nämnda konventionerna mellan Förenta Staterna och Canada samt mellan Tyskland och Danmark. Enligt vår åsikt torde också på denna väg en lämplig lösning av denna fråga kunna ernås. För materialets hopsamlande och frågans enhetliga behandling torde de fördelar, som en gemensam kommission erbjuder, vara omisskännliga. I överensstämmelse med denna uppfattning har i konventionsförslaget upptagits bestämmelser om en för båda länderna gemensam kommission, bestående av representanter till lika antal från vardera landet.

Ett spørsmål, vartill i detta sammanhang återstår att intaga ståndpunkt, är huruvida kommissionen skall tilläggas beslutande eller allenast utredande och rådgivande befogenhet. För den förra utvägen, som valts i de nyssnämnda båda konventionerna, tala otvivelaktigt starka skäl. Den önskvärda enhetligheten i frågornas avgörande skulle härigenom i hög grad säkerställas. Såsom redan antytts ha vi dock icke ansett oss böra förorda denna lösning. Ett öfverflyttande å kommissionen av den bestämmanderätt, som enligt 1905 års konvention tillkommer vardera riket, skulle helt visst för mången framstå som

ett alltför långt gående ingrepp i en stats höghetsrätt. Ett sådant ingrepp framstode ej heller som nödvändigt för att syftet med kommissionsbehandlingen skulle nås, då genom sin auktoritativa och sakkunniga sammansättning kommissionen i varje fall skulle vara tillförsäkrad erforderligt inflytande. Skulle beslutanderätt tilläggas kommissionen, måste denna givas en fastare och måhända tyngre organisation än som eljest vore påkallat, varjämte det icke kunde undvikas att nog så inveklade bestämmelser måste meddelas angående förfarandet inför kommissionen. Av dessa skäl, som synas oss böra godtagas, ha vi stannat vid, att kommissionen erhåller allenast utredande och rådgivande befogenhet.

Bestämmelserna om kommissionsbehandling upptagas i konventionsförslaget uti art. 17, 18 och 19. Kommissionen skall tillsättas i varje fall, då det av någotdera riket påyrkas. Allt efter frågans omfattning samt dess mer eller mindre inveklade beskaffenhet kan kommissionen bestå av sex, fyra eller två medlemmar. Avgörandet tillkommer uppenbarligen det rike, som önskar högsta antal. Att kommissionsbehandlingen icke gjorts obligatorisk för alla fall, har sin grund däri, att åtskilliga av de företag, som falla under konventionen, äro av den enkla beskaffenhet, att deras behandling av kommission vore onödigt omständlig och kostsam. För den enskilde ha dessa kostnader visserligen lättats genom den i art. 18 intagna bestämmelsen, att arvoden till kommissionens ledamöter erläggas av vederbörande stat, men uppenbarligen är det ur allmänt ekonomisk synpunkt av betydelse, att kommissionsbehandlingen begränsas till mera omfattande eller inveklade fall. I detta sammanhang må erinras därom, att konventionen jämväl anvisar en annan utväg för införskaffande av erforderlig utredning. Enligt art. 16 må vartdera riket från vederbörande myndighet i det andra riket inhämta erforderliga upplysningar för bedömande av företagets verkningar inom sistnämnda rike.

Enligt 1905 års konvention gäller, utan annan begränsning än som kan följa av dess art. 2, jämväl i fråga om villkoren för ett företag lagen i det rike, där företaget skall verkställas. Även under konventionens förutsättning, att det företagets intresse, för vars räkning företaget äger rum, tillhör samma rike som det, där företaget skall verkställas, torde denna bestämmelse i vissa fall erbjuda avsevärda svårigheter i tillämpningen. Detta förhållande skall emellertid först sedermera upptagas till behandling. I det följande skall i första hand undersökas det i 1905 års konvention icke avsedda fallet att ifrågavarande intresse tillhör ett annat rike än det, varest företaget skall verkställas. Uppenbart är, att jämväl för detta fall vissa frågor rörande villkoren för företaget äro av den för båda rikena gemensamma betydelse, att de böra behandlas och avgöras i samband med själva tillåtligheten till företaget. Till sådana villkor äro att hänföra omfattningen av företaget och dess närmare planläggning, anordningar för tillgodoseende av för båda rikena gemensamma farleds-, flottleds- eller fiskeintressen, åläggande av särskilda skyldigheter i avseende å allmänna eller därmed jämförda intressen att fullgöras från det ena riket till det andra, vattenhushållningen, eventuell samverkan mellan intressen från båda rikena,

*Villkoren
för ett företag.
Intressen, som
hänföra sig
till varje land
särskilt.*

tiden för företagets påbörjande och slutförande. Vissa andra frågor äro däremot av den natur att de röra vartdera riket särskilt. Till denna grupp hör uppenbarligen huruvida ägaren av ett strömfall, vilken verkställer en reglering i det andra landet, har att tillhandahålla kraft åt bygden eller till kommuner eller staten inom sitt hemland samt om avgifter eller andra förpliktelser böra åläggas honom för tillgodoseende av intressen inom detta ävensom angående samverkan med andra inom landet belägna strömfall eller andra intressen. Att frågor av nu antytt slag icke lämpligen kunna eller böra avgöras enligt ett annat lands lag och av ett annat lands myndigheter ligger utan vidare i öppen dag. Deras ordnande är uppenbarligen en inre angelägenhet, som icke kan anses beröra det andra landet. I överensstämmelse med denna uppfattning har ock i förslagets art. 3, — förutom det i mom. 1 intagna stadgandet om tillämpningen å företaget av lagen i det rike, där företaget skall verkställas, — i mom. 2 såsom huvudregel införts den bestämmelsen, att det andra rikets lag skall gälla med avseende å förhållandet mellan detta rike och intressen inom samma rike ävensom mellan dessa intressen inbördes.

Skadeersättningar.

Vid den redogörelse för innehållet i 1905 års konvention, som lämnats i det föregående, har framhållits, att under uttrycket »alla villkor för åtgärdens vidtagande» jämväl innefattades skadeersättningar o. dyl. Dessa frågor skola alltså enligt 1905 års konvention bedömas enligt lagen i det rike, där åtgärden skall verkställas. I processuellt hänseende innebär denna bestämmelse, att dylika frågor handläggas och avdömas av den myndighet, som enligt åtgärdslandets lag är därtill behörig, d. v. s. i fråga om en åtgärd, som vidtages å svensk sida av svensk domstol och beträffande en åtgärd å norskt område av vederbörande norska myndighet. Detta sätt för frågans behandling står visserligen i överensstämmelse med i vårt land för närvarande gällande processuella regler. Enligt dessa torde i nu förevarande fall den ort, där den skadegörande åtgärden verkställles, vara avgörande för domstolens behörighet. I mera moderna processlagar har dock numera i stor utsträckning företräd givits åt domstolen i den ort, där skadan uppstått. Hur denna fråga lämpligen bör ordnas inom ett särskilt lands processsystem, får dock uppenbarligen icke uteslutande vara avgörande i avseende å förhållanden av internationell natur.

Ett anspråk å ersättning för skada, som uppstår eller kan väntas uppstå till följd av en i ett vattendrag företagen eller ifrågasatt åtgärd, förutsätter för att kunna bifallas dels ett fastställande av orsaksförhållandet mellan åtgärden och den påstådda skadan och dels ett konstaterande av skadans omfattning och en därpå grundad uppskattning av densamma. Vad angår det först antydda spörsmålet torde otvivelaktigt domstolen i den ort, där åtgärden vidtages, i allmänhet äga den större sakliga kompetensen, under det att i fråga om skadans konstaterande och dess uppskattning med kanske ännu starkare skäl företräd bör givas åt domstolen i den ort, där skadan uppstår. För denna utredning erfordras så gott som undantagslöst i de mål, varom här är fråga, att domstolens uppfattning grundas på dess egen omedelbara iakttagelse. Då det gäller ersättning för skada, vållad genom en i ett annat land vidtagen åtgärd, äger domstolen i åtgärdslandet beträffande det andra landet icke till-

gång till detta bevismedel utan dess avgörande måste i denna del grundas å iakttagelser, vilka först i andra hand bringas inför domstolen. Utredningen blir härigenom mera omständlig och invecklad samt till sitt värde ojämn och osäker. Uppenbarligen skulle också, särskilt vid mera omfattande företag, kostnaderna väsentligt ökas. De nu antydda olägenheterna kunna enligt vår mening endast i ringa mån uppvägas av de fördelar, som må ligga däri, att den ur bevisningssynpunkt i allmänhet mindre krävande uppgiften i fråga om orsaksförhållandets konstaterande skulle anförtros åt domstolen i det land, där åtgärden vidtages. Härtill kommer, vad särskilt angår skadans uppskattning, att domstolen i det sistnämnda landet knappast kan antagas äga den ingående kännedom om det andra landets ekonomiska förhållanden, som erfordras för ett riktigt bedömande av denna fråga och som i varje fall måste förutsättas i högre grad vara för handen hos det egna landets myndigheter.

Därest sålunda redan processuella skäl kunna anföras till förmån för den ståndpunkten, att ersättning för skada bör bedömas enligt det lands lag, där skadan uppstår, synes jämväl ur materiellt rättslig synpunkt företräde böra givas åt denna ståndpunkt. Enligt denna tillförsäkras den skadelidande, att skadan bedömes enligt samma grunder som för motsvarande fall gälla enligt landets lag och av den myndighet, som eljest har att handlägga liknande anspråk — något som helt naturligt för den skadelidande framstår såsom en säkrare garanti för ett riktigt avgörande. Denna synpunkt torde ej böra underskattas, då det gäller företag, som ofta medföra avsevärt intrång i andras rättigheter och där fördelen av företaget ej sällan tillföres ett annat land än det, som drabbas av företagets menliga verkningar. Vad särskilt angår tillämpningen i förevarande fall av norsk lag inom svenskt område skulle en sådan tillämpning vara mindre fördelaktig jämväl av den anledningen, att enligt svensk lag ersättningen i regel utgår med en förhöjning av 50 procent, under det att denna förhöjning enligt norsk lag i allmänhet är begränsad till 25 procent. Onekligen skulle det framstå som egendomligt, därest vid ett företag, som verkställdes utom landet, ersättningen skulle utgå med lägre belopp än som eljest, då det gäller ett företag inom landet, kunnat ifrågakomma.

Den nya regel i fråga om skadeersättningsars bedömande, som sålunda bör meddelas, har influerat i art. 6 av konventionsförslaget, där det stadgas, att vad angår ersättning för skada och olägenhet till följd av ett företag gäller lagen i det rike, där skadan eller olägenheten uppstår.

Bland de villkor, som kunna knytas till tillståndet till ett företag, ingå, såsom redan antytts, enligt båda ländernas lagstiftning jämväl sådana, som avse tillgodoseende av vissa statliga och andra allmänna intressen. Villkor av denna art utgör enligt den svenska vattenlagen skyldighet att tillhandahålla kraft åt kringliggande bygd, att vara underkastad nyprövning samt att utgiva avgifter. Motsvarande åligganden enligt norsk lag äro skyldighet att avstå kraft till norska staten och norska kommuner, att till norska staten efter viss tids förlopp överlåta anläggningarna (inlösning- och hemfallsrätt för norska staten) samt att erlagga avgifter till den norska staten och norska kommuner.

Statliga och andra allmänna intressens tillgodoseende.

Här inställer sig frågan om och i vilken utsträckning åtgärdslandets lag bör i nu förevarande hänseende äga tillämpning jämväl med avseende å det andra landet. Vid en å svenskt område företagen reglering av t. ex. Neaälvens källflöden till förmån för nedanför i vattendraget belägna norska strömfall skulle, med en undantagslös tillämpning av åtgärdslandets lag, den svenska vattenlagen gälla ej allenast i fråga om tillgodoseende av intressen av nu ifrågavarande slag, som äro anknutna till svenskt område, utan jämväl beträffande rent norska intressen av motsvarande innebörd. Redan i det föregående (se s. 36) har framhållits, att en sådan anordning icke kan anses lämplig. Enligt stadgandet i art. 3 mom. 2 skall ock i detta fall norsk lag äga tillämpning. Däremot synes det ingalunda oriktigt att då, såsom i det anförda exemplet, ett företag verkställs inom det ena landet till förmån för och av intressenter inom det andra skyldighet kan åläggas dessa intressenter att bereda det land, där företaget verkställs och som i första hand och ej sällan till övervägande del utsättes för företagets menliga följder, skäligt vederlag jämväl för intrång eller olägenheter av social eller mera allmän innebörd. För intresse motsättningarnas utjämnande torde det vara av den allra största betydelse att — samtidigt som den grundsatsen fasthålls, att företag av nu antytt slag såvitt möjligt underlättas — det jämväl noga tillses, att alla de intressen, som beröras av företaget, beredes åtminstone i allt väsentligt lika god ställning som enligt det egna landets lag skulle under motsvarande förhållanden kommit dem till del.

I överensstämmelse med denna uppfattning har i konventionsförslagets art. 8 intagits bestämmelse därom att, vad angår avgifter och fonder, skyldighet att erlägga eller nedsätta sådana kan till förmån för intressen inom det land, där företaget verkställs, åläggas strömfall och fast egendom i det andra riket, för vilkas räkning företaget äger rum. Frågan härom skall bedömas enligt företagslandets lag, dock med vissa av praktiska hänsyn betingade jämkningar.

I detta sammanhang uppkommer spørsmålet, huruvida icke en motsvarande skyldighet borde kunna åläggas strömfall och fast egendom i det land, där företaget verkställs, till förmån för intressen inom det andra landet. En närmare undersökning av de fall, då ett sådant åläggande skulle komma i fråga, ger emellertid vid handen, att något praktiskt behov därav icke kan anses föreligga, detta särskilt med hänsyn därtill att de menliga verkningarna av ett regleringsföretag i så väsentlig grad äro samlade kring själva regleringsbasängen. Till förebyggande av varje missförstånd har konventionsförslagets art. 8 erhållit en sådan avfattning, att därav uttryckligen framgår att nu ifrågavarande skyldighet att erlägga avgifter och nedsätta fonder kan åläggas allenast till förmån för det land, där företaget verkställs. Frågan huruvida sådan skyldighet kan läggas å egendom i det andra landet till förmån för intressen inom samma land beröres däremot icke av bestämmelserna i art. 8 utan är, som redan antytts, att bedöma enligt huvudregeln i art. 3 mom. 2.

I båda ländernas lagstiftning föreskrives, under vissa förutsättningar, skyldighet för ägaren av en kraftanläggning att leverera kraft, enligt norsk lag till stat och kommun, enligt den svenska vattenlagen till den omgivande byg-

den. Att i detta fall vederbörande lands lag skall gälla i fråga om kraftanläggningar och intressen inom samma land följer omedelbart av huvudreglerna i art. 3. Emellertid återstår i detta sammanhang frågan, huruvida kraftöverföring för nu angivna ändamål skall kunna äga rum från det ena landet till det andra. Med hänsyn till de invecklade spörsmål, som i samband med en dylik överföring kräva sin lösning, och då frågan icke torde vara av större praktisk betydelse, ha vi stannat vid, att en dylik överföring av kraft mellan länderna icke må åläggas med stöd av konventionen. Bestämmelse härom har upptagits i art. 9. Regeln har utsträckts att omfatta kraftöverföring som ersättning för skada och olägenhet.

Enligt norsk lag är i allmänhet koncessionen till ett regleringsföretag till sin giltighet begränsad till viss tid. Efter denna tids förlopp är anläggningens ägare skyldig att, om det påfordras, utriva anläggningen och återställa de förut rådande vattenförhållandena eller ock att underkasta sig ny koncession å anläggningen, eventuellt dess övertagande av norska staten. Jämväl enligt den svenska vattenlagens regler kan ett regleringsföretag efter förloppet av en bestämd tid bliva föremål för nyprövning och i samband därmed underkastas vissa nya förpliktelser. Sträcka sig dessa förpliktelser utöver ett visst, i lagen bestämt mått, är emellertid en strömfallsägare, som tillgodogör sig nyttan av regleringen, tillförsäkrad ersättning av statsmedel. I jämförelse med dessa bestämmelser äro den norska lagens stadganden väsentligt strängare. En norsk strömfallsägare skulle, vid en inskränkning i hans regleringsrätt i samband med nyprövningen, kunna tillerkännas ersättning av svenska staten; av en svensk strömfallsägare skulle i motsvarande fall något dylikt anspråk icke kunna riktas mot den norska staten. Då det måste anses uteslutet, att för nu ifrågakvarande fall skulle kunna utverkas någon eftergift i den norska lagstiftningens allmänna ståndpunkt till dessa spörsmål, torde jämväl å svensk sida böra öppnas utväg för en tidsbegränsning av tillståndet. Bestämmelse här om har upptagits i art. 7. Vid en tillämpning av denna bestämmelse, som måste anses innebära en starkare begränsning av anläggningsägarens rätt än som skulle följa av föreskrifterna om nyprövning, har förutsatts, att dessa sistnämnda icke komma till användning.

En fråga, som i båda ländernas lagstiftning gjorts till föremål för ingående behandling, är den om samverkan mellan intressen av samma eller likartad natur för åvägabringande av ett företag. Särskilt för vattenregleringarnas del är denna fråga av stor betydelse. Enligt norsk lag gäller som allmän regel, att en strömfallsägare, som tillgodogör sig regleringsnyttan, icke kan undandraga sig att bidra till företagets kostnader. Den svenska vattenlagens ståndpunkt är i viss mån en annan. Enligt vattenlagen göres en åtskillnad mellan företag med och utan tvångsdelaktighet. För att en tvångsreglering skall komma till stånd fordras, att sökanden och de, som förenat sig med sökanden, äga majoritet i förhållande till den nytta, som företaget medför. Vid nyttans beräkning äro torrlägnings- och vattenkraftsintressena likställda. Under nu angivna förutsättning äro samtliga mark- och strömfallsägare, som

*Samverkan
mellan in-
tressen.*

ha båtnad av företaget, skyldiga att taga del i detsamma. Det inbördes förhållandet ordnas mellan samtliga intressenter på ett för framtiden bindande sätt i samband med tillståndet till företaget, dock inträder i vissa fall, särskilt beträffande vattenkraftsbåtnad, icke skyldighet att erlægga bidrag till företaget, förrän den vunna båtnaden tillgodogöres. Vid en frivillig reglering har sökanden icke någon rätt att påkalla andras deltagande i företaget. Däremot kan strömfalls- eller markägare, som har intresse i företaget, icke förvägras, ens mot sökandens bestridande, att ansluta sig till företaget. Enligt såväl svensk som norsk lagstiftning gäller, att intressenterna i företaget bilda en sammanslutning, en förening, för skötseln av gemensamma angelägenheter.

Det torde utan vidare vara uppenbart, att en samverkan mellan intressenter från båda länderna i vissa fall skulle vara av stor betydelse jämväl vid de företag, som falla under konventionens tillämpning. Att 1905 års konvention saknar varje bestämmelse härom, är endast i överensstämmelse därmed, att konventionen överhuvud taget icke beaktar den nytta ett företag medför utom det land, där företaget verkställs. Med den ståndpunkt konventionsförslaget intager i denna fråga låge det otvivelaktigt närmast, om en samverkan kunde ordnas mellan samtliga de intressen, som ha gagn av ett företag, vilketdera landet de än tillhöra. Med hänsyn till de väsentliga skilljaktigheter, som föreligga mellan de båda ländernas lagstiftning, inställa sig emellertid härvid stora svårigheter. Av denna anledning torde det icke vara tillrådligt att på denna punkt utsträcka tillämpningen av det ena landets lag jämväl till det andra landet. En annan utväg vore att för dessa företag skapa självständiga, av vartdera landets lagstiftning oberoende rättsregler. Jämväl detta alternativ har varit föremål för undersökning utan att denna dock lett till något godtagbart resultat. Förutom de formella svårigheterna ha härtill bidragit vissa rent sakliga betänkligheter. Det har sålunda framhållits som ett alltför långt gående ingrepp i den enskildes rätt om en annan stats medborgare skulle kunna tvinga honom till deltagande i ett företag utom hans eget hemland. Ett sådant förhållande skulle lätt kunna framkalla intressemotsättningar och stridigheter, desto mindre önskvärda som de rörde medborgare från olika stater och därför alltid bleve av mera ömtålig natur. Därest verklig intressegemenskap förelåge mellan intressenter från båda länderna, skulle med all sannolikhet dessa själva finna med sin fördel bäst överensstämmande att godvilligt sammansluta sig. Intet hindrade för övrigt, att i vartdera landets lagstiftning infördes stadgande därom, att en intressent alltid ägde enligt de grunder, som gälla enligt landets lag, påkalla deltagande i företaget av andra intressenter i hans eget hemland. Om intressenter från båda länderna förenat sig om företaget, skulle vardera intressenten inom sitt land kunna framställa yrkande därom och på detta sätt, utan någon uttrycklig föreskrift, en mera omfattande samverkan ernås.

Då de synpunkter, som sålunda framhållits, icke torde sakna berättigande, har i förslagets art. 10 intagits bestämmelse därom, att vad ettdera rikets lag innehåller angående rätt eller skyldighet att taga del i ett företag icke kan

göras gällande till förmån för eller gentemot strömfall eller annan fast egendom eller intresse i det andra riket. Därtill har emellertid fogats, att överenskommelse, som träffats mellan intressenter i båda rikena om deltagande i ett företag, är gällande, såframt den godkännes av vederbörande myndighet i vardera riket.

Enligt 1905 års konvention gäller som undantagslös regel att jämväl den formella behandlingen sker efter det rikets lag, som är tillämplig å det materiella rättsförhållandet. Denna grundsats har i stort sett iakttagits också i det föreliggande förslaget. Innan närmare redogöres för de jämkningar, som på denna punkt vidtagits i förslaget, torde böra något erinras om de regler, som enligt vardera rikets lagstiftning härutinnan gälla. Enligt norsk lag är förfarandet i allmänhet uppdelat dels å en rent administrativ prövning, tillkommande den högsta statsmyndigheten, Konungen, och utmynnande i fall av bifall till sökandens framställning uti koncession å företaget, och dels, beträffande vissa spörsmål av övervägande rättslig natur, å rättslig behandling av en särskild synerätt, skjönn. Beträffande företag av enklare eller mindre omfattande beskaffenhet kan dock jämväl den administrativa delen av frågan i vissa fall prövas av synerätt. De olika prövningsskedena äro, i de fall då den administrativa prövningen tillkommer Konungen, från varandra helt fristående. Först då Konungen meddelat sin koncession å företaget, kan den rättsliga prövningen inför synerätten vidtaga. Till den administrativa delen av prövningen höra frågor angående företagets tillåtlighet och planläggning, dämning och vattenhushållning ävensom de egentliga koncessionsvillkoren såsom koncessionens tidsbegränsning, avgifter till stat och kommun, tillhandahållande av kraft, o. s. v. Den rättsliga behandlingen inför synerätten avser särskilt ersättningsfrågor men även ordnandet av företagets förhållande till farleds- och flottledsintressen.

Det processuella förfarandet.

Skiljaktigheter i båda ländernas lagstiftning.

Enligt den svenska vattenlagen har vattendomstolen att pröva samtliga de frågor, såväl administrativa som rent rättsliga, vilka sammanhånga med ett företag. Understundom tillkommer dock jämväl enligt vattenlagen en viss prövningsrätt Konungen. I särskilda i lagen angivna fall skola vissa frågor rörande ett företags tillåtlighet och dess förhållande till allmänna intressen underställas Konungens avgörande. Denna Konungens prövningsrätt är dock inordnad i själva domstolsförfarandet. Ansökningsmålet anhängiggöres alltid hos vattendomstolen och, sedan Konungen meddelat sitt beslut, återupptager vattendomstolen behandlingen för att, med tillämpning av detta beslut, i ett sammanhang avgöra samtliga de frågor, av vilka företaget är beroende.

Enligt föreliggande förslag, liksom 1905 års konvention, skall ansökan om tillstånd till ett företag ingivas till vederbörande myndighet i det rike, där företaget skall verkställas (art. 14). Denna myndighet är, i fråga om företag å norskt område, i allmänhet vederbörande norska departement och, beträffande företag inom Sverige, vattenrättsdomaren i vederbörande vattendomstol. För det fall, att det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flottningsintresse, för vars räkning företaget skall äga rum,

Myndighet, till vilken ansökan skall ingivas. Förberedande behandling.

tillhör det andra riket, skall vid ansökningen fogas detta rikets förklaring, att från dess sida intet är att invända mot ansökningens upptagande till behandling. Denna bestämmelse är föranledd därav att, då av sökandens hemland i detta fall kan komma att framställas krav å samtycke från dess sida till företaget, på detta sätt redan från början utgallras sådana företag, som ur landets synpunkt icke äro önskvärda, och sålunda en onödig omgång skall kunna undvikas. Den myndighet, till vilken ansökan ingivits, har att ägna densamma den behandling, som i allmänhet är föreskriven för ansökningar av motsvarande art. Enligt den svenska vattenlagen skall sålunda, efter eventuell komplettering av ansökningshandlingarna, kungörelse i allmänhet utfärdas, sakägare underrättas, yttrande från myndigheter inhämtas o. s. v. Enligt 1905 års konvention, tolkad efter dess ordalydelse, skulle i fråga om ansökningens kungörande m. m. det egna landets lag tillämpas jämväl inom det andra landet. Då emellertid ett sådant tillvägagångssätt skulle stöta på hart när oöverstigliga praktiska svårigheter, har i förslagets art. 15 intagits bestämmelse därom, att sådant kungörande skall ske av resp. lands myndigheter, vilka för detta ändamål skola av den myndighet, till vilken ansökningen ingivits, erhålla erforderliga upplysningar rörande ansökningen och dess behandling hos sistnämnda myndighet.

Samtycke från
det andra
riket. Kom-
missionsbe-
handling.

Under det att ansökningen sålunda i det land, där företaget skall verkställas, undergår förberedande behandling, har det andra landets myndighet, till vilken ett exemplar av ansökningen jämte bilagor översänts, att å sin sida vidtaga vissa åtgärder. Sålunda erfordras i första hand utredning, huruvida företaget inom detta land har sådana verkningar, att krav på dess samtycke till företaget bör framställas. Av bestämmelsen i art. 12 följer, att innan besked härom inkommit till ansökningsmyndigheten, denna icke kan meddela tillstånd till företaget. Framställs krav å samtycke, torde i allmänhet detta vid mera omfattande företag förknippas med en begäran om frågans behandling av kommission (art. 17—19). Yrkande om kommissionsbehandling kan ock framställas av företagslandet.

Sedan kommissionen avgivit utlåtande till båda rikena, har i första hand det rike, som framställt krav å samtycke, att, eventuellt efter förhandlingar mellan rikena, fatta ståndpunkt till frågan, huruvida samtycke bör lämnas och för sådant fall, vilka betingelser böra uppställas för detsamma.

Prövnings-
myndigheter.

Enligt art. 20 skall alltid prövningen av fråga angående det andra rikets samtycke tillkomma rikets högsta statsmyndighet. Vägras samtycke, har frågan därmed förfallit. Sedan meddelande härom lämnats den myndighet, där ansökan är anhängig, avslås ansökningen. Har samtycke meddelats, utan att därtill knutits något särskilt villkor, återupptages behandlingen hos ansökningsmyndigheten, som därefter meddelar sitt slutliga beslut. Är åter samtycke givet allenast under vissa villkor, tillkommer det i första hand den högsta statsmyndigheten i företagslandet, även om denna enligt landets lag i motsvarande fall icke är ansökningsmyndighet, att taga ställning till de därigenom uppkomna frågorna. Detta övervägande kan utmynna i, att den fortsatta behandlingen utan vidare överlämnas till ansökningsmyndigheten,

men, i den mån förhållandena anses påkalla det, kunna frågor rörande företags tillåtlighet och därmed sammanhängande villkor avgöras av Konungen och först därefter den fortsatta behandlingen överlämnas till ansökningsmyndigheten. Ur båda rikenas synpunkt har det ansetts av betydelse fastställa, att avgörandet i dessa fall å ömse sidor tillkommer den högsta statsmyndigheten. Själva tillståndet till företaget skall emellertid alltid meddelas av ansökningsmyndigheten, givetvis med iakttagande av de villkor för företaget, som må ha uppställts av vardera riket (art. 21).

I och med att tillstånd meddelas till ett företag, eventuellt efter samtycke av det andra riket, äro emellertid icke samtliga frågor, som angå företaget, slutbehandlade. Sålunda innefattar den prövning, som enligt den nu lämnade redogörelsen föregår tillståndets meddelande, icke någon behandling av frågor, som avses i art. 3 mom. 2 och röra förhållandet mellan det andra riket och intressen inom detta ävensom dessa intressen inbördes. Slutligen återstå vissa rent rättsliga frågor, som enligt art. 6 äro hänvisade till behandling enligt vardera rikets lag. I nu angivna hänseenden är alltså en komplettering av tillståndet nödvändig för att detsamma må kunna tilläggas rättsverkan i det andra riket. I detta syfte har i art. 22 upptagits föreskrift om skyldighet för sökanden att inhämta det andra rikets förklaring att tillståndet tillkommit i överensstämmelse med konventionen. I samband med förklarings avgivande bör uppenbarligen den ytterligare prövning äga rum, som ankommer på det andra riket.

Tillståndets
rättsverkan
i det andra
riket.

1905 års konvention innehåller icke några regler angående verkställbarhet inom det ena riket av beslut, meddelat av domstol eller annan myndighet i det andra riket. Med konventionens utgångspunkt att det intresse, för vars räkning företaget påkallades, alltid tillhörde samma land som det, där företaget skulle verkställas, gjorde sig behovet av sådana regler ej heller gällande i högre grad. Sökandens skyldigheter i förhållande till såväl det egna som det andra landets inbyggare grundade sig på beslut av hemlandets myndigheter. Beslutens verkställbarhet inom sökandens hemland var alltså utan vidare given. Enligt konventionsförslaget gestalta sig förhållandena väsentligt annorlunda. Ett företag kan verkställas inom det ena riket till förmån för egendom eller intresse inom det andra. Sökandens hemland och det land, enligt vars lagstiftning ansökningsen skall behandlas, komma i detta fall ej längre att sammanfalla. Även för det fall, att företaget påkallas till förmån för intresse eller egendom i samma land som det, där företaget skall verkställas, föreligger motsvarande förhållande såvitt angår ersättning för skada, som inom det andra landet uppstår till följd av företaget. Sådan ersättning skall nämligen enligt förslagets art. 6 bedömas enligt det sistnämnda landets lag. Behovet av bestämmelser, varigenom verkställigheten av det ena landets beslut inom det andra landet såvitt möjligt underlättas, torde alltså vara oavvisligt. För detta ändamål har visserligen i förslagets art. 11 upptagits ett stadgande om rätt för vardera riket att kräva ställande av säkerhet. Det torde emellertid vara tydligt att genom ett sådant stadgande endast delvis kan tillgodoses nu angivna syfte. I varje fall skulle, om enbart i denna bestämmelse skulle

Verkställighet.

sökas garantier för fullgörandet av sökanden ålagda förpliktelser, dess tillämpning bliva för sökanden i hög grad betungande, i det att säkerhets ställande skulle påfordras i större omfattning än som eljest varit nödvändigt. Starka skäl föreligga sålunda jämväl ur sökandens egen synpunkt, att utväg öppnas för omedelbar verkställighet.

De bestämmelser, som härom meddelas i konventionen, innefatta dels skyldighet för den, som erhållit tillstånd till ett företag och som har sitt hemvist i ettdera riket, att inom det andra riket utse ombud, som äger att å hans vägnar svara vid domstolar och hos andra myndigheter (art. 29), dels ock föreskrifter angående omedelbar verkställighet under vissa villkor av dom, utlåtande eller därmed likställd urkund i det andra riket (art. 30). För den närmare redogörelsen av bestämmelsernas innehåll hänvisas till motiveringen under de särskilda artiklarna.

Övriga bestämmelser.

De bestämmelser angående samfärdsel och flottning i vattendrag, som meddelats i 1905 års konvention, ha, med mindre jämkningar, upptagits jämväl i föreliggande förslag. Vad angår flottningen har dock, enligt vad som kommit till vår kännedom, vissa intressekonflikter uppstått, för vilkas biläggande bestämmelserna i 1905 års konvention knappast äro tillräckliga. Detta omdöme gäller särskilt flottningen av virke mellan de båda rikena och dess ordnande på ett sådant sätt, att ej onödiga kostnader åsamkas de flottande. För detta syfte erfordras uppenbarligen en nära samverkan mellan flottningsintressen på ömse sidor. Det är att hoppas att en sådan samverkan kan ordnas på frivillighetens väg. I varje fall torde, innan dessa ömtåliga spörsmål göras till föremål för konventionsreglering, ytterligare erfarenhet böra avvaktas.

I förslaget upptagas slutligen föreskrifter angående tillsyn å och underhåll av företag samt företags nedläggande. Dessa äro i huvudsak byggda på grundsatser, för vilka tidigare redogjorts. I avdelningen »Särskilda bestämmelser» ha — förutom stadgandena om ombud och verkställighet, varför tidigare redogjorts — influtit kompletterande föreskrifter i en del ämnen. Konventionens ikraftträdande och tillämpning i förhållande till äldre bestämmelser avhandlas i dess slutartikel, art. 35.

De särskilda artiklarna.

Art. 1 och 2.

Vid en revidering av föreskrifterna i 1905 års konvention har till en början syntts lämpligt att något annorlunda än vad tidigare skett bestämma tillämplighetsområdet för konventionen. Enligt den avfattning, 1905 års konvention erhållit, är dess tillämplighet i första hand beroende av, huruvida åtgärden skall vidtagas i ett gemensamt vattenområde. Såsom gemensamma anses enligt art. 4 sjöar och vattendrag, som utgöra gräns mellan rikena eller som eljest sträcka sig genom båda rikenas områden eller som hava avlopp till sådana sjöar och vattendrag.

Konventionens omfattning.

Däremot är enligt konventionen icke av omedelbar betydelse, huruvida åtgärden såsom sådan har någon inverkan å vattenförhållandena inom det andra landet. En följd härav är å ena sidan, att konventionen formellt omfattar även åtgärder, vilka sakna verkningar utom det egna landet, samt å andra sidan att den enligt sin ordalydelse ej är tillämplig å en åtgärd, som vidtagits i ett annat vattenområde än som enligt konventionen är att anse som gemensamt, även om åtgärden skulle medföra verkningar inom det andra landet. Då enligt vad tidigare utvecklats det nu framlagda förslaget till skillnad från 1905 års konvention icke låter hela det vattenrättsliga avgörandet falla under lagstiftningen i det rike, där en åtgärd skall äga rum, har det varit ofrånkomligt att begränsa tillämpningen av konventionens bestämmelser till sådana åtgärder, som inverka på vattenförhållandena inom båda rikenas områden. Däremot har det ansetts riktigast att låta konventionen omfatta alla inom det ena riket i ett vattendrag vidtagna åtgärder, som äga sådan inverkan. Enligt förslaget är alltså konventionen tillämplig t. ex. i fråga om överföring av vatten mellan två vatten-system, vilka i sin helhet äro belägna på var sin sida av riksgränsen.

Den allmänna förutsättningen för att å en åtgärd, motsvarande enligt förslagets terminologi ett företag, konventionen skall vara tillämplig är, att därigenom vållas märkbar förändring av vattenförhållandena i vattendrag inom det andra riket. Uttrycket återfinnes i 2 kap. 20 § vattenlagen. I olikhet med vattenlagens men överensstämmande med den norska vattenlagstiftningens terminologi hänföras till vattendrag jämväl sjöar och andra vattensamlingar. På denna punkt har emellertid skett en utvidgning i förhållande till 1905 års konvention. Ett inom det ena riket verkställt företag kan medföra hinder för fiskens vandringar till eller från det andra riket, även om det inom sistnämnda rike icke förorsakar någon ändring av vattenförhållandena. Sålunda kan genom

en dammbyggnad uppgången av ål eller lax till det andra riket förhindras. Med hänsyn till fiskerinäringens stora betydelse har ansetts önskvärt att jämställa sådant hinder med inverkan å vattenförhållandena. Tydligt är emellertid, att hindret måste äga sin grund i anläggning, arbete eller annan åtgärd i ett vattendrag.

Med avseende å de fall, då ett vattendrag utgör transportväg mellan rikena antingen för samfärdseln eller för flottningen, har skäl icke ansetts föreligga att frågå den ståndpunkt, som intages av 1905 års konvention.

Av den avfattning, som art. 1 mom. 1 erhållit, framgår, såsom redan erinrats, att därunder faller jämväl överföring av vatten antingen inom samma nederbördsområde eller från ett nederbördsområde till ett annat. Denna fråga har föranlett ett särskilt uttalande i det i samband med förslagets avgivande uppsatta protokollet (se s. 8 f.). På de grunder, som där angivas, har i art. 2 upptagits en bestämmelse av innehåll, att beträffande företag, som avse överföring av vatten från ett nederbördsområde till ett annat, vartdera riket kan påfordra att frågan därom göres till föremål för särskilda förhandlingar mellan rikena, därvid dessa icke äro bundna av konventionens bestämmelser.

Såsom framgår av andra artikelns avfattning avses icke med densamma det fall, att överföringen sker mellan vattendrag inom samma nederbördsområde. Till ett och samma nederbördsområde räknas hela det område, från vilket vatten har gemensamt avlopp till havet.

Art. 3.

Lagstillämpning. Beträffande de i denna artikel upptagna huvudreglerna hänvisas till den allmänna motiveringen.

Huvudregler. Vad angår innebörden av 1 mom. må framhållas att företagslandets lag icke därigenom göres omedelbart tillämplig jämväl i avseende å det andra riket och de till detta anknutna intressen. Om och i vad mån en sådan utsträckt tillämpning skall äga rum, är att bedöma med stöd av konventionens bestämmelser i övrigt. Av betydelse härutinnan äro särskilt föreskrifterna i art. 4 och 5. I vissa fall har med hänsyn till frågans betydelse ansetts böra uttryckligen utsägas att företagslandets lag icke äger tillämpning i avseende å det andra riket. Exempel härpå erbjuda, förutom artikelns andra moment, art. 6, 9 och 10.

I enstaka fall torde kunna uppstå tvekan, huruvida ett företag är att hänföra till det ena eller andra landet. Avgörande betydelse torde härvid böra tilläggas de åtgärder, genom vilka den åsyftade inverkan å vattenförhållandena åvägabringas. Att i detta sammanhang icke skall tagas hänsyn till åtgärder, som allenast avse förebyggande eller minskande av skada, ligger i sakens natur och framgår jämväl av art. 6 andra punkten.

Art. 4 och 5.

Likställighet mellan intressen. Dessa artiklar ansluta sig till huvudregeln i art. 3 mom. 1. Deras innebörd är, att vid bedömande av ett företags tillåtlighet prövningsmyndigheten har att, med bortseende från den politiska gränsen, betrakta företaget som en en-

het. Intressen inom det ena eller det andra riket skola härvid tilläggas samma vikt och betydelse. Enligt andra punkten i art. 5 gäller dock härvid en viss begränsning. Vad angår företagets nyttiga verkningar skall nämligen hänsyn i allmänhet tagas allenast till nyttan för de intressen, för vilkas räkning företaget äger rum. De indirekta fördelar, som kunna tillföras intressen, från vilka initiativet till företaget icke utgått, komma i regel icke i beaktande. Stadgandets avfattning utesluter emellertid icke att hänsyn *kan* tagas jämväl till sådan fördel eller till företagets särskilda betydelse ur allmän synpunkt.

Såväl i art. 5 som i flera av de följande artiklarna återfinnes uttrycket »det strömfall eller den fasta egendom eller det samfärdsels- eller det flottningsintresse, för vars räkning företaget äger rum». Med uttrycket åsyftas den, som i egenskap av sökande ställt sig som initiativtagare. Till sökande bör uppenbarligen hänföras jämväl den, som i den ordning art. 10 föreskriver förenat sig med sökanden om företagets utförande. En sådan ställning tillkommer däremot icke den, som enligt ettdera rikets lagstiftning ålagts skyldighet att taga del i företaget. Med konventionens utgångspunkt är frågan därom en vartdera rikets egen inre angelägenhet, som är utan betydelse för tolkningen av nu ifrågakvarande bestämmelse.

Art. 6.

Vad angår första punkten i denna artikel hänvisas till den allmänna motivering. Ersättning.

Enligt andra punkten skola frågor om åtgärder till förebyggande eller minskande av skada i anledning av ett företag behandlas enligt lagen i det rike, där åtgärden skall vidtagas. Sådan fråga kan uppkomma såväl i samband med bedömandet av företagets tillåtlighet som ock därefter. I förstnämnda fall upptages föreskrift därom i tillståndet till företaget, vad det andra landet angår på grund av de villkor, som må ha uppställts för detta lands samtycke (jfr art. 13). Är fråga om en åtgärd till förekommande av skada för en enskild sakägare synes spörsmålet härom lämpligen böra behandlas i samband med övriga ersättningsfrågor. Så gott som undantagslöst torde också det land, där den förebyggande åtgärden skall vidtagas, vara detsamma, som det, där skadan kommer att uppstå. Skulle så icke vara förhållandet, har det likväl ansetts riktigare att hänskjuta avgörandet till åtgärdslandets lag.

Art. 7.

Beträffande denna artikel hänvisas till den allmänna motiveringen.

Tidsbegränsning.

Art. 8.

Till avgifter och fonder, som avses i denna artikel, torde böra å svensk sida hänföras fiskeavgifter, som omnämnas i 2 kap. 10 §, regleringsavgifter enligt 4 kap. 14 § samt vattendomstolsavgifter enligt 11 kap. 95 § vattenlagen. Beträffande sistnämnda avgifter upptager dock förslaget i art. 23 en särskild bestämmelse. Enligt den norska regleringsloven kunna avgifter utgå och fonder nedsättas till förmån för norska staten och norska kommuner (§ 11), Avgifter och fonder.

för fattigvård och understöd åt arbetare och deras familjer (§ 12 p. 7), samt för främjande av jordbruk och fiske (§ 12 p. 8). Med avgift har likställts gottgörelse, som enligt regleringslovens § 13 skall utgå för rådigheten över sjö, som icke i sin helhet är underkastad äganderätt.

Beträffande tolkningen av uttrycket »för vilkas räkning företaget äger rum» hänvisas till vad som yttrats under art. 4.

Såsom i den allmänna motiveringen utvecklats har ansetts, att de i denna artikel avsedda avgifter och fonder skola utgå till det rike, där företaget skall verkställas. Bestämmelse härom har upptagits i 2 momentet. Med uttrycket åsyftas uppenbarligen allenast att angiva hemortslandet för de intressen, till förmån för vilka ifrågavarande skyldigheter kunna åläggas, däremot ej att giva någon regel om vilken äger att uppbära avgifterna eller förvalta de ned-satta fonderna.

En synpunkt, som vid bestämmande av avgifters och fonders storlek torde vara av betydelse, synes i detta sammanhang icke böra förbigås. De förhållanden, som enligt vartdera landets lagstiftning i allmänhet ligga till grund för detta bestämmande, hänföra sig i förevarande fall såväl till företagslandet som ock till det andra landet. Vid en vattenreglering äro sålunda, vad angår företagens aktiva sida, de naturliga betingelserna för själva regleringsåtgärden att finna inom det land, där företaget skall verkställas, varemot förutsättningen för regleringsnyttans tillgodogörande, fallhöjden, tillhör det land, där strömfallet är beläget. Jämväl företagens passiva verkningar fördela sig på båda länderna. Det ligger i sakens natur, att dessa förhållanden icke kunna lämnas obeaktade vid avvägandet av ifrågavarande skyldigheters omfattning. I förslaget ha dessa synpunkter kommit till uttryck i stadgandet i 2 mom., att avgifter och fonder skola fastställas med hänsyn till intressen — såväl aktiva som passiva — inom det rike, där företaget skall verkställas. Huruvida med hänsyn till intressen inom det andra riket skyldigheter av nu ifrågavarande slag skola åläggas är, såsom framhållits i den allmänna motiveringen, en detta rikes egen inre angelägenhet.

Den i 2 mom. intagna regeln om beräkning av kraftökningen innebär, att till grund för densamma skall läggas det belopp i naturkraft, vars uttagande möjliggöres genom regleringen, oberoende av huruvida större eller mindre del därav verkligen tillgodogöres.

Genom stadgandet i 4 mom. har åläggandet av avgifter och fonder att utgå från det ena riket till det andra uttryckligen begränsats till de i 1 mom. angivna fall. Såsom framhållits i det vid förslagens avgivande uppsatta protokollet avser denna begränsning dock icke avgifter och fonder, som enligt vederbörande rikes lag kunna fastställas såsom ersättning eller till täckande av kostnader för åtgärder till förebyggande eller minskande av skada eller olägenhet för allmänna eller enskilda intressen. Det torde vara uppenbart, att begränsningen ej heller åsyftar sådana kostnader för det allmänna, som äro omedelbart föranledda av arbeten å anläggningarna såsom för polisbevakning, samlingslokaler för arbetarna och dylikt (jfr norska regleringslovens § 12 p. 4).

Art. 9.

Beträffande denna artikel hänvisas till den allmänna motiveringen.

Kraftöver-
föring.

Art. 10.

Bestämmelserna i denna artikel avse, såsom framhållits i den allmänna motiveringen, huruvida en intressent inom det ena riket äger rätt eller skyldighet att taga del i ett företag, varom fråga väckts av en intressent inom det andra riket. En sådan samverkan kan enligt denna artikel grundas uteslutande på överenskommelse mellan intressenterna. Däremot innebär stadgandet icke någon begränsning av den rätt, som enligt ettdera rikets lagstiftning må förefinnas för en intressent inom detta att påkalla deltagande i företaget av andra intressenter inom samma rike. Delaktighet.

En överenskommelse mellan intressenter från båda rikena skall, för att bli gällande, godkännas av vederbörande myndighet i vardera riket. Stadgandet, som äger motsvarighet i båda ländernas lagstiftning, har upptagits i syfte att bereda tillfälle till en granskning av överenskommelsens lämplighet och fullständighet. Att överenskommelsen, sedan sådant godkännande erhållits, är bindande jämväl mot framtida ägare, torde ligga i sakens natur.

Art. 11.

Med hänsyn till omfattningen av de förpliktelser, som kunna komma att åläggas i samband med ett företag gent emot ettdera riket eller intressen inom detta, har i denna artikel upptagits en bestämmelse om säkerhets ställande. Vad angår det rike, där företaget skall verkställas, torde stadgandet komma till användning företrädesvis i sådana fall, då det intresse, för vars räkning företaget äger rum, tillhör det andra riket. Beträffande sistnämnda rike har stadgandet omvänt sin förnämsta betydelse för det fall, att nyss angivna intresse hänför sig till företagslandet.

Säkerhets
ställande.

Har från någotdera riket framställts krav å säkerhet, innefattas häri uppenbarligen ett villkor, utan vars fullgörande företaget icke må verkställas.

Art. 12 och 13.

Dessa artiklar motsvara art. 2 i 1905 års konvention. Beträffande de förhållanden, som må föranleda framställande av krav å samtycke från det andra rikets sida, ansluter sig art. 12, med vissa jämkningar, till nämnda konvention. I överensstämmelse med de synpunkter, som gjort sig gällande vid avfattningen av art. 1 mom. 1 i förslaget, har emellertid fisket tillerkänts en med övriga intressen lika berättigad ställning. Stadgandet i art. 13 om de grunder, som skola iakttagas vid samtyckeprövningen, saknar motsvarighet i 1905 års konvention. Enligt denna artikel skall frågan därom bedömas på samma sätt som om samtyckelandet haft att, med tillämpning av sin egen lagstiftning, meddela tillstånd till företaget. Att emellertid härvid bestämmelserna i art. 4 och 5 om likställighet mellan intressen inom båda rikena skola iakttagas, ligger i öppen dag.

Samtycke.

I 1905 års konvention upptages icke någon bestämmelse om, huruvida för samtycke må uppställas särskilda villkor. I konventionens avfattning torde dock icke ligga något hinder därför. Till denna uppfattning ansluter sig ock stadgandet i art. 13 av förslaget. Vid sådant förhållande har det emellertid ansetts vara av betydelse att närmare fastställa beskaffenheten av de villkor, som kunna förknippas med ett samtycke. I främsta rummet komma härvid i fråga sådana som avse företagets planläggning, därunder inbegripet jämväl vattenhushållningen. Likaledes bör i samband med ett samtycke kunna uppställas förbehåll angående vidtagande av åtgärder till skydd för av vattenförhållandena beroende intressen såsom samfärdsl, flottning eller fiske eller jordbruket eller klimatiska eller sanitära förhållanden. Däremot överensstämmer det icke med förslagets ståndpunkt, att i denna ordning föreskrifter skulle kunna meddelas angående tillståndets tidsbegränsning eller i fråga om avgiftsskyldighet till stat eller kommun eller dylikt. Vad särskilt angår avgifter och fonder hänvisas till vad som yttrats vid art. 8.

Art. 14.

Förslaget. Bestämmelserna i denna artikel utgöra allenast en närmare utveckling av huvudregeln i art. 3 mom. 1.

*Ansökans
ingivande.*

I allmänhet skall, enligt den svenska vattenlagen, ansökan om tillstånd till ett företag ingivas till vattenrättsdomaren i vederbörande vattendomstol. I vissa fall, såsom i fråga om torrlägnings- och flottledsföretag, inledes emellertid frågans behandling genom en till vederbörande länsstyrelse ställd ansökan om förordnande av förrättningsman. Att jämväl en sådan ansökan inefattas under artikelns uttryck »ansökan om tillstånd till ett företag» torde vara uppenbart.

I fråga om ansökningens innehåll upptagas i den svenska vattenlagen ingående bestämmelser. Motsvarande föreskrifter återfinnas i den norska reguleringsloven. Av stadgandet i 2 mom. framgår, att sökandens uppgiftsskyldighet avser båda länderna. Vad angår det land, där företaget verkställs, kommer därjämte detta lands lagstiftning att äga tillämpning.

Art. 15.

*Under-
rättelser.*

Efter ansökningens ingivande följer enligt båda ländernas lagstiftning ett kungörelseförfarande, avseende sakägares underrättande samt inhämtande av yttranden från myndigheter och andra. Enligt denna artikel skall företagslandets lagstiftning härutinnan äga omedelbar tillämpning allenast beträffande företagslandet, varemot det tillkommer vederbörande myndighet i det andra riket att på sätt denna myndighet anser lämpligt kungöra ansökningen inom sistnämnda rike. För att inbyggarna i detta skola komma i tillfälle att inför företagslandets myndighet bevaka sina intressen, måste därvid meddelande lämnas om ordningen för frågans behandling inom företagslandet t. ex. inom vilken tid erinringar mot ansökningen skola göras o. dyl. Erforderliga uppgifter härom skola tillhandahållas av företagslandets myndighet. De tidsfrister, som av denna myndighet fastställas, måste uppenbarligen utmätas så,

att erforderligt rådrom beredes jämväl det andra landets inbyggare för bevakande av deras intressen.

Art. 16.

Med stadgandet åsyftas att bereda tillfälle till samverkan mellan båda ländernas myndigheter för gemensamma frågors utredning. Härigenom torde ett tidsödande och kostsamt dubbelarbete i viss mån kunna undvikas, varjämte större enhetlighet och likformighet i frågornas behandling kunna ernås.

Inhämtande
av upplys-
ningar.

Art. 17—19.

Beträffande den allmänna innebörden av dessa artiklar hänvisas till den allmänna motiveringen.

Kommissions-
behandling.

Av de spörsmål, som enligt art. 19 tillhöra kommissionsbehandling, är en del av den för båda rikena gemensamma natur, att de kunna bli föremål för samtyckeprövning. Till denna grupp äro att hänföra förutom huvudspörsmålet, huruvida företaget bör äga rum, jämväl de i 1 mom. under a) och b) upptagna frågorna. Jämväl i de ämnen som avhandlas under d) äger, enligt särskild bestämmelse i förslaget (art. 10), båda rikena beslutanderätt. I andra fall åter, nämligen de under c), f) och g) upptagna, tillkommer prövningen uteslutande företagslandet. I ett fall, det under e), äger vardera riket, såvitt detta rike angår, att besluta. Under sådana förhållanden kunde det framstå som riktigare, om kommissionens undersökning inskränktes att avse sådana gemensamma frågor, i vilka båda rikena ägde prövningsrätt.

En sådan uppfattning står emellertid icke i överensstämmelse med den uppgift, som i förslaget tillagts kommissionen. Vare sig prövningen av en viss fråga tillkommer företagslandet ensamt eller båda länderna, ingår i denna prövning ett bedömande av förhållanden, som beröra båda länderna. Syftet med kommissionen är att underlätta utredningen av sådana för båda rikena gemensamma spörsmål. Ur denna synpunkt är det av underordnad betydelse, huruvida prövningsrätten tillkommer det ena eller andra landet. I överensstämmelse härmed har kommissionsbehandlingen ej heller formellt anknutits till samtyckeprövningen, även om det är uppenbart, att den för nu angivna fall kommer att rent sakligt sett i främsta rummet bli av betydelse. Vad som däremot bör fasthållas är, att kommissionen bör behandla allenast sådana frågor, som kunna vara av gemensamt intresse för båda rikena, samt att dess undersökning alltså icke bör gripa in i spörsmål, som uteslutande hänföra sig till ettdera riket. För dessa sistnämndas behandling gäller utan undantag regeln i art. 3 mom. 2. Att kommissionen icke äger att taga befattning med ersättningsfrågor, har utan uttryckligt stadgande ansetts ligga i sakens natur.

Art. 20.

Den prövning, som enligt art. 2 i 1905 års konvention tillkommer det andra riket, torde allmänt ha uppfattats såsom en rent administrativ angelägenhet. Enligt det nu ifrågavarande förslaget gestalta sig förhållandena i viss mån annorlunda. Då frågan om samtycke enligt detta förslag skall avgöras i över-

Prövnings-
myndighet.

ensstämmelse med grunderna för vederbörande rikets lagstiftning, låge det otvivelaktigt nära till hands, att denna fråga behandlades i samma ordning som gäller beträffande tillstånd till ett företag. En tillämpning härav skulle ha till följd, såvitt den norska vattenlagstiftningen angår, att samtycke i allmänhet skulle meddelas av den norska koncessionsmyndigheten, d. v. s. Konungen, varemot å svensk sida frågan i regel skulle behandlas i rättslig ordning och avgörandet i första hand tillkomma vattendomstol. I särskilda fall äger dock jämväl enligt vattenlagen Konungen pröva ett företags tillåtlighet och villkoren därför (se 2 kap. 3 §, 4 kap. 13 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 3 §, 7 kap. 46, 55 §§). Med hänsyn till det nu anförda och då det, ej minst ur förhandlings-synpunkt, måste anses innebära en avgjord fördel, att prövningen av företagets tillåtlighet i båda rikena tillkommer motsvarande myndighet, har i denna artikel införts bestämmelse därom, att samtyckeprovningen i båda rikena tillkommer den högsta statsmyndigheten, Konungen. De nu framhållna synpunkterna torde böra leda till att för det fall, då det andra riket för sitt samtycke uppställt villkor, frågan om företagets tillåtlighet i vad företagslandet angår må förbehållas Konungens prövning. Jämväl härom har bestämmelse upptagits i denna artikel. Att den prövningsrätt, som sålunda tillkommer den högsta statsmyndigheten i vardera riket, icke avser ersättningsfrågor, har ansetts ligga i sakens natur.

Art. 21.

Tillståndets
innehåll.

Att tillståndet till ett företag skall meddelas av den myndighet, som enligt företagslandets lag är därtill behörig, följer redan av huvudregeln i art. 3 mom. 1. Ur formell synpunkt utgöra bestämmelserna i art. 20 om den prövningsrätt, som i vissa fall tillkommer vardera rikets högsta statsmyndighet, intet undantag från denna regel. Men det ligger i sakens natur, att de föreskrifter, som sålunda meddelats, skola iakttagas i fråga om tillståndets innehåll. Härutinnan föreligger full motsvarighet till det fall, då enligt vattenlagen för ett företag vissa villkor uppställts av Konungen.

Vad angår de ämnen som skola behandlas i tillståndet gäller likaledes enligt huvudregeln i art. 3 mom. 1 företagslandets lag. Från denna huvudregel utgöra dock bestämmelserna i art. 3 mom. 2 och art. 6 betydelsefulla undantag. I dessa fall tillkommer det andra riket en från tillståndet skild, helt fristående prövningsrätt.

Vidkommande först de i art. 3 mom. 2 behandlade spörsmålen äro dessa av den beskaffenhet, att bestämmelser i dessa ämnen skola, om prövningen varit fullt enhetlig, enligt båda ländernas lagstiftning upptagas i tillståndet (koncessionen). I viss mån annorlunda gestaltar sig den prövningsrätt, som avses i art. 6. Enligt norsk lagstiftning ingå i allmänhet icke ersättningsfrågor bland de spörsmål, varom bestämmelser meddelas i tillståndet (koncessionen). Den svenska vattenlagen intager i detta fall en annan ståndpunkt. Enligt denna skall i samband med tillståndet ett avgörande alltid ske av förekommande ersättningsfrågor.

För att tillfälle må beredas för den prövning, som sålunda må ankomma på det andra riket, har i art. 22 intagits bestämmelse därom att tillståndet icke

är gällande i detta rike med mindre samma rike meddelat förklaring därom, att tillståndet tillkommit i den ordning, som är stadgad i konventionen. Då sådan förklaring i själva verket utgör en nödvändig komplettering av tillståndet, bör i detta intagas erinran därom.

Art. 22.

Vad angår 1 och 2 mom. i denna artikel hänvisas till vad här ovan yttrats under art. 21.

Tillståndets
rättsverkan
i det andra
riket.

Föreskriften i 3 mom. ansluter sig till stadgandena i art. 6. Då enligt sistnämnda artikel ersättningsfrågor skola bedömas enligt lagen i det rike, där skadan eller olägenheten uppstår, följer härav, att samma rikets lag skall äga tillämpning jämväl beträffande sättet och tiden för ersättningsars erläggande, tiden för tillträde av fast egendom, som avstås, samt angående påföljder, som äro förenade med underlåtenhet i fråga om uppsägning, där sådan är föreskriven, fastställda ersättningsars erläggande m. m.

Art. 23.

Denna artikel har betydelse särskilt med hänsyn till den svenska vattenlagens regler om bidrag till kostnaden för vattendomstolarnas organisation och verksamhet (11 kap. 95 §). De grunder, som i vattenlagen stadgas för bestämmande av detta bidrags belopp, äro mindre väl lämpade för de i konventionen avsedda fall. Vattendomstolens prövning omfattar här allenast en del av de frågor, som, då företaget och dess verkningar helt falla inom svenskt område, ankomma på dess behandling. Med hänsyn härtill har det ansetts påkallat att bereda möjlighet för beloppets nedsättande under vad eljest skulle ha utgått.

Avgift för
ansökans
behandling.

Art. 24.

Uti 1905 års konvention upptagas icke några bestämmelser angående tillsyn och underhåll av ett företag. Av konventionens allmänna utgångspunkt torde dock följa, att i denna fråga får anses gälla lagen i det rike, där företaget verkställts. Denna regel torde i saknad av annan bestämmelse böra anses äga tillämpning jämväl beträffande ersättning för skada i anledning av bristande underhåll.

Tillsyn och
underhåll.

Uti förslaget har i 1 mom. av denna artikel såsom huvudregel upptagits, att lagen i företagslandet skall gälla. I överensstämmelse med andra punkten i art. 6 har dock undantag gjorts i fråga om åtgärder till förebyggande av skada och olägenhet. Dessutom har ett uttryckligt stadgande meddelats om likställighet mellan intressen inom båda rikena. Vad åter gäller ersättning för skada och olägenhet har, i anslutning till förslagets allmänna standpunkt, företräde givits åt lagen i det rike, där skadan eller olägenheten yppas. Slutligen ha enligt 3 mom. de rörande tillsyn och underhåll meddelade bestämmelserna gjorts tillämpliga i fråga om vattenhushållningen.

Art. 25.

Ej heller i fråga om ett företags nedläggande innehåller 1905 års konvention några bestämmelser. Rent formellt skulle ju under de i art. 1 av nämnda

Nedläggande.

konvention angivna åtgärderna jämväl kunna inbegripas åtgärd för ett företags nedläggande. Med all sannolikhet har emellertid detta icke varit avsett. Härpå tyder redan avfattningen av art. 1. Denna synes närmast taga sikte på sådana åtgärder, som äro ägnade att främja skilda av vattenförhållandena beroende intressen, däremot ej åtgärder, som ha sin grund uteslutande däri, att det intresse, som ursprungligen påkallat en förändring, sedermera förlorat sin betydelse. Till stöd för denna uppfattning kan åberopas innebörden av konventionens art. 2. Det torde icke kunna antagas, att en åtgärd, som allenast syftar till ett återställande av tidigare förhållanden, skulle i den omfattning, som komme att ske enligt sistnämnda artikel, göras beroende av det andra rikets medgivande, detta desto mindre som enligt den lagstiftning, som i båda länderna gällde vid tillkomsten av 1905 års konvention, rätten till ett sådant nedläggande av ett företag var så gott som oinskränkt.

Enligt det föreliggande förslaget ingår ej heller ett företags nedläggande bland de arbeten eller åtgärder, som åsyftas i art. 1. En allmän bestämmelse i detta ämne torde emellertid icke böra saknas i en ny konvention, även om de därmed förknippade spörsmålen, särskilt vid mera omfattande företag, äro av synnerligen invecklad natur och ej heller i detta sammanhang kunna väntas bliva föremål för en uttömmande behandling.

Jämväl i fråga om ett företags nedläggande bör företagslandets lag äga tillämpning. Denna huvudregel har upptagits i 1 mom. Däremot har tillräcklig anledning icke ansetts föreligga, att för detta fall uppställa villkor i fråga om det andra rikets samtycke. Uppenbart är emellertid, att intressen inom sistnämnda rike skola anses likaberättigade och att vid frågans behandling tillfälle bör beredas för deras bevakande. För utredning av gemensamma spörsmål bör i mån av behov samverkan äga rum mellan resp. myndigheter i båda rikena.

Beträffande skada och olägenhet, som uppstår till följd av ett företags nedläggande, och vidtagande av åtgärder till förebyggande av sådan skada hänvisas i 2 mom. till motsvarande bestämmelse för ett företags verkställande. Huruvida och i vad mån ersättning skall utgå, är alltså att bedöma enligt lagen i det rike, där skadan uppkommer.

Art. 26.

*Samfärdsel
och flottning.*

Denna artikel, som motsvarar art. 3 av 1905 års konvention, innefattar icke någon saklig avvikelse från innehållet i sistnämnda artikel.

Bland de frågor, som avhandlas i denna artikel, ingår jämväl öppnande av farled eller flottled. De för detta ändamål erforderliga åtgärderna kunna vara av den beskaffenhet att de på sätt i art. 1 mom. 1 av förslaget angives inverka å vattenförhållandena i det andra riket eller genom hinder för fiskens gång skada fisket i sistnämnda rike. Dessa åtgärder innefatta för sådant fall ett företag i konventionsförslagets mening och de därom i förslaget upptagna bestämmelserna bliva att tillämpa. Emellertid låter det sig väl tänkas, att åtgärderna icke medföra någon sådan inverkan, som avses i art. 1 mom. 1. De äro då icke underkastade konventionens bestämmelser om företag. För detta

fall har stadgandet uti nu ifrågavarande artikel icke annan betydelse än att däri utsäges att samma rätt att väcka fråga om farledens eller flottledens öppnande tillkommer inbyggarna i vardera riket. Denna rätt är i nu angivna fall ej heller beroende av sådan förklaring, varom stadgas i art. 14 mom. 1.

Uti lagen den 19 juni 1919 om flottning i allmän flottled finnas intagna vissa bestämmelser, som röra utländsk mans rätt till flottning här i riket. Sålunda stadgas i 39 §, att ledamot i flottningsförenings styrelse skall vara i riket bosatt svensk medborgare, där ej för särskilt fall Konungen medgiver undantag. Dessutom föreskrives i 83 §, att utländsk man, som vill idka flottning i svensk flottled, har att hos länsstyrelsen i orten nedsätta en av två vederhäftiga inländska män utfärdad löftesskrift däruti de, en för bägge och bägge för en, borga såsom för egen skuld för fullgörande av vad honom som flottande åligger. Motsvarighet till sistnämnda bestämmelse återfinnes uti 24 § av den vid tiden för konventionens tillkomst gällande flottningsstadgan. Fråga har uppkommit, huruvida dessa bestämmelser stå i överensstämmelse med den grundsats om likställighet mellan flottningsintressen inom båda rikena, varå art. 3 i 1905 års konvention är byggd.

Vad först angår 39 § i flottningslagen angående ledamotskap i flottningsförenings styrelse ansluter sig denna bestämmelse till en i den svenska bolags- och föreningsrätten så gott som undantagslöst tillämpad princip. Med hänsyn till de förvaltningsuppgifter, som tillkomma flottningsförenings styrelse, och dess ställning av representant för flottningsföreningen i förhållande såväl till det allmänna som till tredje man, torde någon saklig invändning icke kunna göras mot stadgandets innebörd. Ej heller torde däri böra anses ligga någon mot konventionen stridande inskränkning i en utländsk flottandes rätt att begagna sig av en å svenskt område förefintlig flottled. Från stadgandet äger Konungen att för särskilt fall medgiva undantag. Denna dispensrätt är uppenbarligen av stor betydelse i avseende å sådana flottleder, där flottning mellan rikena förekommer. För ett planmässigt ordnande av flottningen å ömse sidor torde det i allmänhet vara lämpligt, att i resp. flottningsföreningars styrelser beredes plats för någon representant för det andra landets flottningsintressen.

Beträffande därefter det i 83 § flottningslagen upptagna stadgandet synes mera tveksamt, huruvida detta stadgande, som otvivelaktigt berör själva flottningsrätten, står i full överensstämmelse med den i art. 3 av 1905 års konvention intagna ståndpunkten. Till stöd för detsamma kunna dock anföras starka sakliga skäl. Vid sådant förhållande och då stadgandet å svensk sida varit gällande under en tid av nära 50 år torde tillräcklig anledning för att nu upphäva detsamma icke föreligga. Det har emellertid ansetts riktigast, att detta undantag från huvudregeln upptages i konventionen. För detta ändamål har till art. 26 fogats en bestämmelse av nu antytt innehåll.

Art. 27.

Stadgandet hänför sig till bestämmelserna i 14 kap. 5 § vattenlagen samt å norsk sida § 64 vassdragsloven.

*Särskilda
bestämmelser.*

Undersök-
ningsarbeten.

Art. 28.

Tidsfrister. Enligt art. 22 äger ett tillstånd i det ena riket icke rättsverkan i det andra med mindre sådan förklaring, som avses i sistnämnda artikel, meddelats. Det ligger i sakens natur, att de tidsfrister, som enligt ettdera rikets lag skola räknas från ett tillstånds meddelande, icke böra i någotdera riket begynna att löpa förrän sådan förklaring givits. Förklaringen är nämligen att anse som en nödvändig komplettering till tillståndet, som först därmed erhåller full rättskraft. Bland bestämmelser, varå stadgandet äger tillämpning, kan erinras om reguleringslovens § 12 p. 1 om tidsfrister för företagets verkställande samt svenska vattenlagens 11 kap. 63 §.

Art. 29.

Ombud. I och med att tillstånd lämnats till ett företag, uppkomma mellan företags ägare och de sakägare, som i ena eller andra hänseendet äro beroende av företaget, ävensom det allmänna, rättsverkningar av olika slag. Dessa rättsverkningar hänföra sig i allmänhet till båda rikena. Då det för de sakägare, vilka icke äga hemvist i samma rike som företagets ägare, är av vikt att tillvaratagandet av deras intressen icke därigenom försvåras, har i överensstämmelse med vad som i motsvarande fall tillämpas inom fastighets- och näringslagstiftningen i denna artikel stadgats skyldighet för företagets ägare att på anfordran i det andra riket utse ombud. I artikelns 2 mom. har skyldigheten utsträckt att avse jämväl flottningsförening, dock med undantag för det fall, då denna ombesörjes av en enligt landets lag tillkommen flottningsförening. För svensk del saknar stadgandet praktisk betydelse, då enligt flottningslagens bestämmelser den allmänna flottningen alltid skall handhavas av flottningsförening.

Art. 30.

Verkställighet. I den allmänna motiveringen ha framhållits de skäl, som föranleda att möjlighet bör beredas till verkställighet av domar och därmed likställda urkunder i det andra riket. För detta måls vinnande kunna olika utvägar väljas. Den utländska domen kan tillerkännas en med inländsk dom likställd verkan och sålunda omedelbart utgöra grund för verkställighet. På denna grundsats bygger den med Danmark den 25 april 1861 avslutade konventionen om ömsesidig verkställighet av domar och utslag (K. F. den 15 juni 1861). I andra fall, då verkställbarhet här i landet på grund av ingångna traktater medgivits åt utländsk dom, har domen icke omedelbart tillagts sådan verkan utan som villkor uppställts inländsk myndighets förklaring, att domen må verkställas, eller ock av viss inländsk domstol meddelad stadfästelse å domen (jfr lag den 6 mars 1899 om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut samt lag den 8 juli 1904 om vissa internationella förhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, 3 kap. 6 §).

Enligt den norska rättens allmänna ståndpunkt (jfr Lov om rettergangs-måten for tvistemål §§ 167, 168) kan genom traktat utländsk dom tillerkännas rättskraft och verkställbarhet i Norge. Ett villkor för verkställbarhet utgör

dock alltid, att den utländska domen av norsk domstol underkastas en, visserligen formell, granskning.

I detta sammanhang må till sist omnämnas, att mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge inletts förhandlingar om verkställighet av domar och beslut angående utgivande av underhållsbidrag samt att, enligt vad som meddelats, därvid enighet vunnits om ett preliminärt förslag, grundat på principen om omedelbar verkställbarhet.

Denna grundsats synes också böra vinna tillämpning inom förevarande område. Med de vidsträckta befogenheter, som enligt förslaget tillerkännes en medborgare i det ena riket att verkställa ett företag till skada för egendom eller intressen inom det andra, framstår det som en angelägenhet av den allra största vikt, att den skadelidande utan omgång kan komma till sin rätt. Det nu sagda gäller i ännu högre grad i sådana fall, då någon i ettdera riket, utan iakttagande av konventionens bestämmelser, vidtagit en åtgärd till skada för egendom eller intressen inom det andra riket. I båda dessa fall är, såvitt angår ersättning för skadan, domstolens behörighet bunden till lagen i det rike, där skadan uppstår. Den invändning, som ofta framföres mot omedelbar verkställighet, att den utländska domstolens behörighet måste göras till föremål för prövning av myndighet i verkställighetslandet, kan i nu förevarande fall icke tillerkännas större vikt, då av konventionens egna bestämmelser framgår, vilketdera landet denna behörighet tillkommer. Ej heller torde de villkor om den förpliktade partens inkallande eller inställelse i rättegången, som i allmänhet uppställas, vara av den beskaffenhet, att de skulle nödvändiggöra någon granskning från verkställighetslandets sida. De myndigheter, åt vilka i vartdera riket konventionens tillämpning är anförtrodd, äga otvivelaktigt den kompetens och åtnjuta i båda länderna det allmänna förtroende att förslagets ståndpunkt i denna del icke torde giva anledning till någon mera vägande anmärkning.

I överensstämmelse med vad nu yttrats har i artikelns 1 mom. omedelbar verkställbarhet tillerkänts lagakraftvunnen dom eller lagakraftvunnet utlåtande, som meddelats i ettdera riket, jämväl i det andra riket. Att verkställbarheten måste begränsas till ålägganden av civil natur, ligger i öppen dag. Å andra sidan kan verkställigheten avse ej allenast ersättning utan även annan prestation, såsom fullgörandet av visst arbete. Med dom eller utlåtande åsyftas rättsliga avgöranden vare sig av domstol eller av synenämnd (förrättning enligt 10 kap. V. L.). Såsom framgår av 3 mom. inbegripas jämväl annat beslut ävensom fordran, därest de i ursprungslandet tillerkänts verkställbarhet lika med lagakraftvunnen dom.

I nyssnämnda norska »lov om rettergangsmåten» uppställas som villkor för att en utländsk dom må tilläggas rättskraft mot norsk medborgare, att denne antingen inställt sig i rättegången eller ock att stämningen delgivits honom personligen genom vederbörande utländska myndighet eller av norsk myndighet i överensstämmelse med norsk lag. Med stadgandet åsyftas uppenbarligen att vinna säkerhet, att den förpliktade parten verkligen erhållit kännedom om målet och sålunda varit i tillfälle att tillvarataga sin rätt. Härigenom av-

skäras sådana delgivningssätt, som bygga på en legal, i de faktiska förhållandena mer eller mindre starkt grundad presumtion att den förpliktade parten erhållit kännedom om stämningen, oaktat denna ej delgivits honom personligen. De nu antydda norska bestämmelserna torde giva uttryck åt en å förevarande område allmänt erkänd grundsats. Motsvarighet till desamma har upptagits i 2 mom.

Med avseende å avfattningen av detta moment torde böra framhållas, att med uttrycket, att den förpliktade »inställt sig i rättegången» uppenbarligen åsyftas ej allenast personlig inställelse utan jämväl inställelse genom ombud samt att vad angår frågan, huruvida stämningen delgivits inom behörig tid eller på lagligt sätt, domstolslandets lag är avgörande. I detta sammanhang må för svensk del erinras om stadgandena i 11 kap. 22 och 9 §§ Rättegångsbalken. Enligt det sistnämnda lagrummet må, då svaranden vistas å ort utom riket, delgivningen ske enligt lagen å den utrikes orten. Det ligger i sakens natur att delgivning med ombud, som utsetts enligt art. 29, bör tillerkännas samma rättsverkan som om delgivningen skett med den förpliktade personligen.

Närmare bestämmelser om förfarandet meddelas i 4 och 5 mom. I 5 mom. har i förtydligande syfte intagits bestämmelse om, att förmånsrätt, som är förenad med fordran på avgifter och fonder, icke kan göras gällande. Slutligen har i 6 mom. verkställbarhet tillagts jämväl ersättning för kostnader.

Art. 31.

Företag utan
tillstånd.

Enligt båda ländernas lagstiftning gäller, att företag i ett vattendrag kan under vissa förutsättningar verkställas utan något tillstånd av offentlig myndighet. Någon avvikelse från denna grundsats upptages ej heller i konventionsförslaget. Den omständigheten, att en åtgärd är av den beskaffenhet, som angives i art. 1 mom. 1, medför icke i och för sig att tillstånd till företaget erfordras. Denna fråga är, såsom framgår av art. 3 mom. 1, att bedöma enligt lagen i det rike, där företaget skall verkställas. Av stadgandet i art. 5 följer, att vid detta bedömande hänsyn skall tagas till verkningarna ej allenast i sistnämnda rike utan jämväl i det andra riket. I överensstämmelse härmed har i denna artikel upptagits bestämmelse därom att, om företaget verkställs utan tillstånd, båda rikenas inbyggare skola i fråga om företags laglighet äga samma rätt att tillvarataga sina intressen.

Art. 32.

Sammanslut-
ningar.

I överensstämmelse med vad som skett i 1905 års konvention har i vissa artiklar av det föreliggande förslaget »inbyggare» använts som beteckning för rättssubjekt, tillhörande ettdera riket. Att under denna beteckning bör inrymmas ej allenast fysiska utan jämväl juridiska personer ligger i öppen dag. Bestämmelse härom har upptagits i denna artikel.

Uti det vid förslagets avgivande uppsatta protokollet har gjorts ett uttalande angående flottningssammanslutningarnas rättsställning. Att flottning i allmän flottled här i riket allenast kan utövas av en enligt flottningsslagen bildad

flottningsförening, framgår av 2 § i nämnda lag. Vad angår flottningen å norskt område föreligger icke någon skyldighet för de flottande att samman-sluta sig till en flottningsförening. På yrkande av majoriteten bland de flot-tande kan dock under vissa villkor beslut fattas, att flottningen skall äga rum gemensamt och under gemensam styrelse (»fellesflötning»). Har gemensam flottning införts, medför detta förhållande vissa befogenheter gentemot strand-ägare och andra i avseende å anläggningar och arbeten i vattendraget (vass-dragsloven §§ 51, 53).

I fråga om de vattendrag, där flottning av virke från Norge till Sverige förekommer, har i åtskilliga fall jämväl flottningen å norsk sida ombesörjts av den svenska flottningsföreningen. I dessa fall är visserligen flottningsför-eningen att betrakta som en sammanslutning av de flottande, vilken ombesör-jer virkets framflottning på grund av dessas tysta eller uttryckliga uppdrag. Dess rättsställning i förhållande till strandägare och andra är dock densamma som varje enskild virkesägares och någon fellesflötning i »vassdragslovens» mening har därigenom icke kommit till stånd. En förutsättning för att sådan flottning skall anses för handen, är uppenbarligen att frågan därom behandlas i den ordning norsk lag stadgar. Till förebyggande av missförstånd på denna punkt har förenämnda uttalande tillkommit.

Art. 33.

Enligt vattenlagen är den svenska staten, då den vill verkställa ett företag, Statsföretag. likställd med enskild sakägare. Frågan om företagets tillåtlighet och de vill-kor, som skola gälla för företaget, bedömas alltså efter samma regler som i fråga om ett helt enskilt företag. Även vad angår frågans formella behand-ling är samma förfarande att iakttaga. Enligt den norska lagstiftningen ge-stalta sig förhållandena väsentligen annorlunda i såväl materiellt som for-mellt hänseende. Enligt »reguleringsloven» har staten en obetingad företrä-desrätt framför den enskilde att verkställa ett regleringsföretag. Denna före-trädesrätt är icke beroende därav, huruvida staten äger egendom, som genom regleringen skulle tillföras nytta. Beträffande frågans formella behandling bortfaller uppenbarligen, då staten skall verkställa ett företag, den egentliga koncessionsprövningen.

De i förslaget upptagna bestämmelserna äga tillämpning jämväl å statsföre-tag. Verkställes företaget å norskt område skall, enligt art. 3 mom. 1, frågan om den norska statens företrädesrätt till företaget alltså bedömas enligt norsk lag jämväl för det fall, att ansökan om företaget göres av ägare till strömfall i Sverige. Tillerkännes den norska staten företrädesrätt, förfaller den från svensk sida gjorda ansökningen. Med denna utgång kunna givetvis några skyldigheter i anledning av den svenska strömfallsägares ansökan icke län-gre åläggas denne. Uppenbart är att, därest endera staten vill inom den and-ras område verkställa ett företag, den i fråga om tillåtligheten av företaget och villkoren därför är att i allo likställa med en enskild (jfr. art. 32). Vissa jämkningar beträffande förfarandet torde dock ifrågakomma. Därest ansökningen grundas å beslut av den högsta statsmyndigheten, synes sådan

förklaring, som avses i art. 14, icke erfordras, ej heller torde någon tillämpning av art. 11 vara påkallad. I mån den prövning, som avses i art. 3 mom. 2, tillkommer den högsta statsmyndigheten, bortfaller ock tillämpningen av bestämmelserna i art. 22 mom. 2.

Därest den norska staten vill inom sitt eget område verkställa ett företag, inledes icke behandlingen härav genom någon till koncessionsmyndigheten ställd ansökan. Stadgandet i art. 14 om ansökans ingivande är efter orden icke tillämpligt å detta fall. Det torde emellertid vara uppenbart, att vad i nämnda artikel stadgas om de upplysningar, som ansökningen bör innehålla, samt dennas översändande till det andra riket i sådant fall skall avse den allmänna planen för företaget. Bestämmelserna i art. 21 om tillståndets innehåll komma att äga tillämpning å det statsmyndighetens beslut, enligt vilket företaget skall verkställas.

Art. 34, 35.

Ikraftträdande m. m.

Med den nya konventionens ikraftträdande skall 1905 års konvention upphöra att gälla. I överensstämmelse med allmänna civilrättsliga regler har intrång ansetts icke kunna ske i redan förvärvade rättigheter. På grund härav har särskild övergångsbestämmelse meddelats om fortsatt tillämplighet i vissa fall av äldre bestämmelser. Jämväl å företag, som sålunda skola bedömas enligt äldre stadganden, skola dock tillämpas art. 24 om tillsyn, underhåll och vattenhushållning samt art. 25 om nedläggande.

Den 11 januari 1909 ingicks mellan Nordamerikas Förenta Stater, å ena, *Nordamerikas Förenta Stater och Canada.* samt Storbritannien för Dominion of Canada, å andra sidan, en konvention angående vissa frågor rörande de mellan Dominion och Förenta Staterna belägna sjöarna och vattendragen ävensom andra för länderna gemensamma vattenrättsliga spörsmål m. m. Därvid betecknades såsom gränsvatten sådana sjöar och vattendrag, där gränsen mellan länderna löper, jämte vikar och sund i dessa vattenområden. Under uttrycket inbegreps däremot icke vattendrag, vilka flyta till eller från nyss angivna vattenområden eller som korsa gränsen.

I konventionen upptagas till en början bestämmelser om att sjöfarten å gränsvatten ävensom å Michigansjön samt å kanaler, vilka förbinda gränsvatten, är på lika villkor fri för båda ländernas inbyggare och fartyg. Vidare stadgas, att båda länderna, vart å sin sida av gränsen, äga samma rätt att tillgodogöra sig vattnet i gränsvatten, och det ena landet får alltså icke minska vattentillgången för det andra.

Åtgärder inom ettdera landet för utnyttjande eller uppdämning av gränsvatten må, om åtgärderna äro av beskaffenhet att kunna inverka på vattenståndet eller vattenföringen i gränsvatten inom andra landet, i allmänhet ej vidtagas, med mindre tillstånd meddelats inom respektive Förenta Staterna eller Canada och företaget dessutom gillats av en ständig av båda länderna gemensamt tillsatt kommission. Denna regel skall dock icke lända till inskränkning i den rätt, som tillkommer vartdera landet att genom statens försorg utföra arbete i gränsvatten för strömfårans fördjupning, uppförande av vågbrytare och förbättring av hamnar eller vidtaga annan åtgärd till befrämjande av handel och sjöfart. Härvid förutsättes dock, att arbetet eller åtgärden icke medför *betydande* inverkan å vattenståndet eller vattenföringen på andra sidan gränsen. Bestämelsen utgör ej heller hinder mot att dessa vatten på vanligt sätt tagas i anspråk för sanitära syften eller hushållsändamål. I övrigt skall vid prövningen av ifrågavarande åtgärders tillåtlighet iakttagas, att vattnets tillgodogörande för sanitära syften eller hushållsändamål har företräde framför sjöfartens intressen och att båda dessa grupper böra tillgodoses före kraft- och bevattningsändamål. Intet företag må tillåtas, om det väsentligt inkräktar på annat sådant, vilket äger företräde enligt denna förmånsordning.

Inom sitt område förbehåller sig vartdera landet uteslutande bestämmanderätt och kontroll över utnyttjandet av sådana vattendrag, vilka korsa gränsen eller som flyta till gränsvatten. Men om en inom ena landet företagen åtgärd i ett av nämnda vattendrag tillskyndar rättsägare i andra landet någon skada, skola dessa njuta samma rätt och äga att begagna sig av samma lagliga hjälpmedel, som skulle tillkommit dem, om skadan uppstått inom det lands område, där åtgärden verkställdes. Stadgandet innebär ej, att det andra landet uppgivit sin rätt att framställa invändningar mot sådana åtgärder, som äro till väsentligt men för sjöfartsintressen.

Utan kommissionens medgivande eller särskild överenskommelse får ej inom ena landet meddelas tillstånd till utförande eller bibehållande av dammanläggningar eller vissa därmed jämförliga inrättningar i vattendrag, som korsa grän-

sen eller som flyta från gränsvatten, därest sådant skulle medföra höjning av vattenståndet i vattenområde inom det andra landet.

Gränsvatten eller vattendrag, som korsa gränsen, må ej inom ettdera landet förenas till skada för egendom eller för allmänna hälsotillståndet inom det andra.

Särskilda föreskrifter meddelas i syfte att begränsa uttagningen av vatten i Niagarafloden så att vattenståndet i Eriesjön och vattenföringen i floden ej skola röna märkbar inverkan därav. Utom för sanitära syften och hushållsändamål eller för vattentillförseln i kanaler, som tillgodose sjöfarten, får sålunda vatten uttagas blott för kraftändamål. Och i detta hänseende angives för vartdera landet viss vattenmängd, som det ej må överskrida vid uttagning av vatten i floden ovanför Niagarafallen.

St. Mary- och Milkfloderna jämte bifloder till dessa inom staten Montana, respektive provinserna Alberta och Saskatchewan, skola med hänsyn till bevattnings- och kraftändamål betraktas såsom ett vattendrag och vattnet däri lika fördelas mellan de båda länderna, dock med vissa jämkningar. Under ledning av kommissionen verkställa vissa angivna tjänstemän från vartdera landet tid efter annan gemensamt fördelningen.

Slutligen meddelas utförliga bestämmelser rörande kommissionens organisation och verksamhet. Den består av sex medlemmar, av vilka vartdera landet utser halva antalet. Vartdera landet betalar arvode och liknande ersättningar till de medlemmar av kommissionen, som detta land utsett. Övriga kostnader halveras. I de fall då, på sätt förut nämnts, till en åtgärd erfordras tillstånd av kommissionen, äro dess beslut bindande. Med avseende å prövnin-gen äro härvidlag vissa närmare bestämmelser meddelade. Särskilt stadgas, att kommissionen äger föreskriva nödiga skyddsåtgärder med hänsyn till motstående intressen. Kommissionen kan anlita sakkunniga biträden samt upptaga vittnesmål. Enskilda intressenter skola beredas tillfälle att uttala sig inför kommissionen.

Anmärkas må, att kommissionens befogenheter ej äro begränsade till vatten-rättsliga frågor. Tid efter annan skola, när ettdera landet så yrkar, till kom-missionen överlämnas även andra tvister med avseende å ettdera landets rättig-heter och skyldigheter eller intressen utefter den gemensamma gränsen i för-hållande till det andra landet eller dess inbyggare. I dessa fall har dock kom-missionen blott att avgiva utlåtande och förslag.

Genom särskild överenskommelse kunna emellertid alla slags tvister rörande det ena landets rättigheter och skyldigheter eller intressen i förhållande till det andra landet eller dess inbyggare överlämnas till kommissionens avgörande. Löses ej en sålunda hänskjuten tvist, emedan meningarna inom kommissionen äro lika delade eller av annan orsak, skall frågan underställas skiljedomare, ut-sedd enligt reglerna i 4, 5 och 6 mom. i art. 45 av Haagkonventionen den 18 oktober 1907 för avgörandet på fredlig väg av internationella tvister.

*Schweiz och
Frankrike.*

Vattenförhållandena i Rhône ha föranlett avtal och underhandlingar mellan Schweiz och Frankrike. Nämda flod upprinner på schweiziskt område, flyter sedan genom Genève sjön samt lämnar åter denna sjö vid staden Genève. Där-efter löper den genom kantonen Genève, utgör vidare på en sträcka av åtta kilometer gräns mellan Frankrike och Schweiz och inkommer sedan helt och hål-let på franskt område.

Behovet av överenskommelser i avseende å Rhône's vatten har gjort sig gällande i två riktningar. Till en början ha bestämmelser erfordrats med avseende å vattenståndet i Genève sjön. Regleringen av detta hade länge varit godtycklig, när den blev föremål för en överenskommelse, som efter långvariga förhand-lingar mellan kantonerna Genève, Vaud och Valais trädde i kraft den 17 de-

cember 1884. Enligt denna överenskommelse, vilken således tillkommit utan Frankrikes medverkan, åtog sig kantonen Genève att ombesörja manövreringen av dammar och avloppsluckor så, att vattenståndsvariationerna i sjön blevo på visst sätt begränsade. Sedan under världskriget fråga uppkommit att genom höjning av vattenståndet i Genève-sjön möjliggöra ökning av kraftproduktionen i Rhône, utsågo Frankrike och Schweiz år 1919 en gemensam kommission med uppdrag att revidera bestämmelserna av år 1884. Vid kommissionens första förhandlingar framlade Schweiz vissa förslag, som dock ej vunno Frankrikes gillande. Det överenskoms därför, att Schweiz skulle uppgöra ett nytt förslag i ämnet. Något positivt resultat hade emellertid ännu i slutet av 1928 ej uppnåtts, men överläggningarna inom kommissionen fortgå.

Som nyss nämnts utgör Rhône under viss del av sitt lopp gräns mellan Frankrike och Schweiz. Utnyttjandet av vattenkraften å denna sträcka ävensom i den närmast ovanför helt å schweiziskt område belägna delen av floden utgjorde föremål för en efter vidlyftiga förhandlingar den 4 oktober 1913 ingången konvention mellan de båda länderna. Däri uttalas, att kantonen Genève samt franska staten principiellt ha lika rätt till vatten och fallhöjd å förstnämnda sträcka, under det att kantonen ensam har motsvarande rätt beträffande den andra sträckan. Emellertid stadgas vidare, att vattenkraften i hela den nu ifrågavarande delen av floden skall tillgodogöras i en gemensam kraftstation. Beträffande denna fixeras åtskilliga tekniska detaljer i fråga om erforderliga vattenbyggnader m. m., varefter förklaras, att vardera parten tillkommer så stor del av den producerade energien, som med hänsyn till fallhöjden motsvarar dess nyss angivna andel i de sträckor, vilka tillgodogöras. Vardera staten äger att själv eller genom meddelande av koncession i enlighet med sin egen lagstiftning förfoga över sin kraftmängd. I avseende härå är dock viss samverkan föreskriven, och båda länderna måste enas angående koncessionsvillkoren. Särskilt avtal säges skola träffas angående åtgärder till skydd för fisket och med hänsyn till samfärdsel och flottnig. Slutligen förbehålles full handlingsfrihet i fråga om försvarets intressen samt beträffande tullfrågor. I enlighet med denna konvention ha sedermera damm och kraftanläggning utförts samt under åren 1917 och 1918 de båda ländernas regeringar meddelat koncession åt viss företagare.

Ett annat exempel på intressegemenskap mellan Schweiz och Frankrike erbjuder floden Doubs. Denna har sin källa i sistnämnda land, utgör därefter länge gräns mellan å ena sidan Frankrike samt å den andra kantonerna Neuchâtel och Bern, bildar sedan en bäge in på schweiziskt område och kommer så, efter att ännu en gång på en kort sträcka ha bildat gräns mellan rikena, åter in i Frankrike, där den slutligen utfaller i Rhône's biflod Saône.

År 1919 tillsatte de båda länderna en särskild kommission för utredning av frågan om det lämpligaste sättet för tillgodogörande av vattenkraften i Doubs. Vid kommissionens förhandlingar framförde emellertid vardera landet synpunkter, vilka icke kunde förlikas. Sålunda hävdade Frankrike den åsikten, att man i avseende å sättet för vattenkraftens tillgodogörande skulle utgå allena från vad som med hänsyn till detta vore mest rationellt och följaktligen helt bortse från det förhållandet, att floden är delad mellan de båda länderna. Denna fråga skulle få betydelse först vid den vunna energiens fördelning, vilken borde ske i förhållande till det sätt, varpå suveräniteten över floden är delad. Sedan åtskilliga sammanträden ägt rum, förklarade Schweiz, att det ej ville godtaga Frankrikes förslag, enär detta bland annat innefattade, att för undvikande av den nämnda bägen inom Schweiz flodens vatten på en viss sträcka skulle ledas genom en kanal över franskt område. I stället framställdes från schweiziskt håll det påståendet, att vardera staten skulle förbinda sig att återföra allt det vatten, som den kunde komma att begagna, och att sådan åtgärd skulle vidtagas, innan floden komme in på den andra statens om-

råde. Förhandlingarna ha härefter länge varit avbrutna. Beslut skall emellertid hava fattats om deras återupptagande.

För tillgodogörande av vattenkraft i Rhen ingingo Schweiz och Frankrike den 27 augusti 1926 en särskild konvention. Denna avser uppförandet av en kraftanläggning vid Kembs, ett par mil norr om Basel på franska sidan av floden. Härför erfordras uppdämning, som inverkar på vattenståndet i floden även inom schweiziskt område och vars omfattning reglerades redan genom år 1922 träffade bestämmelser.

Konventionen upptager nu till en början regler angående fördelning mellan länderna av den vid kraftanläggningen producerade energien. I fråga om Schweiz har därvid lagts till grund storleken av den fallhöjd, som svarar mot höjningen av vattenståndet inom dess område. För uppförande av anläggningen och förfogande över vattenkraften förutsätter konventionen, att koncession lämnas, av Schweiz beträffande dess andel och med avseende å kraften i övrigt av Frankrike. Detta land bestämmer dock ensamt, åt vem koncession skall givas. Med hänsyn till behovet av viss överensstämmelse mellan den franska och den schweiziska koncessionen skola särskilda föreskrifter iakttagas, och koncessionerna äga icke giltighet förrän erforderlig överensstämmelse åvägbragts. Även eljest tillförsäkras vartdera landet visst inflytande över kraftanläggningen och anordningarna i samband med denna. Sålunda skall tillsättas en särskild kommission, bestående av två ingenjörer från vartdera landet. Denna har i första hand att kontrollera arbetet med kraftstationens uppförande och i sådant hänseende avgiva rapporter till vederbörande franska och schweiziska myndigheter. Vidare skall kommissionen, när själva utnyttjandet av vattenkraften börjat, äga befogenhet att undersöka och avgöra frågor, som samtidigt avse utövningen av den franska och den schweiziska koncessionen, och båda ländernas regeringar åtaga sig att inom sina respektive områden låta verkställa kommissionens beslut härutinnan.

Twister rörande tillämpningen eller tolkningen av konventionen eller de i enlighet därmed beviljade koncessionerna skola, om de ej lösas på diplomatisk väg, underställas den fasta mellanfolkliga domstolen eller ock skiljedomstol enligt art. 45 i 1907 års Haagkonvention.

*Schweiz och
Tyskland.*

I detta samband må anmärkas, att med avseende å Rhen vattenrättsliga tvister mellan Schweiz och Baden — den enda tyska delstat, som här kan vara i fråga — enligt uppgift pläga avgöras från fall till fall genom direkta förhandlingar. Härutinnan läres återopas art. 5 i en mellan dessa länder den 10 maj 1879 träffad överenskommelse, som emellertid närmast avser samfärdseln å floden. Sedan ett tiotal år ha dessa förhandlingar förts genom en permanent schweizisk-badisk kommission, vars uppgift varit att med hänsynstagande till de båda ländernas interna vattenrättslagstiftning sammanjämka olika ståndpunkter.

Ett vattenrättsligt spørsmål av gemensamt intresse för Schweiz och Tyskland, som på senare tid uppmärksamrats, avser Rhens biflod Wutach, vilken på en mindre sträcka utgör gräns mellan Baden och kantonen Schaffhausen. Tyskland har önskat utnyttja denna flod genom en vattenkraftanläggning vid Schluchsee, varemot kantonen Schaffhausen inlagt gensaga. Förhandlingar ha pågått sedan 1923, men någon definitiv uppgörelse i saken uppgavs ännu i december 1928 icke föreligga.

*Frankrike
och Italien.*

Mellan Frankrike och Italien avslutades den 17 december 1914 en konvention angående floden Roya. Denna flod upprinner i Italien, gör därefter en båge om cirka 15 kilometer över franskt område, men kommer sedan åter in i Italien och utfaller där vid Ventimiglia i havet. På de två ställen, där Roya således

övergår från det ena riket till det andra, utgör den under viss del av sitt lopp gräns mellan dem. Detta är även fallet med vissa tillflöden, som likaledes korsa gränsen.

Enligt konventionen förbinder sig vardera riket att ej med avseende å de sträckor av Roya eller dess tillflöden, som helt äro underkastade dess suveränitet, vidtaga åtgärder av sådan beskaffenhet, att därigenom kan vållas märkbar förändring av de naturliga vattenförhållandena inom ett nedanför beläget, det andra riket tillhörigt område. I sådana delar av Roya och dess tillflöden, som bilda statsgräns, tillerkännas båda rikena principiellt en lika rätt till vatten och fallhöjd, och intetdera riket får där utan samtycke av det andra riket tillgodogöra sig vattnet på sådant sätt, att intrång sker i detta rikes rätt att begagna vattnet i enahanda omfattning. I syfte att vattenkraften i de båda delar av själva huvudfloden, som bilda gräns, skall bliva utnyttjad så rationellt som möjligt, medger emellertid Frankrike, att Italien får helt och hållet för egen räkning tillgodogöra sig vattnet i den övre delen, under det att Italien å sin sida tillåter Frankrike att disponera över vattnet i den nedre delen. Inga arbeten få utföras i eller invid sådana delar av Roya eller dess tillflöden, som bilda gräns, så framt icke båda rikenas samtycke utverkats. En ständig kommission, bestående av en fransk och en italiensk ingenjör i statstjänst, skall tillsättas för att underlätta konventionens tillämpning. Om i ettdera riket uppstår fråga att vidtaga åtgärd av nyss angivet slag, skall andra rikets representant i kommissionen underrättas, varefter kommissionen har att verkställa undersökning och eventuellt lämna medgivande till arbetets utförande. Bliva icke kommissionens medlemmar ense, träffa de båda regeringarna överenskommelse om huru lämpligen bör förfaras.

Förutom bestämmelser i anledning av vissa vid konventionens ingående redan vidtagna åtgärder innehåller konventionen till slut, att rikena skola träffa särskilt avtal om nödiga föreskrifter till skydd för fisket. Därjämte förbehålla de sig full handlingsfrihet med avseende å försvarsintressen och tullfrågor.

Efter det att i samband med freden i Versailles suveräniteten över Nord-Slesvig övergått till Danmark, slöts den 10 april 1922 mellan detta rike och Tyskland en särskild traktat angående vissa på grund av övergången uppkomna frågor. Bland annat innefattade denna traktat en överenskommelse rörande vatten- och dikningsförhållanden vid dansk-tyska gränsen. Av de sålunda träffade bestämmelserna må följande här återgivas:

*Danmark och
Tyskland.*

Till en början uttalas, att överenskommelsen har avseende å vissa närmare beskrivna delar av sex vattendrag och sjöar, som i dessa delar, i överenskommelsen benämnda gränsvattendrag, bilda gräns mellan rikena. Härefter stadgas, att frågor angående sagda gränsvattendrag skola avgöras av en s. k. gränsvattendragskommission, vars beslut emellertid utom i visst undantagsfall kunna överklagas hos en övergränsvattendragskommission. Gränsvattendragskommissionen utses för sex års tid åt gången och består av en medlem, vald av amtsrådet i Tönders eller Aabenraa amt, vidare av en medlem, vald av »Kreisausschuss» i Flensburgs eller Sydtönders krets, och slutligen av en utav danska och en av tyska regeringen utsedd domare eller högre administrativ tjänsteman. Av sistnämnda två ledamöter tjänstgör den ene som ordförande under de tre första åren och den andre under de tre sista. Första gången avgöres genom lottdragning, vem som skall sköta ordförandeskapet, men sedan växlar innehavet sålunda, att en av den ena regeringen utsedd ordförande städse efterträdes av en ordförande från andra riket. Den av regeringsrepresentanterna, som ej för tillfället tjänstgör som ordförande, får blott närvara vid kommissionens sammanträden utan att taga någon del i besluten. Övergränsvattendragskommissionen tillsättes för varje särskilt fall och består förutom av

två medlemmar från vardera riket av en utav nederländska regeringen utsedd ordförande.

Bestämmelser meddelas härefter under särskilda avdelningar rörande bland annat underhållet av gränsvattendragen, reglering av sådana, inrättande av nya och ändring av befintliga anläggningar däri samt angående vattendragens begagnande.

I avseende å underhållet föreskrives i huvudsak, att genom försorg av vederbörande danske amtman och tyska lantråd skola i närmare angiven ordning upprättas s. k. regulativ för gränsvattendragen. Här upptagas alla för vederbörande vattendrag gällande bestämmelser i fråga om profilförhållanden, läge och vattenstånd, dammanläggningar, slussar och broar m. m. ävensom rörande vem underhållsskyldigheten åvilar. Vissa angivna tjänstemän inom vardera riket ha skyldighet att öva tillsyn över gränsvattendragens underhåll och i fall av behov föranstalta om nödiga åtgärder för dess fullgörande. Tvister rörande underhållsplikten hänskjutas till gränsvattendragskommissionen.

I samband med upprättande av regulativ för ett vattendrag kan amtman eller lantrådet föreslå, att vattendraget skall regleras. Förslag härom kan och sedermera väckas av enskild intressent. I båda fallen tillkommer det gränsvattendragskommissionen att besluta i saken, och härvidlag meddelas utförliga bestämmelser. Bland annat stadgas, att alla de, vilkas rätt är i fråga, skola erhålla tillfälle att bevaka sina intressen. Vid bedömande huruvida regleringen må ske, skola fördelar och olägenheter till följd av företaget vägas mot varandra. Själva arbetet skall i regel utföras av entreprenör, sedan anbud infordrats genom kungörelse i båda rikena. Varje jordägare, som har nytta av regleringen, är pliktig att delta i kostnaden därför i förhållande till storleken av den båtnad, han vinner. Nödiga åtgärder till förekommande av skada böra vidtagas. Uppkommer ändå sådan, skall full ersättning gäldas. Å andra sidan äro ägare av närliggande fastigheter pliktiga att tåla av regleringsarbetet föranlett intrång. I brist på överenskommelse angående ersättnings storlek bestämmes sådan av gränsvattendragskommissionen. Vederbörande amt eller krets har att förskottera den andel i ersättning och annan kostnad, som skall gäldas av danska, respektive tyska bidragspliktiga.

Vill någon utföra anläggning i ett gränsvattendrag eller väsentligt ändra redan befintlig sådan, erfordras likaledes tillstånd av gränsvattendragskommissionen. Om genom åtgärden vattnets av- eller tilllopp ändras till skada för annan eller vattnet förorenas eller vattenståndet ändras i viss omfattning eller om annans underhållsskyldighet försvåras, får tillstånd givas allenast, där nyttan av åtgärden är avgjort större än skadan. Även beträffande hithörande spörsmål äro utförliga detaljbestämmelser meddelade. Närmast avse dessa anläggningar för diknings- eller bevattningsändamål.

Vad angår begagnandet av gränsvattendragen förklaras var och en äga rätt att använda vattnet för vissa hushållsändamål, så framt det kan ske utan olovligt beträdande av annan tillhörig mark. Dock har gränsvattendragskommissionen befogenhet att på hemställan av vederbörande amtman eller lantråd jämka eller upphäva den allmänna nyttjanderätten till vattnet. Slutligen stadgas, att om från lantbruks- eller industrianläggningar utsläppas avfall eller skadliga ämnen i ett gränsvattendrag och därigenom uppstår nämnvärd ökning i arbetet med vattendragets rensning eller ock skada å fisket eller översvämning eller annan skada på närliggande jord, så ha de skadelidande rätt att kräva ersättning. Denna bestämmes då av gränsvattendragskommissionen.

Bland särskilda slutbestämmelser märkas sådana till skydd för in-teckningshavare m. fl. vid utbetalning av skadeersättningar. Vidare förklaras varje jordägare pliktig att under vissa villkor tåla, att undersökningsarbeten utföras

på hans mark såsom förberedelse till vattenreglering eller anläggningar för diknings- eller bevattningsändamål.

Nu omförmälda bestämmelser avse som nämnts endast så kallade gränsvattendrag. Emellertid stadgas, att där vattnet från en inom ena riket belägen egendom eller anläggning för diknings- eller bevattningsändamål lagligen har avlopp till ett vattendrag, som är beläget inom andra riket men icke omfattas av nyssnämnda bestämmelser, ägaren av egendomen eller anläggningen har befogenhet att hos den myndighet, under vars ämbetsområde vattendraget lyder, framställa erinringar med avseende å underhållet därav. Saken behandlas därefter i enlighet med sistnämnda rikes vattenlagstiftning, på sätt skulle varit fallet om den klagandes egendom eller anläggning legat inom detta. Uppstår fråga om vattendragets reglering, kan ägaren av egendom eller anläggning, som nyss sagts, ej förpliktas deltaga i kostnaden, men vill han ej frivilligt betala ett efter syn av vederbörande vattenrättsliga myndighet fastställt lämpligt belopp, kan denna myndighet bestämma, att vid vattendraget skola företagas sådana åtgärder, att vattenförhållandena för hans vidkommande ej undergå någon förändring. Slutligen gäller, att om en jordägare inom ena riket utan tillstånd av gränsvattendragskommissionen eller vederbörlig vattenrättsmyndighet inom andra riket söker ändra de bestående förhållandena genom företag, som ökar vattentillförseln i vattendrag inom detta rike, intressenterna där äga att vidtaga nödiga motåtgärder.

Inom vartdera riket skall dess vattenrättsliga och administrativa lagstiftning äga tillämpning, i den mån den ej strider mot föreskrifterna i överenskommelsen.

Vid tvekan huruvida eller i vilken omfattning viss fråga tillhör gränsvattendragskommissionens befogenhetsområde, avgör i regeln kommissionen själv, men beslutet kan överklagas hos övergränsvattendragskommissionen.

Den 14 februari 1925 undertecknades en konvention mellan Norge och Finland »beträffande de internationella vattenrättsförhållandena i Pasvik och Jakobselv», vilka älvar, efter det att Finland av Ryssland förvärvat det s. k. Petschenga- eller Petsamoområdet, till vissa delar utgöra gräns mellan de båda fördragsslutande länderna.

*Norge och
Finland.*

Konventionen innefattar först den bestämmelsen, att i dessa älvars vatten-system icke må inom den ena statens område utan den andras samtycke vidtagas sådan åtgärd, som å dess område skulle medföra skadlig förändring i de naturliga vattenförhållandena. Därefter säges, att i de delar av Pasvik och dess förgreningar, där riksgränsen löper, lika stor del i den nedrinnande vattenmängden tillkommer vardera staten. I de delar av älven och i de förgreningar av densamma, där båda stränderna tillhöra den ena staten, tillkommer däremot hela den nedrinnande vattenmängden denna stat. I den del av Jakobselv slutligen, där riksgränsen löper, tillkommer likaledes vardera staten lika stor del i hela den nedrinnande vattenmängden. Tvister i fråga om tolkningen och tillämpningen av konventionen skola, i fall de icke kunnat genom förhandlingar lösas eller för såvitt de båda staterna ej träffat särskilda överenskommelser om tvistefrågans avgörande på annat sätt, överlämnas till avgörande av den fasta mellanfolkliga domstolen.

Enligt ett till konventionen anslutet protokoll ha de båda länderna enat sig om följande bestämmelser angående koncessioner för utnyttjande av vattenkraften uti ifrågavarande älvar:

För sådant utnyttjande av vattenkraften, som förutsätter begagnande av vardera statens vatten eller område, erfordras särskild koncession av vardera staten beträffande dess område. Detsamma gäller, om vidtagande av någon åtgärd i den ena staten skulle medföra en förändring i de naturliga vattenför-

hållandena inom den andra till skada för denna. Ansökan om koncession inlämnas till vederbörande myndighet i vardera staten, och vid ansökningen bör fogas fullständig plan över den tillämnade anläggningen samt uppgift om ändamålet med energiproduktionen. Fylkesmannen i Finnmarks fylke och landshövdingen i Uleåborgs län äro berättigade att bevilja tillstånd till företagande av de för planens utarbetande nödiga undersökningarna inom sina distrikt. För uppnående av överensstämmelse mellan vardera statens koncessioner i alla de punkter, där bristande sådan skulle medföra olägenhet, särskilt beträffande koncessionstidens längd och frågan huru med anläggningen skall förfaras vid nämnda tids utgång, skola myndigheterna i vardera staten rådslå med varandra och meddela varandra de villkor, under vilka koncession avses att bli beviljad. Avskrift av koncessionsutslaget skola myndigheterna sända till varandra. Meddelandet av koncession skapar icke gentemot den andra staten eller gentemot koncessionshavaren några förpliktelser utöver innehållet i koncessionsutslaget.

Bestämmelserna i protokollet skola gälla intill dess de tolv månader därförinnan blivit från någondera statens sida uppsagda. Uppsägningen har ingen inverkan på redan meddelade koncessioner.

Anmärkas må, att i samband med den konvention, för vars innehåll nu redogjorts, träffades jämväl en särskild konvention angående flottningen i Pasvik.

Tyskland och Polen.

De genom Versaillesfreden skapade förhållandena ha också gett upphov till överenskommelse i nu ifrågavarande hänseende mellan Tyskland och Polen. Sålunda innefattade en den 27 januari 1926 av dessa makter undertecknad konvention till reglering av de nya gränsförhållandena en särskild avdelning rörande bland annat begagnandet av gränsvattendrag och gränssjöar, varmed enligt konventionen förstås sådana vattendrag och sjöar, som utgöra gräns mellan rikena. Av de här träffade bestämmelserna må blott anmärkas följande:

För åtgärder till strandens förstärkande eller arbeten och ändringar i avseende å själva vattendraget eller anslutning av till- och avloppskanaler erfordras tillstånd av vederbörlig myndighet i det rike, där åtgärden skall äga rum. Innan tillståndet ges, skall denna myndighet lämna motsvarande myndighet i andra riket meddelande om saken. Är fråga om uppförande av nya anläggningar, som kunna medföra inverkan på grannstatens område, får tillstånd meddelas blott, där samtycke förut lämnats av en särskild delegation, bestående av tre av tysk och tre av polsk myndighet utsedda medlemmar.

L'institut de droit international.

Till slut må framhållas, att redan år 1911 L'institut de droit international förordade inrättandet av ständiga, gemensamma kommissioner för att träffa avgörande eller åtminstone avgiva yttrande angående tillämnade åtgärder med avseende å ett vattendrag inom en stats område, så framt åtgärderna vore ägnade att medföra väsentlig inverkan å sådana delar av vattendraget, som låge inom en annan stats territorium.

Nationernas förbund.

Sedermera upptogs frågan till behandling inom Nationernas förbund. Flera utkast till en mellanfolklig överenskommelse i ämnet utarbetades inom förbundets sekretariat och den av förbundet tillsatta kommissionen för samfärds- och transitofrågor. Bland dylika utkast må här nämnas ett den 22 november 1922 dagtecknat utkast till internationell konvention angående tillgodogörande av vattenkraften i sådana vattendrag, vilka hava sitt lopp genom eller åtskilja ett flertal stater. Detta utkast innefattade följande huvudgrunder:

Varje strandägande stat, som ville utföra arbeten för tillgodogörande av vattenkraften i sådant vattendrag, som nyss nämnts, skulle vara skyldig att härom underrätta annan av saken intresserad stat, så framt arbetena komme att inom dess område vålla märkbar förändring av själva loppet eller av vattenståndet eller ock av tillflödet till vattendraget. Likaledes skulle underrättelseplikt föreligga, om arbetena verkade dylik förändring med avseende å sådan del av vattendraget, där en annan stat eljest hade någon legal eller på sedvana grundad rättighet. Inom loppet av två månader skulle planen för arbetets utförande tillställas de stater, vilka erhållit underrättelse och med anledning därav begärt få del av planen. Hade efter fyra månaders förlopp ingen av dessa stater gjort invändning, finge arbetena utan vidare formaliteter verkställas. Medförde arbetena ej inverkan på annan stats område utan blott på någon dess rättighet, skulle endast sådana invändningar få framställas, som hade sin grund i själva denna rättighet. I övriga fall kunde nationella säkerhetssynpunkter göras gällande eller ekonomiska eller tekniska olägenheter eller hänsyn till sjöfartsintressen. Överträffade nyttan av vattenkraftens tillgodogörande uppenbarligen den skada, som tillskyndades annan stat med hänsyn till ekonomiska och tekniska olägenheter eller till samfärdseln, skulle åtgärden få utföras, men mot ersättning för skadan, därest det vore tekniskt eller ekonomiskt omöjligt att vidtaga anordningar till dennas förebyggande.

Då för rationellt tillgodogörande av vattenkraft arbeten erfordrades jämväl inom en annan strandägande stats område, borde särskild överenskommelse åvägbringas rörande villkoren för arbetena jämte fördelning av såväl kostnaden som den producerade energien. Om dylik överenskommelse ej träffades, skulle väl utförandet av arbetena icke få hindras, med mindre därtill föreläge sådana skäl, som, på sätt nyss nämnts, kunde åberopas mot arbeten med blott sekundära verkningar. Någon skyldighet för den andra staten att taga del i kostnaden för arbetena skulle emellertid ej föreligga i detta fall, och genom att vägra sin medverkan skulle den ej anses ha av sagt sig sin andel i den naturtillgång, vattendraget representerade. Den skulle sålunda äga rätt till så mycket av den producerade nettokraften, som svarade mot den inom dess område belägna delen av fallhöjden i det ifrågavarande vattendraget eller, om vattendraget utgjorde gräns mellan de båda staterna, till halva nettoproduktionen.

Såsom strandägande betecknades i utkastet alla sådana stater, som åtskildes eller genomflötes av vattendrag, tillhörande ett och samma flodnät. Sjö skulle hänföras till det vattendrag, som flöte därigenom.

Alla tvister angående tolkningen eller tillämpningen av den föreslagna konventionen skulle underställas den fasta mellanfolkliga domstolen, så framt de ej löstes på överenskommelsens väg eller med hjälp av särskild konvention eller någon allmän skiljedomsklausul. För att dylika tvister såvitt möjligt måtte göras upp i godo, skulle de fördragsslutande parterna förbinda sig att i första hand hänskjuta tvistefrågorna för rådgivande yttrande av den förut nämnda kommissionen inom Nationernas förbund.

Frågan blev sedermera föremål för överläggningar vid förbundets andra allmänna samfärdselskonferens, vilken öppnades i Genève den 15 november 1923 och gav till resultat, att åtskilliga stater — dock ej vare sig Sverige eller Norge — underskrevo en konvention angående tillgodogörandet av vattenkraft. Denna konvention fick emellertid väsentligen annat innehåll än nyssberörda utkast. Den nöjde sig sålunda med att i tämligen allmänna ordalag förorda frivilliga överenskommelser och att söka befordra sådana genom att erinra om några obestridda folkrättsliga principer och upptaga vissa på er-

farenheten grundade anvisningar av teknisk natur. Av bestämmelserna i konventionen märkas sålunda bland annat följande:

Till en början stadgas, att, då frågan om ett rationellt tillgodogörande av vattenkraft förutsätter gemensam undersökning från flera staters sida, sådan skall ske, om någon av staterna fordrar det. Den med hänsyn till allas intressen bästa lösningen skall på detta sätt utfinnas och ett arbetsprogram uppgöras. Utan formligt åtagande är dock ej någon stat skyldig medverka till programmets realiserande. Vill en stat verkställa ett företag, som omfattar arbeten dels inom det egna området och dels inom en annan stats område eller som medför förändringar inom en annan stats område eller eljest tillskyndar denna stat betydande förfång, skola förhandlingar upptagas för att enighet må vinnas om företaget. De tekniska spörsmålen böra härvid lösas på grundval av de särskilda staternas interna lagstiftning och utan hänsyn till den politiska gränsen. Såsom exempel på olika frågor, varom överenskommelse bör träffas, framhållas bland annat de allmänna villkoren för ett företags verkställande, underhåll och drift samt de skyldigheter, som härutinnan skola åvila varje särskild stat, ävensom frågor rörande ekonomiskt samarbete, tillsyn å företaget, vattenhushållningen och skydd för motstående intressen. I fråga om åtgärder för kraftproduktionen i egentlig mening skall inom varje stats område tillämpas vad som för motsvarande fall i allmänhet är där gällande. Konventionen innehåller också bestämmelser beträffande mellanfolkligt avgörande av möjligen uppkommande tvister i fråga om tillämpning eller tolkning av konventionen.

F Ö R S L A G
TILL
FÖLJDFÖRFATTNINGAR
JÄMTE
MOTIV

F ö r s l a g

till

L a g

**om giltighet här i riket av en mellan Sverige och Norge den
avslutad konvention angående vissa frågor rörande vattenrätten
(svensk-norsk vattenrättskonvention).**

Sedan Kungl. Maj:t ratificerat en den _____ mellan Sverige och Norge
avslutad konvention angående vissa frågor rörande vattenrätten, förordnas här-
med, att nämnda konvention, som är av nedanstående lydelse, skall äga giltig-
het här i riket.

**Konvention mellan Sverige och Norge angående vissa frågor rörande
vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention).**

Denna lag träder i kraft den _____ och gäller så länge omför-
mällda konvention bibehåller giltighet.

Förslag

till

Lag

**med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av den
mellan Sverige och Norge den ingångna vattenrätts-
konventionen.**

Företag, varom ansökan göres här i riket.

1 §.

Ansökan i mål, som anhängiggöres vid vattendomstol, skall ingivas i ett exemplar utöver det antal, som för varje särskilt fall eljest finnes föreskrivet.

Är ansökningen i fall, varom stadgas i art. 14 av konventionen, ej åtföljd av förklaring, som där sägs, skall den av vattenrättsdomaren avvisas. Avses med ansökningen förordnande av förrättningsman till syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen, må i fall, som nu nämnts, förordnande ej meddelas med mindre sådan förklaring föreligger. Vad nu sagts skall dock icke äga tillämpning i fråga om ansökan av norska staten.

2 §.

Vad i vattenlagen stadgas om ansökningens innehåll skall äga tillämpning jämväl i fråga om företagets verkningar i Norge; dock erfordras ej uppgift å där belägna fastigheter, som beröras av företaget, eller å ägare eller nyttjanderättshavare till sådan fastighet eller å de ersättningsbelopp, som böra utgå till ägare eller annan för skada å egendom utom riket.

I kungörelse, som utfärdas om ansökningen, skall i vad angår företagets verkningar i Norge allenast intagas uppgift å det vattenområde, som där kan komma att röna inverkan av företaget.

3 §.

Vattenrättsdomaren åligger, så snart kungörelse utfärdats om ansökningen, att översända ett exemplar av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen till utrikesdepartementet för att tillställas vederbörande norska myndighet. Sedan den förberedande skriftväxlingen avslutats, må fortsatt behandling av målet icke äga rum, innan från utrikesdepartementet kommit besked, att hinder därför ej möter.

Skall frågan behandlas vid syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen, åligger förrättningsmannen, så snart sammanträde med sakägarna utsatts, att till utrikesdepartementet översända avskrift av ansökningshandlingarna jämte un-

derrättelse om tid och plats för sammanträdet; och må innan besked, som nyss nämnts, kommit förrättningsmannen till handa ej meddelas slutligt utlåtande angående företaget.

Finner vattenrättsdomaren eller förrättningsmannen med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av den utredning, som ytterligare är av nöden, att frågan bör behandlas av kommission, äger han att därom insända framställning till utrikesdepartementet, varefter Konungen meddelar beslut i anledning av framställningen.

4 §.

Har till utrikesdepartementet inkommit meddelande, att samtycke å norsk sida ej erfordras eller att samtycke givits utan att därför uppställts villkor, skall underrättelse därom meddelas vattenrättsdomaren eller förrättningsmannen jämte sådant besked som i 3 § sägs.

Har samtycke vägrats, skall besked därom meddelas vattenrättsdomaren eller förrättningsmannen; och varde ansökningen av vattendomstolen eller syne-
männen avslagen.

5 §.

Där för samtycke, som å norsk sida givits, uppställts särskilda villkor, ankommer på Konungens beslut, huruvida Konungen vill förbehålla sig prövningen av fråga, som avses i art. 20 av konventionen. Sedan den prövning, som därav må föranledas, ägt rum, skall avskrift av Konungens beslut även som de från norsk sida meddelade villkoren jämte besked, som i 3 § sägs, tillställas vattenrättsdomaren eller förrättningsmannen för den vidare prövning, som med iakttagande av nämnda beslut och villkor erfordras för målets avgörande.

Vad i vattenlagen stadgas om Konungens prövningsrätt skall icke äga tillämpning i fall, som avses i denna paragraf.

6 §.

Stadgandet i art. 7 av konventionen om meddelande av tillstånd för bestämd tid skall icke äga tillämpning i vad angår strömfall eller fast egendom eller intresse här i riket, för vars räkning företaget skall verkställas.

Meddelas tillstånd för bestämd tid, skola i fråga om strömfall eller fast egendom eller intresse, som därav beröres, vattenlagens bestämmelser om nyprövning icke gälla. Tiden för tillståndet må icke sättas längre än till 60 år från det kalenderår, under vilket företaget enligt därom meddelad bestämmelse skall hava fullbordats.

7 §.

Av kallelser och andra meddelanden, som skola kungöras i den enligt vattenlagen bestämda ordning, skall, där de ej röra allenast sakägare här i riket, ett exemplar översändas till utrikesdepartementet för att tillställas vederbörande norska myndighet.

Företag, varom ansökan göres i Norge.

8 §.

Förklaring, som avses i art. 14 av konventionen, meddelas av Konungen.

Den, som vill erhålla sådan förklaring, har att till vattenrättsdomaren ingiva ansökan därom. I ansökningen skola så fullständigt som möjligt uppgivas företagets beskaffenhet, omfattning och verkningar med angivande av det vattenområde, som av företaget kan komma att beröras. Vattenrättsdomaren översänder med eget yttrande ansökningen till utrikesdepartementet.

9 §.

Då ansökan angående ett företag, vilken ingivits till myndighet i Norge, inkommit till utrikesdepartementet, skall den jämte tillhörande bilagor tillställas vattenrättsdomaren. Vad nu sagts skall jämväl gälla i fråga om underrättelse, som avses i art. 15 av konventionen.

Sedan ansökningen jämte sådan underrättelse inkommit till vattenrättsdomaren, åligger denne att ofördröjligen utfärda kungörelse om ansökningen. Kungörelsen skall innehålla *dels* uppgift om företagets beskaffenhet och omfattning samt de verkningar, som därav kunna väntas uppkomma inom svenskt område, *dels* underrättelse ej mindre om vad sakägare, som vill hos norsk myndighet föra talan i anledning av företaget, har att iakttaga, än ock därom, att erinringar i anledning av ansökningen må inom viss, i kungörelsen utsatt tid insändas till vattenrättsdomaren. Kungörelsen skall innehålla tillkännagivande, att ett exemplar av ansökningshandlingarna finnes tillgängligt å vattendomstolens kansli eller å annan av vattenrättsdomaren bestämd plats, som finnes lämplig. Genom vattenrättsdomarens försorg skall kungörelsen så snart ske kan införas i en eller flera av ortens tidningar samt i allmänna tidningarna. Ett exemplar av kungörelsen skall tillika översändas till utrikesdepartementet.

Inkommer efter det kungörelse utfärdats från myndighet i Norge underrättelse om frågans fortsatta behandling därstädes, skall ock sådant meddelande kungöras på sätt nu sagts.

Är företaget av beskaffenhet, att någon menlig inverkan därav här i riket uppenbarligen icke är att motse, erfordras ej kungörelse, som ovan nämnts.

10 §.

Kan företaget antagas bliva till men för allmänna intressen såsom samfärdsel eller flottning eller fiske av någon betydenhet eller för vattenreglerings- eller torrlägningsföretag, som redan verkställt eller med sannolikhet kan motses, åligger vattenrättsdomaren att inhämta yttrande från myndighet, som i sådant hänseende har att bevaka det allmännas rätt, ävensom från styrelse eller syssloman för företag, som av frågan beröres. Yttrande skall avgivas inom den tid för erinringars framställande, som bestämts i kungörelsen.

11 §.

Sedan skriftväxlingen avslutats, åligger vattenrättsdomaren att till Konungen avgiva yttrande huruvida enligt art. 12 av konventionen samtycke till företaget å svensk sida må anses erforderligt ävensom huruvida till följd av omfattningen och beskaffenheten av den utredning, som ytterligare är av nöden, frågan angående företaget bör behandlas av kommission. Därest det med hänsyn till utredningens fullständighet kan ske, bör vattenrättsdomaren tillika meddela huruvida enligt hans åsikt samtycke bör lämnas och för sådant fall avgiva förslag till de villkor, som därför böra uppställas. Yttrandet skall åtföljas av samtliga till ärendet hörande handlingar. Avskrift av Konungens beslut i ärendet tillställs vattenrättsdomaren.

12 §.

Vid avgivande av yttrande, som avses i 8 eller 11 §, bör vattenrättsdomaren, där frågans beskaffenhet det påkallar, samråda med vattenrättsingenjörerna. För överläggning med vattenrättsdomaren må ock vattenrättsnämndeman tillkallas. Erfordras särskild undersökning, äger vattenrättsdomaren uppdraga åt vattenrättsingenjörerna eller någon av dem att med eller utan biträde av vattenrättsnämndeman verkställa sådan.

Kostnaden för undersökningen så ock utgifter i anledning av kungörelser och dylikt gäldas av statsmedel.

13 §.

I fråga om företag, som skall verkställas för svenska statens räkning, äger Konungen förordna, att frågan om samtycke till företaget skall behandlas i annan ordning än här ovan i 9—12 §§ är föreskriven. Vad i 9 § stadgas om underrättelse till sakägare, som vill hos norsk myndighet föra talan i anledning av företaget, skall dock jämväl för sådant fall äga tillämpning.

14 §.

Ansökan om erhållande av förklaring, som avses i art. 22 av konventionen, ingives till vattenrättsdomaren i tre exemplar. Ansökan, som göres efter utgången av den i art. 22 stadgade tid, skall av vattenrättsdomaren avvisas.

I samband med förklaring, som i första stycket nämnts, skall ock prövning äga rum av fråga, som avses i art. 3 mom. 2 eller art. 6 och är av beskaffenhet att besked däri skolat enligt vattenlagen upptagas i medgivande till företaget.

Hava ansökningshandlingarna ej ingivits i föreskrivet antal exemplar eller finner vattenrättsdomaren flera exemplar vara erforderliga eller innehålla icke handlingarna nödiga upplysningar för behandlingen av fråga, som i denna paragraf avses, äger vattenrättsdomaren förelägga sökanden att inom viss tid fullständiga vad sålunda brister vid äventyr, om det försummas, att ansökningen må förklaras förfallen.

15 §.

Ansökan eller ärende, som avses i 8, 9 eller 14 §, upptages av vattenrättsdomaren i den vattendomstol, inom vilkens område den inverkan å vattenförhållandena, varom är fråga, uppkommer.

16 §.

Angående behandlingen av fråga, som avses i 14 §, skall i tillämpliga delar gälla vad beträffande ansökningsmål är i vattenlagen stadgat.

17 §.

Då förklaring, som i 14 § sägs, meddelats och vunnit laga kraft, skall rörande de förhållanden, som äro av vikt för kännedom om de rättigheter och skyldigheter här i riket, vilka för framtiden äro förenade med företaget, ske inskrivning i vattenboken; och gälle beträffande sådan inskrivning i tillämpliga delar vad om inskrivning av beslut, som avses i 12 kap. 3 § vattenlagen, är stadgat.

Särskilda bestämmelser.

18 §.

Vad i vattenlagen stadgas om skyldighet att taga del i kostnaden för ett företag eller att utgiva bidrag till detta skall äga tillämpning jämväl å företag, som enligt konventionen verkställas till förmån för strömfall eller fast egendom eller intresse här i riket, dock att hänsyn må tagas allenast till båtnad, som här uppkommer genom företaget.

Skall till följd av överenskommelse, som avses i art. 10 av konventionen, skyldighet att taga del i ett företag åvila jämväl fast egendom eller intresse i Norge, må vid tillämpningen av denna paragraf såsom kostnad för företaget anses allenast den del därav, som enligt nämnda överenskommelse faller å egendom eller intresse här i riket.

19 §.

Fråga om godkännande av överenskommelse, som avses i art. 10 av konventionen, prövas beträffande företag, varom ansökan göres här i riket, i samband med tillstånd till företaget samt eljest i den ordning, som i 14 och 16 §§ är för där avsett fall föreskriven.

20 §.

Är med vattenreglering enligt vattenlagen förenad skyldighet för ägare av strömfall att erlägga regleringsavgifter, skall vad sålunda stadgats lända till efterrättelse jämväl i fråga om företag, vartill tillstånd meddelas enligt konventionen, dock att sådan skyldighet icke må åläggas till förmån för intressen utom riket samt att hänsyn må tagas allenast till den ökning i uttagbar vattenkraft, som här vinnes genom företaget. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning i fråga om skyldighet för ägare av strömfall här i riket att tillhandahålla kraft åt kringliggande bygd.

Avgift, som avses i första stycket, må, därest det med hänsyn till avgiftsskylighet, som ålagts enligt art. 8 av konventionen, eller andra omständigheter finnes skäligt, sättas lägre än vad eljest är stadgat eller ock helt eftergivnas.

21 §.

Vad i 12 § är stadgat om yttrande, som där sägs, skall äga tillämpning jämväl i fråga om meddelande av upplysning, varom enligt art. 16 av konventionen framställning inkommer till vattenrättsdomaren.

Vill myndighet här i riket inhämta upplysning, som avses i nämnda artikel, skall framställningen därom insändas till utrikesdepartementet för att tillställas vederbörande norska myndighet.

22 §.

Fråga om ställande av säkerhet, som avses i art. 11 av konventionen, prövas beträffande företag, varom ansökan göres här i riket, i samband med tillstånd till företaget samt eljest vid meddelande av samtycke till företaget eller i den ordning, som i 14 och 16 §§ är för där avsett fall föreskriven. Angående sådan säkerhet skall vad i 14 kap. 8 § vattenlagen är stadgat äga tillämpning.

23 §.

Föreläggande, varom stadgas i art. 29 av konventionen, meddelas av Konungens befallningshavande i det län, där företaget verkställs eller den flottled, varom fråga är, framgår eller, om företaget verkställs i Norge, inverkan å vattenförhållandena till följd av företaget uppkommer.

Då ombud enligt nämnda artikel utsetts, skall underrättelse därom jämte uppgift å ombudets namn och adress införas i en eller flera av ortens tidningar samt i allmänna tidningarna. Sker ändring i förhållande, som tidigare kungjorts, skall den på samma sätt offentliggöras. Uppgifter, som nu nämnts, skola tillika upptagas i särskild, hos Konungens befallningshavande tillgänglig förteckning.

Kostnad för kungörelse, som avses i denna paragraf, må uttagas i den ordning, som angående lösen för expedition är föreskriven.

Denna lag träder i kraft den

Motiv

till

Lag

om giltighet här i riket av en mellan Sverige och Norge den avslutad konvention angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention).

De bestämmelser, som upptagas i konventionsförslaget, äro till övervägande del av allmän lags natur och kräva sålunda för att bli gällande här i riket att fastställas i den ordning, som för sådan lag är föreskriven. Vad 1905 års konvention angår antogs visserligen icke någon särskild lag angående dess giltighet här i riket, men frågan därom behandlades i den uti § 87 Regeringsformen föreskrivna ordning. Sedermera har i samband med vattenlagens antagande i 10 § av dess promulgationsbestämmelser intagits ett stadgande av innehåll, att vad i konvention med utländsk makt är överenskommet skall vara gällande. Med denna bestämmelse åsyftas den vid tidpunkten för vattenlagens utfärdande gällande konventionen.

Då fråga uppkommit att tillägga bestämmelserna i en ingången konvention gällande kraft här i riket, ha, allt efter frågornas skilda beskaffenhet, olika tillvägagångssätt kommit till användning. Understundom har på grundval av konventionens bestämmelser en särskild författning utarbetats, vari upptagits de delar av konventionen, som för tillämpningen här i riket ansetts vara av betydelse, eventuellt fullständigade med vissa för denna tillämpning erforderliga föreskrifter. Denna utväg har anlitats i ett flertal fall i fråga om konventioner å familjerättens och processrättens områden. Samma förfarande har ock följts beträffande den mellan Sverige och Norge år 1919 ingångna konventionen om flyttlapparnes rätt till renbetning. I andra fall åter har konventionens bestämmelser tillagts omedelbar giltighet här i riket. Såsom redan framhållits har detta tillvägagångssätt tillämpats i fråga om 1905 års konvention och det har länt till efterföljd jämväl beträffande åtskilliga andra konventioner, särskilt å vattenrättens eller densamma närstående områden (se lag den 10 juni 1912 ang. flottning av skogsalster i gränsfloderna Torneå och Muonio, Sv. F. 1912: 322, samt lag den 18 juni 1927 ang. rätt för Konungen att utfärda vissa föreskrifter rörande fisket inom Torne älvs fiskeområde, Sv. F. 1927: 218, jfr Sv. F. 1928: 6).

Huruvida företräde bör givas åt det ena eller andra tillvägagångssättet är uppenbarligen beroende av ämnets beskaffenhet i varje särskilt fall. Avgörande betydelse torde härvid böra tilläggas det förhållandet, om med hänsyn

till de avhandlade frågornas natur dessa kunna genom en på konventionen uppbyggd inre svensk lagstiftning erhålla en uttömmande behandling. I fråga om en konvention, som har till ändamål att reglera vissa likartade frågor, som var för sig uteslutande ankomma på behandling av den ena av de fördragslutande staterna, föreligger uppenbarligen icke något hinder att anlita den här ovan först antydda utvägen. Därest däremot varje särskild fråga är av den beskaffenhet, att för dess lösning påkallas samverkan av båda staterna, skulle ett utbrytande ur konventionen av de bestämmelser, som avse den ena statens befogenheter, innebära, att det sammanhang, vari dessa bestämmelser stå till konventionen i övrigt och vilket är av den största betydelse för en rätt uppfattning av konventionens innebörd överhuvud taget, komme att gå till spillo. Uppenbarligen ligger häri en stor olägenhet, ej minst för den enskilde, som har att åberopa sig på konventionen. Då de ämnen, som avhandlas i nu ifrågavarande konventionsförslag, obestriddligt äro av sist antydda beskaffenhet, synes det mest ändamålsenligt att i huvudsak samma tillvägagångssätt tillämpas som tidigare iakttagits i fråga om 1905 års konvention. På denna grund har alltså det nu ifrågavarande lagförslaget utarbetats.

Vid sidan av konventionen erfordras vissa föreskrifter, som avse tillämpningen här i riket av konventionen. Dessa föreskrifter, som uteslutande röra inre svenska förhållanden, torde lämpligen bära meddelas i en särskild lag.

Motiv

till

Lag

**med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av den mellan
Sverige och Norge den ingångna vattenrättskonventionen.**

1 §.

En följd av stadgandet i art. 14 mom. 3 om ansökningshandlingars översändande till myndighet i Norge är, att ansökning i mål, som anhängiggöres hos vattendomstol, bör ingivas i ett exemplar utöver det antal, som eljest är föreskrivet. I fråga om mål, som enligt vattenlagen skola behandlas vid syneför rättning enligt 10 kap. vattenlagen, stadgas i denna icke någon skyldighet för sökanden att ingiva ansökningen i mera än ett exemplar. För de fall, då ansökningshandlingarna skola tillhandahållas särskild myndighet eller annan, åligger förrättningsmannen att ombesörja avskrift av dessa handlingar (jfr 10: 39, 42—44). Detta tillvägagångssätt torde böra tillämpas jämväl i fråga om ansökningshandlingarnas tillhandahållande åt norsk myndighet (jfr 3 § i förslaget).

Enligt art. 14 av konventionen skall ansökan i vissa fall vara åtföljd av det andra rikets förklaring att från dess sida intet är att invända mot ansökningens upptagande till behandling. Företeendet av sådan förklaring utgör alltså en förutsättning för ansökningens upptagande. En jämkning i denna regel har dock med stöd av art. 33 vidtagits i fråga om ansökan av norska staten.

2 §.

Enligt art. 14 mom. 2 skall ansökningen vara åtföljd av de ritningar och beskrifningar samt innehålla de upplysningar, som erfordras för bedömande av företagets verkningar i båda rikena. Vad angår förhållanden, som skola bedömas enligt vattenlagen, böra därutöver dess bestämmelser lända till efterrättelse. Däremot torde en begränsning kunna ske i sökandens uppgiftsskyldighet i fråga om företaget i övrigt. Med hänsyn till den å norsk sida gällande ordningen för en ansökans kungörande och ersättningsfrågors behandling erfordras icke i detta sammanhang uppgift å i Norge belägna fastigheter eller deras ägare eller nyttjanderättshavare eller å de ersättningsbelopp, som böra utgå till norska sakägare. Den nu angivna begränsningen befriar emellertid icke sökanden från att jämväl vad angår verkningarna i Norge meddela de upplysningar angående företaget, som äro erforderliga för bedömande av företagets tillätlighet och planläggning.

Då det kungörelseförfarande, som å svensk sida skall äga rum, såsom framgår av art. 15, icke avser företagens verkningar i Norge, har i andra stycket föreskrivits en däremot svarande inskränkning i kungörelsens innehåll.

3 §.

Enligt art. 14 mom. 3 skall ett exemplar av ansökningshandlingarna översändas till det andra riket. Detta översändande torde lämpligen böra ske i samband med kungörelsen rörande företaget. De kompletteringar av ansökningshandlingarna, som erfordras för kungörelsens utfärdande, komma därigenom att medfölja.

Såsom framgår av art. 12 må tillstånd till företaget icke meddelas innan beslut av det andra riket föreligger rörande dess samtycke. För att utrymme skall beredas för den prövning, som tillkommer det andra riket, torde i allmänhet ett avbrott i behandlingen inför det egna landets myndighet vara nödvändigt. I detta sammanhang inställer sig frågan på vilket skede av målets behandling detta avbrott skall inträda. Att de förberedande åtgärder, som avse ansökningshandlingens kungörande och den därmed förknippade skriftväxlingen, böra föregå ett dylikt avbrott, torde ligga i öppen dag. Mera tveksamt är, huruvida behandlingen därefter bör fortsättas av vattendomsstolen vid dess sammanträden och först avbrytas, då denna behandling fortskridit så långt, att utslag i målet kan meddelas. Vid denna frågas bedömande torde särskilt två omständigheter vara att beakta. Därest det andra riket anser sig icke kunna giva sitt samtycke till företaget, blir följden härav den, att ansökningshandlingarna måste avslås. Den utredning, som av vattendomsstolen verkställts, är då till ingen nytta. Även i annat fall kan en dylik, mera ingående utredning förlora sin egentliga betydelse, nämligen då från någotdera rikets sida påfordras tillsättande av kommission. Med hänsyn till det nu anförda torde avbrottet lämpligast böra förläggas till tidpunkten för den förberedande skriftväxlingens avslutande. I de fall, då ansökningshandlingarna anhängiggöras vid vattendomsstol, har vid denna tidpunkt utredningen i allmänhet fortskridit så långt, att en överblick kan vinnas av företagets huvudsakliga verkningar.

I fråga om företag, som handläggas vid syneförrättning, förekommer icke någon skriftväxling mellan sökanden och sakägare. I dessa fall upprättas den egentliga planen för företaget i allmänhet först vid sammanträden med sakägarna och kungörelsen innefattar huvudsakligen allenast en underrättelse till sakägarna om tiden och stället för sådant sammanträdes hållande. Därest målet överhuvud taget bör av förrättningsmannen upptagas till behandling innan det andra rikets beslut föreligger, torde ej annan utväg stå öppen än att låta avbrottet ske först efter det sammanträde med sakägarna ägt rum. Även för en eventuell kommissionsbehandling torde det vara av stor betydelse, att åtminstone en preliminär plan rörande företaget föreligger. Härtill kommer att de företag, som skola behandlas vid syneförrättning, i allmänhet äro av den enkla beskaffenhet, att någon kommissionsbehandling eller någon mera ingående samtyckeprövning icke torde ifrågakomma. Huruvida då flera sammanträden erfordras avbrottet bör ske redan efter det första sammanträdet eller först, då utredningen i sin helhet föreligger, torde böra bero av omständighete-

terna i varje särskilt fall. Det mest ändamålsenliga synes vara, att utredningen fortskrider så långt, att en plan finnes utarbetad angående företaget så att med ledning av denna företagens verkningar med hänsyn till motstående intressen i huvudsak kunna bedömas. Däremot erfordras på detta stadium icke någon uttömmande behandling av frågan om intressenternas inbördes förhållande. Har frågan dragits under kommissionsbehandling bör i varje fall, sedan ett första sammanträde hållits, behandlingen avbrytas.

I sista stycket har upptagits stadgande angående framställning rörande kommissionsbehandling, då sådan synes erforderlig. Härtill må erinras, att kommissionen har att utreda allenast sådana frågor, som äro av gemensamt intresse för båda rikena. Det är detta förhållande, som åsyftas med uttrycket »utredningens beskaffenhet».

4, 5 §§.

Då det hinder för målets avgörande, som innefattas i det andra rikets samtyckeprövning, bortfallit, har vattendomstolen eller synemännen att upptaga målet till fortsatt behandling. Två fall äro härvid att särskilja. Innefattar det andra rikets beslut allenast, att samtycke ej erfordras eller att samtycke utan särskilt villkor meddelats, återupptages målets behandling i vanlig ordning. Har däremot samtycke väl meddelats men villkor därför uppställt, äger enligt art. 20 Konungen förbehålla sig prövningen av fråga om företagens tillåtlighet och villkoren därför. Om och i vilken utsträckning denna prövningsrätt skall komma till användning beror av Konungens beslut. Först då sådant beslut föreligger, kan målet upptagas till fortsatt behandling.

Enligt vattenlagen äger Konungen i vissa fall prövningsrätt rörande ett företag. I de fall, då sådan prövningsrätt redan enligt konventionen tillkommer Konungen, föreligger icke något behov av tillämpning jämväl av bestämmelserna i vattenlagen. I övriga fall åter böra de uppenbarligen alltjämt iakttagas.

6 §.

Enligt art. 7 av konventionsförslaget må tillstånd till ett företag meddelas för bestämd tid. Såsom framgår av förslagets motiv avses med denna bestämmelse sådana fall, då ett företag verkställs till förmån för strömfall eller fast egendom eller intresse utom riket. Däremot skulle det ej överensstämma med innebörden av ifrågavarande artikel, om en sådan inskränkning, som går utöver vad för företag här i riket eljest är gällande, skulle drabba jämväl de svenska intressenterna i ett företag. Verkställes ett företag uteslutande för svensk räkning, bör någon tidsbegränsning av tillståndet icke ifrågakomma.

I den mån tidsbegränsning skett, kommer tillämpningen av vattenlagens bestämmelser om nyprövning att bortfalla. Med konventionsförslagets utgångspunkt bör i fråga om strömfall eller fast egendom eller intressen utom riket, tidsbegränsning av tillståndet alltid ske i fall, då företaget enligt vattenlagen skulle varit underkastat nyprövning. Stadgandet i denna paragraf om den tid, för vilken tillståndet bör givas, ansluter sig till vattenlagens bestämmelser

om nyprövning. Huruvida nytt tillstånd skall meddelas, torde, liksom nyprövningen, bliva beroende av den då gällande lagstiftningen.

7 §.

Denna paragraf utgör en tillämpningsföreskrift till art. 15 i konventionsförslaget.

8 §.

Syftet med den i art. 14 av konventionsförslaget upptagna bestämmelsen om det andra rikets förklaring är att från behandling utesluta ansökningar rörande företag, i fråga om vilka det kan förutses, att detta rikes samtycke icke kan komma att lämnas. Då den prövning, som sålunda skall äga rum, står den egentliga samtyckeprövningen nära, tala övervägande skäl för, att denna prövning, liksom samtyckeprövningen, tillkommer Konungen. Det torde överensstämma med de grunder, som i de följande paragraferna föreslås i fråga om samtyckeprövningen, att vattenrättsdomaren beredes tillfälle att yttra sig över ansökningen.

9—12 §§.

Dessa paragrafer upptaga närmare bestämmelser angående den samtyckeprövning, som, då ansökan till företaget göres i Norge, från svensk sida skall äga rum. Denna prövning har anordnats i så nära anslutning som möjligt till vattenlagens bestämmelser för motsvarande fall. Till stöd härför må framhållas, att samtyckeprövningen, sådan den i konventionsförslaget uppbyggts, icke företer någon väsentlig skiljaktighet från den egentliga tillståndsprövningen. I överensstämmelse med förfarandet i vattenmål skall enligt förslaget kungörelse om ansökningen utfärdas och tillfälle beredas sakägare att avgiva erinringar, varjämte yttranden från myndigheter och andra skola inhämtas. Sedan på detta sätt frågan gjorts till föremål för utredning och denna, där det lämpligen kan ske, fullständigats genom särskilda undersökningar, har vattenrättsdomaren att till Konungen avgiva yttrande. Med förfarandets natur har det ansetts bäst överensstämma, att utredningsmyndigheten utgöres ej av vattendomstolen såsom sådan utan av vattenrättsdomaren, varvid denne dock äger att påkalla biträde av vattendomstolens övriga ledamöter. Härigenom torde ock ernås större smidighet och anpassning.

I detta sammanhang uppkommer den ur praktisk synpunkt betydelsefulla frågan hur långt de undersökningar, som påkallas för samtyckefrågans utredning, lämpligen böra utsträckas. Av stadgandet i 11 § framgår, att vattenrättsdomaren i varje fall har att taga ståndpunkt till och yttra sig över huruvida samtycke erfordras eller icke. Om utredningen bör givas större omfattning än som för detta syfte är nödvändigt, torde böra bero av omständigheterna i varje särskilt fall, varvid bör komma under övervägande att göra framställning om kommissionsbehandling. Påfordras från någotdera rikets sida tillsättande av kommission, upphör vattenrättsdomarens befattning med ärendet, som då överlämnas till kommissionen.

Förutom uppgiften att utgöra inledning till samtyckeprövningen har kungörelse, som omförmåles i 9 §, till ändamål att lämna de svenska sakägarna underrättelse om ansökningsens behandling inför vederbörande norska myndighet. Enligt konventionsförslaget står det nämligen svensk sakägare öppet att inför den norska myndigheten föra talan i anledning av företaget.

13 §.

Såsom framgår av art. 32 och 33 i konventionsförslaget skall konventionen äga tillämpning jämväl å företag, som i Norge verkställes för svenska statens räkning. Ansökan skall alltså ingivas till vederbörande norska myndighet och vad angår företagets verkningar i Sverige skall detta rikes samtycke inhämtas. Innan en sådan ansökan anhängiggöres, bör uppenbarligen frågan om företaget vara så utredd, att därav framgår, huruvida samtycke kan och bör givas. I nu antydda fall synes därför böra överlämnas åt Konungen att bestämma den ordning, i vilken samtyckefrågan skall behandlas.

14 §.

Denna paragraf innehåller föreskrifter om den kompletterande behandling, som enligt art. 22 bör föregå, innan ett av norsk myndighet meddelat tillstånd erhåller rättskraft här i riket. Att denna behandling bör avse ej allenaast spörsmål, som avhandlas i art. 3 mom. 2, utan jämväl frågor angående ersättning och dylikt, har redan berörts i motiven till konventionsförslaget. Med vattenlagens allmänna grunder torde bäst överensstämman att prövningen av nu antydda frågor tillkommer vattendomstolen. Av praktiska skäl torde detta böra iakttagas jämväl i de fall, då motsvarande frågor enligt vattenlagen skola handläggas vid syneförrättning såsom första instans.

16 §.

Prövningen av de frågor, som avses i 14 §, bör uppenbarligen äga rum i den ordning, som för ansökningsmål är i vattenlagen föreskriven. Behandlingen bör alltså i allmänhet inledas med kungörelseförfarande enligt vattenlagens stadganden för motsvarande fall. Jämväl i fråga om fullföljd av talan och vad därmed sammanhänger skola vattenlagens bestämmelser om ansökningsmål lända till efterföljd.

17 §.

Att vattenlagens bestämmelser om anteckning i vattenboken böra äga tillämpning i fråga om förklaring, som avses i 14 §, torde ligga i sakens natur. Med hänsyn till den betydelse denna förklaring äger i avseende å tillståndets rättsverkan torde därom alltid böra ske inskrivning i vattenbokens första avdelning.

18 §.

I denna paragraf avhandlas de spörsmål, som uppkomma rörande deltagande i ett företag eller utgivande av bidrag till detta, då frågan om företaget skall bedömas enligt konventionen. Meddelas tillstånd till företaget, med stöd av

art. 3 mom. 1, av svensk myndighet (vattendomstol eller synemän), torde av sistnämnda stadgande omedelbart följa att, såvitt angår strömfall eller fast egendom eller intresse här i riket, vattenlagens bestämmelser i dessa ämnen komma i tillämpning. Mera tveksam ställer sig frågan, då ett företag verkställs i Norge till förmån för strömfall, fast egendom eller intresse här i riket. Enligt regeln i art. 3 mom. 2 skall visserligen jämväl i detta fall svensk lag äga tillämpning i nu förevarande hänseende. Omedelbart avse dock den svenska vattenlagens bestämmelser allenast företag, som verkställs här i riket. Till förebyggande av missförstånd har i första stycket upptagits bestämmelse därom, att i båda nu angivna fall vattenlagen skall äga tillämpning.

Den delaktighet, som avhandlas i denna paragraf, avser allenast förhållandet mellan svenska intressen inbördes. En följd härav är, att hänsyn skall tagas allenast till båtnaden för svenska intressen. Detta gäller jämväl vid bedömande, huruvida skyldighet att deltaga i företaget överhuvudtaget föreligger. Båtnaden å norsk sida kommer alltså icke i beaktande, även om initiativet till företaget utgått från svenska och norska intressen gemensamt. För det fall, att mellan de svenska och norska intressenterna enligt art. 10 träffats överenskommelse om deltagande i företaget, uppkommer emellertid frågan hur delaktigheten mellan de svenska intressenterna inbördes skall ordnas. Denna fråga har upptagits till besvarande i andra stycket. Vid delaktighetstalets bestämmande för de särskilda deltagarna å svensk sida tages icke någon hänsyn till den norska intressentens andel i företaget. Denna andel är däremot av betydelse vid bestämmande av den kostnad, som skall fördelas mellan de svenska deltagarna. Att under kostnad inbegripes såväl anläggnings- som underhållskostnad torde vara uppenbart. I den mån svensk lag skall äga tillämpning komma jämväl vattenlagens bestämmelser om ordnandet av deltagarnas inbördes förhållande att gälla, såsom angående deltagarnas sammanslutning till en förening, utseende av styrelse, utkrävande av bidrag m. m. Tydligt är emellertid att för giltigheten av beslut, som rör jämväl de norska intressenternas rätt, samtycke från deras sida måste föreligga. Härigenom kunna visserligen uppstå svårigheter i fråga om företagets skötsel. Med den ståndpunkt konventionsförslaget intagit kunna emellertid sådana icke helt förebyggas.

Prövningen av fråga, som avses i denna paragraf, skall, då ansökan om företaget göres här i riket, enligt vattenlagens bestämmelser i allmänhet verkställas i samband med tillstånd till företaget. Är fråga om företag, varom ansökan göres i Norge, gäller i detta hänseende stadgandet i 14 § andra stycket.

19 §.

Enligt art. 10 av konventionsförslaget skall överenskommelse mellan intressenter i båda rikena om deltagande i ett företag godkännas av vederbörande myndighet i vardera riket. Angående sådan överenskommelse mellan svenska intressenter i ett företag upptagas bestämmelser i vattenlagens 3 kap. 3 § samt 10 kap. 57 §. Godkännande av densamma meddelas i samband med tillståndet till företaget. Denna ordning bör uppenbarligen iakttagas jämväl i förevarande

fall i fråga om företag, varom ansökan göres här i riket. Har ansökan gjorts i Norge, bör prövningen ske på sätt i 14 och 16 §§ är föreskrivet.

20 §.

Beträffande de frågor, som avhandlas i denna paragraf, kan i stort sett hänvisas till vad som yttrats under 18 § här ovan. Att vattenlagens bestämmelser om regleringsavgifter och bygdekraft skola, såvitt angår intressen här i riket, gälla i fråga om företag, vartill med stöd av art. 3 mom. 1 tillstånd meddelas av svensk myndighet, torde omedelbart följa av sistnämnda stadgande. Enligt denna paragrafs första stycke skola de jämväl äga tillämpning, då tillstånd till företaget meddelas av norsk myndighet. I båda fallen bör dock hänsyn uteslutande tagas till förhållandena här i riket. För att regleringsavgift skall kunna åläggas måste alltså den ökning i uttagbar vattenkraft, som vinnes genom företaget, för de svenska strömfall, för vilkas räkning företaget äger rum, uppgå till i medeltal 500 turbinhästkrafter.

För det fall, att en svensk strömfallsägare gör ansökan om vattenreglering i Norge, kan enligt art. 8 avgift åläggas strömfallet av den norska koncessionsmyndigheten till förmån för norska intressen. I andra stycket av denna paragraf har intagits bestämmelse därom, att hänsyn skall tagas till sådan förpliktelse samt att regleringsavgiften enligt vattenlagen av denna anledning kan nedsättas eller helt eftergivnas. Jämväl eljest kunna förhållanden föreligga, som utgöra skäl för ett nedsättande eller eftergivande av avgiftsskyldigheten. Vid det bestämmande av regleringsavgifternas storlek, som skett i vattenlagen, har utgångspunkten varit att hela det vattenområde, som beröres av företaget, är beläget här i riket. Emellertid kunna, då regleringen sker i Norge, företags menliga verkningar här i riket vara helt obetydliga. Stadgandet i andra stycket torde ock få anses stå i god överensstämmelse med de synpunkter, som gjort sig gällande i fråga om avfattningen av tredje stycket i 14 § av 4 kap. vattenlagen.

Beträffande prövningen av fråga, som avses i denna paragraf, hänvisas till vad som yttrats under 18 §.

22 §.

I allmänhet torde det böra ankomma på den myndighet, som har att pröva själva sakfrågan, att meddela därmed sammanhängande föreskrift rörande ställande av säkerhet. I fråga om företag, vartill tillstånd meddelas av svensk myndighet, tillkommer alltså prövningen i regel tillståndsmyndigheten. Har Konungen jämlikt art. 20 av konventionsförslaget förbehållit sig prövningsrätt, möter uppenbarligen intet hinder att under denna prövningsrätt inbegripa jämväl fråga om ställande av säkerhet.

23 §.

De uppgifter, som avses i denna §, torde såsom i liknande fall skett böra anförtros åt länsstyrelsen. Av art. 29 i konventionsförslaget följer att den myndighet, som har att meddela föreläggande, jämväl äger att, då föreläggandet ej efterkommes, utse ombud.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Skrivelse till ministern för utrikes ärendena	3
Protokoll i samband med avgivande av förslag till svensk-norsk vattenrättskonvention	7
Förslag till konvention mellan Sverige och Norge angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention)	11
Motiv till konventionsförslaget. <i>Inledning</i>	29
» » » . <i>De särskilda artiklarna</i>	45
» » » . <i>Bilaga. (Redogörelse för utländska överenskom-</i> <i>melser m. m.)</i>	61
Förslag till lag om giltighet här i riket av en mellan Sverige och Norge den avslutad konvention angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention)	73
Förslag till lag med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av den mellan Sverige och Norge den ingångna vattenrättskonventionen	74
Motiv till lag om giltighet etc.	80
» » » med vissa föreskrifter angående tillämpningen etc.	82

Bilaga B till statsrådsprotokollet den 22 mars 1929.

Till KONUNGEN.

I anledning av nådig remiss den 14 sistlidne februari med föreläggande att avgiva utlåtande över ett av särskilda sakkunniga avgivet betänkande med förslag till svensk-norsk vattenrättskonvention m. m. får vattenfallsstyrelsen härmed i underdånighet uttala följande.

Enligt vad styrelsen har sig bekant, hava under de gångna åren flera förslag varit å bane, dels till utnyttjande av vattenkraftkällor i vattendrag, som sträcka sig inom både Sverige och Norge, dels även till genomförande av vattenregleringar i dylika vattendrag. De största sådana projekt, som varit på tal, gälla, det ena frågan om en reglering av Fämundsjön i Norge till förmån närmast för svenska vattenfall i Klarälven och det andra beredande av ett stort regleringsmagasin vid foten av Helagsfjället och Sylarna inom Sverige till förmån för Trondhjems stads vattenkraftverk i Neaälven i Norge. Vid såväl dessa två stora företag som i avseende å andra mindre företag av nu nämnd art har det visat sig vara förenat med svårigheter i såväl reellt som formellt avseende att komma till rätta med problemen av den anledningen, att 1905 års konvention mellan Sverige och Norge angående gemensamma sjöar och vattendrag icke lämnat tillräcklig vägledning för ordnandet av sådana frågor.

Vattenfallsstyrelsen vill med stöd härav understryka behövligheten av en ny och fullständigare lagstiftning de båda skandinaviska rikena emellan, som kan vara ägnad att underlätta nyttiggörandet av de vattenkraftvärden, som finnas att tillvarataga i vissa vattendrag, som beröra båda rikena.

Med hänsyn till den korta tid, som stått till buds för förslagens behandling inom styrelsen, har någon mera ingående granskning icke medhunnits. Styrelsen har anmodat en av de svenska sakkunniga, regeringsrådet Gärde, att inför styrelsen lämna redogörelse för förslagens huvudsakliga innehåll.

Styrelsen har därvid funnit tveksamt, huruvida åt art. 7 i konventionen givits sådan formulering, att därav uttryckligen framginge, att den möjlighet till meddelande av tillstånd till ett företag för bestämd tid, som där stadgats, endast hade avseende å norska strömfall. Ovisshet kan nämligen göra sig gällande, huruvida bestämmelserna i 6 § tillämplighetslagen, vilken ju skall fastställas i den ordning, som för svensk civillag är stadgad, kunna givas företräde gentemot vad som i den emellan bägge rikena ingångna konventionen stadgats. Det riktiga torde vara, att några olika meningar icke kunde göra sig gällande beträffande konventionens och tillämplighetslagens bestämmelser och tillämplighet, samt att full överensstämmelse rådde mellan desamma. Det bör därjämte framhållas, att de rättsgrundsatser, som fått sitt uttryck i 2 kap. 22 § första stycket vattenlagen liksom i andra stadganden däri, principiellt äro av den vikt och betydelse, att desamma icke må rubbas eller äventyras genom några bestämmelser i konventionen eller tillämplighetslagen.

I övrigt synes, såvitt styrelsen kan bedöma, det framlagda förslaget kunna läggas till grund för lagstiftning i ämnet.

I handläggningen av detta ärende hava deltagit vattenfallsstyrelsens samtliga ledamöter. Protokoll, utvisande av föredraganden, byråchefen Malm, uttalad särskild mening biläggas.

Underdånigst

G. MALM.

Fr. Malm.

Stockholm den 1 mars 1929.

Protokoll, hållet vid Kungl. vattenfallsstyrelsens plenum den 1 mars 1929.

Närvarande:

Generaldirektören	C. G. MALM.
Kabinettskammarherren	AUG. HERLENIUS.
vice Häradshövdingen	E. HAGELIN.
Riksdagsmannen	P. H. SJÖBLOM.
Professorn	T. E. LINDMARK.

§ 1.

Byråchefen Fr. Malm föredrog Kungl. Maj:ts remiss den 14 februari 1929 över av särskilda inom utrikesdepartementet tillkallade sakkunniga avgivet betänkande med förslag till svensk-norsk vattenrättskonvention m. m.

Förslag till underdånigt utlåtande godkändes.

Föredraganden anmälde avvikande mening och yttrade:

»Då den föreslagna konventionen, som utgör en överenskommelse mellan Sverige och Norge, i art. 7 medgiver endera parten att, om den så önskar, föreskriva att tillstånd må medgivas på bestämd tid, kan jag icke finna, att den föreslagna § 6 i tillämplighetslagen, som för Sveriges del stadgar dylik tidsbegränsning i viss omfattning, kan medföra någon tveksamhet i lagtillämpningen.

Med hänsyn till den norska vattenlagen, enligt vilken svenska strömfallsägare för företag i Norge alltid måste underkasta sig tidsbegränsning, synes mig den föreslagna bestämmelsen, som enligt förenämnda § 6 endast skall avse norska intressenter i företag i Sverige, ur synpunkten av önskvärd reciprocitet, även sakligt väl motiverad.»

Som ovan

Mauritz Skeppstedt.

Bilaga C till statsrådsprotokollet den 22 mars 1929.

Till KONUNGEN.

Genom remiss den 14 februari d. å. har Svenska vattenkraftföreningens styrelse beretts tillfälle yttra sig över av särskilda inom utrikesdepartementet tillkallade sakkunniga avgivet betänkande med förslag till svensk-norsk vattenrättskonvention m. m.

Med hänsyn till ärendets brådskande natur har vattenkraftföreningens styrelse uppdragit åt särskilda delegerade att handlägga detta. Delegerade, som utgjorts av v. häradshövdingen Emil Kinander, advokaten Otto R. Alrutz, direktören Mauritz Carlson, ingenjören Carl Kleman samt disponenten Christian Storjohann — vilken sistnämnde emellertid endast i begränsad omfattning varit i tillfälle deltaga i ärendets handläggning —, ha genom de sakkunniges sekreterare, hovrättsassessorn R. Gyllenswärd, haft förmånen att parallellt med studium av traktat- och lagtext erhålla ingående redogörelse för de motiv, som legat till grund för de sakkunniges förslag.

Delegerade få nu i anslutning härtill i underdånighet anföra följande.

När konventionen den 26 oktober 1905 mellan Sverige och Norge angående gemensamma sjöar och vattendrag tillkom, kunde man icke i samma omfattning som nu överskåda alla de frågor, tekniska och ekonomiska, som äro förbundna med vattendragens reglering för kraftändamål. Det har också vid det enda försök, som vederligen gjorts att enligt konventionen få till stånd en sjöreglering i det ena riket till nytta för kraftintressen i det andra — uppdämning av Neaälven på svenskt område till förmån för kraftverk på norsk sida — visat sig, att konventionen icke inrymde denna möjlighet. Den torde även vid förberedande undersökning för annat regleringsföretag i gränsvattendrag visat sig icke användbar. Efter 1905 har i såväl Sverige som Norge ny och utvecklad vattenrättslagstiftning införts, vilket även torde ha gjort det vanskligt att i gemensamma vattendrag enligt 1905 års konvention erhålla tillstånd till företag, vilkas verkningar beröra båda rikena.

Det nu föreliggande förslaget till ny konvention har tillkommit efter initiativ från norsk sida.

Såsom en avgjord förbättring i förslaget jämfört med 1905 års konvention framstår, att vid bedömandet av ett företags tillåtlighet hänsyn skall tagas till dess verkningar inom båda rikena.

Mot den av de svensk-norska sakkunniga vid förslagets utarbetande tillämpade huvudregeln, att vederbörande rikes lag skall ligga till grund för företag inom detta rike, ha vattenkraftföreningens delegerade inga principiella erinringar. Förslaget innebär sålunda, att svensk företagare på svenskt område och norsk företagare på norsk område i materiellt hänseende bibehålla den rättsliga ställning, som deras eget lands lag medför. Svensk företagare underkastas däremot norsk lagstiftning, då företaget skall förläggas till Norge, och norsk företagare svensk lagstiftning, då företaget skall förläggas till Sverige.

Då på ifrågavarande område svensk och norsk lagstiftning är mycket olika, har emellertid icke kunnat undgås, när det gällt utarbetandet av en konvention, som skall reglera de vattenrättsliga mellanhavandena mellan såväl de bägge rikena som dessas innebyggare, att å ömse sidor vissa överväganden måst göras, avseende jämkningar i huvudregeln. Vattenkraftföreningens delegerade ha i den mån, de kunnat pröva detta, funnit dessa jämkningar skäligen.

Vid bedömandet av en svensk företagares ställning i Norge framstår, att denna med hänsyn till den norska koncessionslagstiftningen icke är till tiden lika tryggad som i Sverige, och att ett företag i Norge för den skull icke alltid kan väntas medföra önskat utbyte för svenska företagare. Emellertid äro ju de svenska kraftverksföretagen i gränsvattendragen för utveckling av sina resurser icke enbart hänvisade till sjöregleringar i grannlandet. Icke obetydliga möjligheter att tillgodose ett växande kraftbehov förefinnas genom samkörning och samarbete med andra svenska kraftverk i inhemska vattendrag med goda regleringsmöjligheter. Då således möjlighet att välja mellan olika alternativ oftast står en svensk kraftverksföretagare i ett gränsvattendrag öppen, synes risken för att hans företag på andra sidan gränsen icke blir säkerställt till sitt framtida bestånd icke böra föranleda hinder för förslaget antagande.

I processuellt avseende måste för ansökningsmål enligt konventionen en hel del kompletterande föreskrifter givas, som i vissa fall innefatta avvikelser från nu rådande förfarande i de bägge länderna. Dessa avvikelser synas icke vara av större reell betydelse för den enskilde företagaren.

Vid den granskning, som verkstälts av de olika artiklarna i konventionsförslaget och paragraferna i förslaget till svensk tillämpningslag, ha icke framkommit några erinringar av vikt.

Delegerade inom Svenska vattenkraftföreningens styrelse få därför i underdånighet tillstyrka, att föreliggande förslag till svensk-norsk vattenrättskonvention å svensk sida antages och lagfästes samt att det i anslutning till konventionen utarbetade förslaget till tillämpningsföreskrifter upphöjes till lag.

Stockholm den 28 februari 1929.

Underdånigst
Å delegerades vägnar
EMIL KINANDER.

Carl Kleman.